

אתגרים

סונים ותוכן של הארים אורהים

טבועות תטפ"ג

גליון מספר 482

מוסף מיוחד מבית 'טועמיה'
בהוצאת דפוס 'ספיד'

מעל 15,000 קוראים

דבר העורך אף אחד לא שם לב

"ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" נשאלת השאלה: מדוע כתבה התורה "ויהי" בלשון צער? הרי במסכת מגילה מובא: שהשמחה ביום זה הייתה כיום שנבראו בו שמים וארץ?!

משיב על כך מדרש תנחומא במשל נפלא: משל למלך שהייתה לו אשה טורדנית ומתלוננת תדיר, אמר לה המלך עשי לך פורפירה (בגד) התחילה לעסוק בזה כל זמן שהייתה עסוקה אינה מריבה. השלימה המלאכה והביאה למלך מיד התחיל המלך לואמר "ווי ווי..." אמרה לו אשתו: "מה לך אדוני המלך לאחר כל טרחתי שטרחתי להכין לך לעשות רצונך וכי כך היא תגובתך?" ענה לה המלך: "כל זמן שהיית עסוקה במלאכה לא היית כועסת ולא מקנטרת אותי כעת שהנך פנויה מתיירא אני שמא תכעסני..." והנמשל ברור מאליו: כך אמר הקב"ה בני היקרים היו עסוקים במשכן ולא היו מלינים עלי ועתה ילינו... וזה שכתוב "ויהי ביום כלות משה" ווי היה להם באותו היום.

מכאן לימדנו הקב"ה דרך בעבודת ה' לאחר העבודה והדרך שעשינו בימי ספירת העומר המגיעה לשיאה בהתקדש חג מתן תורה, שאסור לאדם לייצר לעצמו הרגשה של "סיימתי" כי דווקא אז יש את החשש הגדול לאחר חג השבועות שיצר הרע ינצל את ההזדמנות להחטיא את האדם שדעתו זוככה עליו...

לכן דווקא בימים אלו יש להמשיך ביתר שאת להתעסק בעסק התורה ולנצל את העלייה כתדמית חיובית וככוח להמשיך הלאה במעלות התורה והיראה...

בידידות ניר עזרא

טעות לעולם חוזרת

- אבא ממה מכינים זיקוקים?
- מארנונה

הספסל הכפיל את המכירות של הגלידריה ממול

מעשה שהיה

בשכונתי גר איש יהודי תלמיד חכם עצום. הערצתי אותו כל כך על חכמתו... ועל ידיעותיו הרבות ברוז התורה וסתריה... יום אחד העזתי, פניתי אליו ושאלתי: "אמור נא לי כבוד הרב, מהו סוד חכמתך?... הרב לא הגיב לי, ובפעם השנייה אף הפנה לי עורף... דנתי אותו לכף זכות, צנוע הוא בוודאי... לאחר תחנונים רבים, התרצה החכם ואמר לי: "רוצה לדעת את סודי? מחר בחצות הלילה בא ליער הסמוך ואגלה לך מה הסוד שלי!..." כל היום התרוצצו מחשבות במוחי... הגעתי בדיוק בשעת חצות אל היער, החכם כבר חיכה לי... "עצום את עיניך!" - פקד עלי והחל מוביל אותי היישר אל גיגית מלאה במים שהכין מבעוד מועד... לא הספקתי להבין מה קורה... הוא אחז בראשי בחוזקה והטביע אותי... בעצם אותי... במים... לא יכולתי לנשום... הרגשתי שאני בין חיים למוות ושנייה לפני שמסרתי את נשמת לבוראי... ברגע האחרון הוא משך את ראשי מהמים... הייתי מובך מאוד, הזה החכם אשר ייחלתי לו?!... כעת התגלה פרצופו האמיתי, חשבת לי לעצמי בעודי מתנשף ומחפש אוויר לנשימה... לפתע הוא שאל אותי בקול רך וענוו: "מהו הדבר שרצית בכל מאודך כאשר שהית בתוך המים?!" בעודי מתנשף במהירות ובקושי יכול לדבר השתי בשפה רפה: "אוויר... אוויר כמובן..."

ואז אמר לי החכם דבר שמהדהד באוזני עד היום: "כשתרצה להשיג חכמה כפי שרצית להשיג אוויר, אז תשיג אותה!..." זה בעצם הסוד שלי... אמר ונעלם כלעומת שבא...

זהו סיפור אך מוסר השכל בצידו...

לא פעם אנו תמהים איך הרב ההוא השיג חכמה כה עצומה... עלינו לדעת שמי שמחפש תורה כמו אוויר היא הופכת לקניין עבור...

לא רבים יודעים, אבל קל יותר לפתוח צנצנת כשמכווצים את הפרצוף

לענין הילד הנעים אליהו שור בן חנה שהיה מקראי העלון ומשתתף בפעילויות

כשאמא צועקת על אחיך ואתה יודע שאתה הבא בתור.

ערכה לזיהוי רעידות אדמה

אני כבר שעה וארבעים דקות ממתין על הקו לתמיכה של סלקום. הבעיה הסתדרה מזמן, אבל לא נעים לי לנתק כי הם אומרים שהשיחה שלי חשובה להם.

מהפעילות לא נחים ארעף

אבות ובנים תהלים

מלל ליל שישי אירגון מתמידים

למוד מוצ"ש

מלל שישי

עלון באלפי עותקים

סדר לימוד שבת

שיעורי רבנים

שיעור

עין יעקב

ישיבת בין הזמנים

שיעור

בעלי בתים

פעילויות לילדים

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

טיפ: כדי להימנע מהסחרחורת הזאת שמקבלים כשקמים מהר מידי, מומלץ להישאר במיטה כמה שעות נוספות. רק ליתר ביטחון.

כשאמא מספרת אותך ואומרת שיצא לך יפה...

עריית תל אביב החליטה לבסוף לפתוח מקלטים ציבוריים לתושבים - שעה ראשונה 40 שקלים ועשרה שקלים נוספים על כל רבע שעה.

בתגובה לרקטות שחמאס שלחו על העיר תל אביב, ראש ממשלת סודאן בא באזהרה חריפה - "סודאן תגיב בתוקפנות אם היירי על אזרחי מדינתנו יימשך!"

מסכן הטיל של חמאס. נסע 70 ק"מ עד תל-אביב ולא מצא חניה! אפשר להתפוצץ מזה!

ליחידת הרקטות של הג'יהאד דרוש מפקד תחילת עבודה: מידי עבודה: מידי

להיות בכיר בג'יהאד האיסלאמי זו הזדמנות של פעם בחיים

חמאס: כמה בכירים יש לכם? ג'יהאד: אתמול היו עשרה.

הפחד הכי גדול שלי בילדות

מדרך בפזורה הבדואית ליד באר שבע המשטרה הצליחה להימלט

מגדל הפיקוח לטייס. ציין מה הגובה שלך והיכן אתה נמצא. גובהי 1.85 ואני בתא הטייס

פעם אחת ולתמיד מוקדם לזכר עשרות אבות שבורים שחזרו שוב ושוב אל ה"סופרי"

מה קוביות לגו עושות כשאת לא בבית

למה אחרים מקבלים את העלון ראשונים ואתה לא?!

בואו והצטרפו לרשימת תפוצה 367korona@gmail.com

130 אלף ש"ח

- שכחתי תיק ובו 130 אלף ש"ח במזומן ליד תחנת אוטובוס בחיפה חזרתי לאחר כחצי שעה סהרורי לגמרי אולי עוד אמצא את זה, ישב שם הבחור שבתמונה ושאל אותי האם הוא יכול לעזור לי, סיפרתי לו את הסיפור והוא אומר לי כך: הגעתי לפה לפני 25 דקות וראיתי את התיק פתחתי ואני רואה סכום כסף לא קטן אמרתי לעצמי שאני מחכה כאן רבע שעה ואם אף אחד לא יגיע אני אשים פתק עם מספר פלאפון להשיג אותי. עבר רבע שעה אמרתי אני לא אלך, כי אולי האיש יגיע ברבע שעה הקרובה ואני גר בירושלים ואולי הכסף דחוף לו. אמרתי פרק תהלים להצלחתו של האובד שיבוא מהר ולא עברו 10 דקות ואתה פה עכשיו, רק תן לי סימנים שזה שלך ואני ארוץ לתפילה.
- אמרתי לו כמה סימנים והוא העביר לי את הכסף בלי שיחסר שטר אחד. עד לרגע שסיימתי לספור לא האמנתי שזה אצלי ושאמצא את זה בכלל, רציתי לתת לו סכום יפה
- אבל הוא בשום אופן לא רצה לקבל; אמר שזה המצווה שלו.

רק דבר אחד! תלשיכו את החסד של אלוהים. יש לכם סיפורים על אנשים או מעשים טובים שלחו לנו ונפרסם 367korona@gmail.com

פועל היושועת מקערעסטיר

ציירה: רחלי דוויד

באחד הימים

מה קורה לאברהם הנפרץ? הוא נראה כבוי וחסר אונים!

שאלה מבריקה שאלת ר' מוטי! זכית לבון לקשייה שבעל התוספות בעצמו שואל! הבה ונלמד...

הרב אברהם, הוא אברך צעיר ומלא עוז ומרץ בנער... הוא מלמד מכשור ומצליח, אהוב ביותר על כל התלמידים

מה קרה לרב?

נראה שהרב לא מרגיש בטוב... גם אתמול הוא היה חור...

אני מצטער, אך ראשי פואב מאד... חזרו בינתים על החומר ואנסה לנח מעט...

אין אוכל ללמד פקור בביתה? מה איזו התלמידים על הרב הפגזנים שפנסה ללמד אותם סגיות מרבות בגפרא???

נראה שפלאך השנה החליט להתעלל בי...

אינני מצליח להרדם... כבר שולוש שעות אני מתפקד והשנה פמאנת להגיע!

מה אגיד לתלמידים? אני עצמי לא יודע מה קרה לי לאחרונה...

אתא לילה...

אני לא מאמין! שר השנה נכבד ממני לגבר! גם הלילה אני מצליח להרדם...

אנשה לעשות פמיטב יבלתי... בתקנה נשבלילה הבא אצליה לישן טוב יותר!!!

אינני בטוח שאני צריך בכלל לטול ידים, נראה לי נקבסומו של דבר ישנתי פחות מחצי שעה...

אוי! איזה הלום נורא חלמתי!!!

אוקרים שחלב מרדים... נראה לי ששתיתי כבר קרוב לליטה...

מה יעזור לי רופא? ישנם בדיורי שונה?? אני רוצה לישן כמו אדם רגיל, כמו שישנתי עד פה!

מה קרה לקר רי אברהם? אולי בדאי שתגעש לרופא? אתה נראה חלש בתקופה האחרונה... אני דואג לך!

לבי הולם כמו מערכת תפסים... רק נרדמתי ונבדד התעוררתי!!!

המשך בשבוע הבא בס"ד

מקיימים את צוואתו הזוכים אישועות!
לקיום הצוואה חייגו כעת ל'רב להושיע' שע"י נכדיו ממשיכי דרכו:

1800-20-22-33

גם אתם יכולים לזכות לישועות לפעלה מדרך הטבע בזכות רבי ישע"לע קערעסטרער זי"ע

אֵלֶּזְנֹת

הס"ד, אֵלֶּיוֹן ק"ג

לְפָנֵינוּ עֲבֹת

בְּרַחֲמֵי נֶפֶשׁ

והוסיף רבי ירוחם ואמר על ענין זה של הספם יששכר וזבולון, שאמרו חז"ל ששכר זבולון יוצא לפרקמטיא ולמסחר ושכר יששכר יושבים ועוסקים בתורה, ושכר זבולון ון ומפרנס את שכר יששכר ונטול חלק עמו בתורה, ולכאורה, מה השתכר בזה יששכר, והלא בזבז בכך חמשים אחוזים מחלקו מהעולם הבא שלו, וכי ותתן הוא על עולם הבא? אַתְּמָה! אלא ודאי שעולם הבא אינו ענין של גרעון וחסרון, שכן לעולם הבא אין תכלית וזבולון ויכולים לתן מהם מתנות באדם באין שעור.

בְּוֹדָאֵי לֹא חֲסַר אֶת יִשְׁשַׁכֵּר מִשְׁכָּרוֹ כְּלוּם
בספר 'מדרש פנחס' הביא: "הנה שמעתי אמרים בשם הגאון הגדול החסיד המפורסם אב"ד דק"ק אפסא נ"י, וכפי הנראה הכונה היא להרה"ק האוהב ישראל זיע"א, ולאחר שהוא פותח בשאלה כיצד יתכן שיששכר יסכים לתת חלק משכרו אשר מומן לפניו לעולם הבא בעד מומן בעולם הזה, הוא קובע: "דבדואי לא חסר את יששכר משכרו כלום, רק לא הוה אלא כמדליק מנר לנר, דאין אור נחסר מהנר השני שאנו מדליקים ממנו, כן משכרו לא יקפח אף אפס מעט, רק מחמת התחברות יהיה גם לשני שכר".

ומתוך כך הוא מפרש את הפסוק (במדבר ה'): 'איש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיו', שיש כאן הבטחה לכל אלו שעושים כמעשי יששכר וזבולון ותומכים בקמונם בתלמיד חכם העוסק בתורה, שאין אחד מהם מפסיד כלום מחלקו, שהתלמיד חכם 'איש את קדשיו לו יהיו', שחלקו המקדש בעולם הבא ישאר לו בשלמות, ואף המסיע בקמונו ונותן לכהן, הוא התלמיד חכם, לו יהיה כל צרכו, כי אין אדם מעני מן הצדקה ואין כל הפסד בא ממנה.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

חותם: ברכת כהנים מעלתה גדולה לאין קץ, כידוע מדברי הזוהר הקדוש ומדברי האריז"ל, דבעת ברכת כהנים כל העולמות העליונים מתתקנים בשלמות מראש ועד סוף ויורדת ברכה בכל העולמות כלם מלמעלה למטה". ועל כך ממשיך רבנו ואומר: וידוע דראש הספירות הוא כתר, וסוף הספירות הוא מלכות, ועל ידי ברכת כהנים יורדים הברכות מראש מקור הברכות שהוא כתר עליון עד סוף שהוא המלכות. ודבר זה מרמז בלשון הכתוב 'כה תברכו' - כה היא מדת המלכות, 'תברכו' אותיות 'בכרת', לרמז שמתברכים מכתר ועד כה שהיא המלכות.

הספם יששכר וזבולון

ספר הגאון הצדיק רבי ירוחם הלוי ליבוביץ זצ"ל, המשגיח של ישיבת מיר, בספרו 'דעת תורה' (פרשת בראשית): הייתי פעם אצל הגאון הצדיק רבי נפתלי אמשטרדם זצ"ל, מגדולי תלמידיו של הגאון הצדיק רבי ישראל סלנטר זצ"ל, כשספרו לפניו מעשה באדם אחד שבקש מחברו שיעשה לו דבר זה וזה, נענה אותו חבר ואמר לו: מספים אני לעשות לך ככל אשר בקשת בתנאי קודם למעשה, אם תתן לי חלק מחלקו בעולם הבא, אלא שהמבקש לא הסכים לעסקה הזו, כי היה מפחד להעביר לו ולהפסיד חלק מתוך חלקו בעולם הבא. וכששמע רבי נפתלי את חלופי דברים אלו נענה ואמר: אותו אדם שסרב לתת מחלקו לעולם הבא, אינו מביא! הוא עם הארץ וכסיל! כי מה אכפת לו אם גם לחברו יהיה חלק בעולם הבא? הרי יש בעולם הבא מספיק די והותר גם בשבילו וגם בשביל חברו, אין זה אלא לפי שאותו אדם אינו מבין מה זה עולם הבא! הנה זה ממש 'עם הארצות' פשוטה, שכן יכול אדם לתן חלקים מחלקו לעולם הבא גם למאה אנשים, ואלו ממנו ומחלקו לא יגרע על ידי זה כלום, כי כל חלק וחלק הנהו עד אין קץ ועד אין תכלית ועד אין שעור.

ברכת כהנים

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם (ו, כג).

במנין התפלה הקבוע שהתקיים בביתו של הגאון רבי יצחק זאב מברסק זצ"ל היה פעם שכאשר עמדו בעצומה של חזרת הש"ץ התברר שיש להו שיעלה על הדוכן לברך את ישראל והפסיק השליח צבור באמצע חזרת הש"ץ קדם ברכת רצה, ושלחו אחד לקרא לכהנים מבית הכנסת זכרון משה, ובינתיים הצבור המתין. שמע הרב מברסק שאחד מן הנוכחים לוחש לחברו: מה זה שממתנים זמן כה רב, והרי יש בזה ענין של טרחא דצבורא.

נענה הרב מברסק ואמר: דרכם של אנשים להסכים לנסע דרך ארפה ואף להמתין בתור זמן ממשך בכדי לבקש ברכה מרבינים וצדיקים, ודבר זה מובן אצלם בלי לחשש לטרחא המרבה שיש בזה, אולם להמתין ולקבל הברכה ממי שהתורה מעידה וכוונת (מדבר ו כב-כז): 'וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם. ברכה ה' וישמרה. יאר ה' פניו אליך ויחנה. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ושמנו את שמי על בני ישראל ואני אברכם', שהקב"ה בעצמו הוא יברכם, וכי על זה יש מקום לחוש משום טרחא דצבורא.

אכן חתנא דבי נשיאה, הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין אמר שדברי חזונו הרב מברסק היו רק בגדר תירוץ ולהפסיד את דעת הקהל. אולם האמת היא שעכב את הצבור כיון שיש מצוה לברך ולהתברך על ידי כהנים, והמצוה היא שעכבה ולא עצם הרצון לקבל ברכה ('עובדות והנהגות' ח"ג עמוד קע; ח"ב עמוד מה).

ברכת כהנים מעלתה גדולה לאין קץ

כתב רבנו האביר יעקב זיע"א בספרו 'פתוחי

חידון אֵלֶּזְנֹת - נושא פרסים מי הם שני בניו של יעקב ששמים אינו מזכר בפרשה זו בקשר לקרבנות הנשיאים?

פתרון החידה - פרשת ויקהל פקודי:

ש. באילו הקשרים מוזכרת אש בפרשיות ויקהל ופקודי?

ת. בתחילת פרשת ויקהל מוזכרת אש ביחס לשמירת הטבת (שמות לה ג), ובפסוק האחרון של פקודי היא מוזכרת ביחס לעמוד האש שהוביל בלילה את עם ישראל במדבר (שמות מ לח)

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת ויקהל פקודי:
ה. ב. ש. שכטר מחיפה.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה

על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

סיפורים נפלאים לילדים

פרשת נשא

לפני שנים בקר אצלי חיט, אמן מפלא, וכאשר עמדנו להפריד הציץ לי מתנה לא שגרתית.

בחר לך - אמר לי החיט - את הבגד היקר ביותר הקיים במלתחתך, קרע אותו לגזרים ואני אתקן לך אותו באפן שאף בעל העין החדה ביותר לא יוכל להבחין בתקון.

למרות הצהרתו הימרנית של החיט, חסתי על ממוני ובחרתי לי דוקא את הבגד הפשוט ביותר, קרעתיו שתי וערב ונתתיו לחיט שלאחר שעה קלה השיב לי אותו בדיוק כפי שהבטיח.

אף העין החדה ביותר לא תוכל להבחין בתקון עד עצם היום הזה.

עתה, סים המלך, אמרו אתם, כלום יש בגד הראוי להתהדר בו יותר מיצירת אמנות מפלאה זו?!

מעתה נוכל להבין מדוע זוכים בעלי התשובה לשבת בגן עדן במקום שאפלו הצדיקים הגמורים אינם יושבים, למרות שהם פחותים מהם בכמה וכמה דרגות, משום שאדם שהצליח לאחות את קרעי נשמתו לאחר ששב בתשובה שלמה, כמוהו כיצירת אמנות מפלאה אשר ראוי להציגה בטרקלינו של מלך! (לאור הנר)

"והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו" (ה, ז)

על גדל מעלתו של השב בתשובה על חטאיו הפליגו חז"ל (ברכות לד ע"ב) באמרם במקום שבעלי תשובה עומדים - צדיקים גמורים אינם עומדים.

רמז לכך מביא בספר דבש וחלב מלשון הפסוק שלפנינו: והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו - כאשר יתודה האדם על חטאיו וישוב בתשובה שלמה, אזי יהיה הוא בראשו - מקומו יהיה בראש כל הצדיקים.

משל למלך שעשה סעודה לכל שריו ועבדיו.

כמנהג העולם, כל אחד מן הקרואים השתדל להופיע לסעודה בבגדים היפים ביותר שיכול היה להשיג, אולם למרבה הפלא דוקא המלך בכבודו ובעצמו הופיע כאשר הוא עוטה על עצמו מלבוש פשוט ביותר.

לתמיהת השרים על אשר הנהגתו הסביר המלך: דעו לכם כי למרות שבגד זה נראה פשוט ביותר, בעיני הוא לא פחות מיצירת אמנות.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

הוג מתוך תורה

"מדוע הייתה שאלתך כה נחוצה, שהטרחת את עצמך לבוא אלי לאחר חצות הלילה?"
התפלא התלמיד ואמר: "הרי עכשו כבר שבע בבקר!"

רק עתה הבין התלמיד, כי כל הלילה ישב הרב ועסק בתורה, מבלי לחוש שכבר האיר היום והגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

"ויחן שם ישראל" (שמות יט, ב)
פרש רש"י "כאיש אחד בלב אחד".

הקשו חז"ל בירושלמי מה ההסבר "כאיש אחד בלב אחד".

ויש לפרש שכשם שאם האדם יתן לעצמו מכה מידו האחת לידו האחרת בלא כונה, לא יכה חזרה ליד, מפני שהוא מכה לעצמו, כך אסור לאדם לשנא את חברו ולא ירע לו מפני שזה כאלו הוא שונא את עצמו.

כך גם היה במעמד הר סיני שהיו כלם כאיש אחד, וכשהגיעו לידיעה שהם כאיש אחד אז יכלו להיות גם מאחדים בלב אחד.

(אמרי יוסף)

נהוג בהרבה בתי פנסיות וישיבות לרקד בליל שבועות אחר תפלת הקג, וכן היה נהוג בישיבתו של הגרש"ז אוירבך.

פעם נגש אחד התלמידים ושאל לרבנו האריך מותר לרקד ביו"ט, הרי מבאר בשו"ע (של"ט, ג) שאין לרקד בשבת ויו"ט.

השיבו הגרש"ז אוירבך במתק לשונו: בכתנה שלך אתה רוצה שירקדו, אף הקב"ה רוצה שירקדו ביום הנשואין שלו שהוא יום קבלת התורה. וזהו רקידת מצוה שמותרת בשבת ויו"ט.

שנה אחת בחג השבועות כשיצא הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א (יומא דהלולא ו' סיון) אל הגנה שמאחורי ביתו, אחרי שנים לערך את השלחן הטהור, וטיל בה רגעים אחדים הלוך ושוב כדרכו בקדש.

ארע שטפטו מספר ילדים על גבי הגדר המפרידה בין הגנה וחצר ביהמ"ד הסמוך, בהשתוקקם לראות את פני הרבי והקימו שאון.

גער בהם אחד החסידים שימיהו לרדת, אולם הרבי מגור פנה אליו ואמר: הנח להם גם הם קבלו היום את התורה הקדושה, ולאחר מכן בהכנסו הביתה שלח פרות לחלק בחוץ לילדים.

"ובהם נהגה יומם ולילה"

הרב מטשבין, הקפיד כל חייו על כל רגע של בטלה.

לא היה הובדל בין שנות צעירותו בהן עסק במסחר, לבין השנים בהן ישב על כסא הרבנות והרביץ תורה לרבים.

גם בשנות הסבל שעברו עליו בסיביר וגם בשנותיו האחרונות בירושלים כשהוא תשוש ביותר, לא חדל משקדנותו המפלאה.

בקר אחד, נכנס אליו אחד התלמידים ומצאו רכון על הגמרא כשהוא לומד בהתלהבות.

הצטדק התלמיד וספר, שבא לשאל את הרב שאלה הלכתית שהוא מתקשה בה.

השיב לו הרב על שאלתו ולבסוף שאל:

אור החינוך

חג השבעות
ופרשת נשא
1-2 בסיון תשפ"ג
גיליון ת"ט

מאוצרו של מורנו ורבנו רבי אשר זיע"א

לאורו נלך

זהו בעצם יסוד האמונה הפשוטה, אשר בכל סבה ובכל מראה בכל היסורים והכאבים שאנשים מן החוץ גורמים לו מנח נפש, או חס ושלום יורדים לחייו, אין הם אלא שליחי מעלה להצילו מרדת שחת לפקח עינים ערות ולקרבו אל הקדשה, ושתורתו תהיה תורת ה' ותפלתו תהיה התפלה לאל חיי, ולא תורה להתנאות בה או שרבי יתקרי, וגם שתפלתו לא תהיה מצות אנשים מלמדה וכגוף ללא נשמה. (אמרי אשור)

אור הפרשה לקח טוב מפרשת השבוע

כלם היו בטוחים שדעתו השתבשה עליו מרב צער, אולם החסיד הסביר: "אני שמח על שאני יהודי, כי אלו הייתי גוי גם האלהים שלי יהי נשרף יחד עם הבית, ועכשו שאני יהודי, הרי האלקים שלי חי וקיים לעולם!" וכך היה נוהג סגורן של ישראל, רבי לוי יצחק מפרדיסשוב, שהיה מברך את ברכות השחר בקול לפני הצבור בכל בקר. יום אחד דלג על ברפת "שלא עשני גוי", ולאחר התפלה פשה חסידים נכנסו להזכיר לו ששכח את הברכה, אמר להם הצדיק: "לא שכחתי, אלא שהיום בבקר פשקמתי ממטתי, פשפשתי במעשי ועשיתי חשבון הנפש, והגעתי למסקנה כי אני שרי במצב גרוע מאד, מלא עונות ופשעים. התעצבתי מאד ולא מצאתי מנוח לנפשי, עד שזכרתי לרעיוני שיש לי לשמח במה שאכתי להיות יהודי, וכשהתבוננתי בדבר, קפצתי משמחה וברכתי מיד שלא עשני גוי, ולכן לא ברכתי שוב בברכות השחר".

ה"שפע חיים" מקלוינבורג, פנה פעם ביום הפורים לאחד מתלמידים המפליגים, שהיה תלמיד-חכם עצום בכל חדרי תורה, ואמר לו: "אני גדול ממך, וחלקי גדול מחלקך". היו הדברים פשוטים בעיני התלמיד, שהרי בודאי הרבי גדול ממנו לאין ערוך, אך התפעל מהסברו של הרבי: "אתה בודאי שמח היום שכן למדת תורה הרבה, אולם אני שמח בפשטות, בזה שאני יהודי! אני שמח באופן פשוט על כך שנולדתי יהודי, שאבי ואמי יהודים, וזכיתי להמנות עם בניו אהובי של הקב"ה, זה עצמו משמח את כל לבי!"

וכך כתב ה"בית אהרן" מקרלין בסדר היום שערך לחסידיו, עם הדרקה וחיוק בעבודתם, בו העניק להם כחות להבין עד כמה חשובים הם בעיני הקב"ה ועד כמה יקרה עבודת ה' שלהם: "ובר ישראל צריך להיות יקר מאד בעיני עצמו, וצריך להאמין בעצמו שקל מה שהוא עושה מתקן מאד בזה, אין אנו מדברים על עולמות עליונים, רק אנו מדברים על עולמו שלו עצמו. ואין להחזיק את עצמו שהוא מרחק וכי". והוא מביא פרוש בשם צדיק בשם רבי אהרן שו"ב על הפסוק: "לא תעשה לך פסל" - לא תעשה את עצמך פסול ונחווה, וכן פרש את דברי המשנה באבות: "ואל תהי בז לכל אדם" - שלא תבזה את עצמך, "ואל תהי מפליג לכל דבר" - שלא תעשה עצמך רחוק ממך שום דבר, כלומר שלא תבזה שום פעולה ממעשיך, ותדע שיש חשיבות גדולה בשמים לכל עבודת ה' שלך.

אנחנו עומדים פעת לפני חג השבעות, חג מתן תורתנו. עקר השמחה שאנו צריכים לשמח ולהתכונן לקראת היום הנשגב הזה, הוא פשוט לזכור כל העת, כמה עלינו להיות בשמחה על שזכינו להיות יהודים, כמה עלינו להודות לבורא העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. עלינו לזכור כל הזמן את מה שכתב רבי חנוך העניף הכהן מאלכסנדר במכתבו שנדפס בסוף הספר "חשבה לטובה": "ס'איז פשוט, אז א יוד וואס גייט נישט מיט שמחה דאס ער איז א איד, איז ער א כפוי טובה דעם הימל, איז א סימן דאס ער האט נישט דערהערט די ברכה שלא עשני גוי!" ותרגמו: "פשוט הוא, שיהודי שאינו שרי בשמחה מחמת זה עצמו שהוא יהודי, הריהו כפוי טובה כלפי שמים חלילה, וסימן מבהק הוא שלא השיג ולא הבין פראוי, את משמעות הברכה שלא עשני גוי". וכן אמר החידושי הרי"מ: "בכל יום צריך האדם להיות בשמחה, כמו שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב. ואם אין לו לאדם ממה לשמח, עליו לשמח שהוא יהודי!"

וכבר יש לנו הבטחה מרבי מרדכי מלעכוויטש, שהבטיח: "יהודי שהולך בשמחה רק מזה שהוא יהודי, הריני מבטיח לו שיצאל מכל מיני גזקים, ואפלו מדבר עברה יצאל". ומי מאתנו אינו חפץ בהבטחה כה מחלטת ונפלאה? עד כמה אפוא עלינו לשמח על היותנו יהודים, בניו אהובי של הקב"ה, וימכאן תכנס בלבנו שמחה עצומה עד מאד.

ידעה זו על חשיבותנו כבניו של הקב"ה, ועד כמה הקב"ה אוהב אותנו ומחשיב כל פעולה שלנו, היא ידעה חשובה שמסיעת לנו במלחמתנו נגד היצר הרע. כפי שכתב היעב"ץ בהקדמה לסדורו: "וכל מה שהאדם נלכד במצודת היצר הרע, בא לו מחמת ששוכח וחסו הנורא והנפלא כי בן-מלך הוא, וחושב שהוא ממשפחת הפכפכים עובדי האדמה וכי, לפיכך עצה טובה גדולה וחשובה היא מי לה' אלי, ידע ישראל כי ה' הוא המתגאה בו, וכי אין לנו להתנאות בזאת גאוה גדולה ונפלאה שאין למעלה הימנה בערכנו. והוא שהתנבות משבח: הושפט ויגבה לבו בדרכי השם, שאם ישים זאת נגד עיניו תמיד יצאל מכל רע, ואף בעולם הזה תשיג יקר תפארת וישארת בארץ לפרסם על ידה כבוד בוראה ושולחה".

יהודים בדורות העבר חיו כל ימיהם בתחושה זו של שמחה עצומה, על כך שזכו להיות יהודים. כמו שמספרים על חסיד אחד שביתו עלה בלהבות ונשרף כליל, ולמרבה התדהמה ראוהו רוקד בשמחה סביב הבית השרוף.

חברת תהלים בשבת בבית מ"ר זיע"א - בזמן הדלקת הנרות
פרקי אבות בגרודז'יסק - שעתים לפני זמן הדלקת הנרות
סוף זמן קריאת שמע לשיטת המגן אברהם: 8.08
לשיטת הגר"א ובעל התניא: 9.00

אזרות

נשא את ראש בני גרשון (ד, ב)

נשא ראשי תבות נשר שור אריה, המרמזים על האבות אברהם יצחק ויעקב, בני גרשון מרמז על בני ישראל המגורשים בגלות, והעצה להתחזק בגלות הפורה היא להתדבק במדות האבות הקדושים. (היהודי הקדוש מפשיסחא)

פה תברכו את בני ישראל (ו, כג)

הכהנים זכו לכ"ד מתנות כהונה וגם לברכה את ישראל, הרי הן כ"ה מתנות כמנין פה תברכו. (רבנו בחי')

פה אחת עשרה זהב מלאה קטרת (ז, יב)

פה הינו כפיפה, ועשרה הינו מנין האות יוד. כפיפה אחת של יהודי חשובה בעיני המקום כהרבה זהב וקטרת. (רבי ברוך ממעז'בוז)

ביום השני הקריב נתנאל בן צינור (ז, יח)

לשם מה חזרה התורה ומנתה אצל כל נשיא ונשיא את קרבנו לחוד, אף כי הביאו כלם אותו קרבן? לפי שאיש מהם לא הביא את קרבנו רק כדי לחקות את מעשי חברו, כי אם מתוך רצונו העצמי. (רבי שמחה בונים מפשיסחא)

הפרשה הארכה ביותר בתורה - נשא, ויש בה 176 פסוקים, כי נקראת אחרי מקצלת התורה. הפרק

הארץ ביותר בתהלים - קי"ט, ויש בו 176 פסוקים. המפסקת הארקה ביותר בתלמוד בבלי - בבא בתרא, שיש בה גם כן 176 דפים.

המגיד הגדול מפזר יטש היה אומר, שענינו של חג מתן תורה הוא להמשיך את עשרת הדברות לתוך עשרה מאמרות שפיהם נברא העולם. כלומר, לחבר את עולם התורה והיזקה עם העולם הזה להיות כמקשה אחת, ולא כמו אלו שהושבים שעולם התורה והעולם הזה לחוד, אלא שניהם שוים ובשניהם צריך לכוון לשם שמים. וגם כשהאדם מתעסק בעניני העולם הזה, צריך הוא להיות קשור עם עשרת הדברות ועם עולם התורה ואין להפריד ביניהם. ובה אפשר לבאר את דברי הגמרא: "הכל מודים שבעצרת צריך גם לכוון", שפחגו העצרת צריך לחבר את העולם הזה עם עולם התורה, ולכן גם צריך גם "לכם" וגם "לה", להראות בך שהעולם הזה קשור עם העולם הבא. (אוצרות האגדה)

ולקח הכהן מים קדושים בכלי חרש (ה, יז)

הקדוש ברוך הוא חס על כבודו של בנות ישראל, שאלו היה הפלי של נחשת או שאר מיני מתכות, היה הפלי מתקם וגנותה (של הסוטה) נזקרת, אבל כלי חרש נשבר והמעשה משתפת. (מדרש הגדול)

אזר וקרות

השואה, שנותנו לנו כצנאף לדורות. מספר על יהודי חסיד אמתי, ר' ליבל קוטנר שמו, חסיד מכבשונו של פולין החסידית, אשר היה באחד הצירים במחנה העבודה, בו עבדו תחת צו הנוגשים על יצור של צייד וכלי תחמושת.

שטים עשרה שעות של משמרת עדין לא הגיעו לקצו. והנה, שבתה המכונה; ודממה השתררה במקום. הנאצי הממנה ימח שמו, מיד שית לבו לתקלה. הוא התפעס מאד. התבונן בכל העובדים, תר בעיניו אחר קרבן צפוי. אחר התקרב אל ר' ליבל ויבקול נחרץ דרש ממנו לתקן מכונה זו.

היהודי החסיד אשר לא ידע מאום בהלכות מכוונות, הביע תדמנתו: איך ידע לתקן מכונה עדינה זו על חלקיה? ואותו רשע, באצרות ידועה לשמצה, אמר: "דו ביסט א יודע? (אתה יהודי?) קאנסט דו?" (אתה יודע ויכול!).

כל הליצה עמד ר' ליבל וחבר ותקן ונסה והלחים, ושב ופרק, ובינתיים הצטנפו כלם בפחד נכר. עד שלבסוף נשמע מחדש קול שקשוק המכונה.

כשנכנס אותו קלגס והתבונן במכונה הפועלת, אפלו הוא לא האמין. הרי לדרש מן היהודים את מה שאי אפשר דרשו. אבל שהם באמת יצליחו לעשות זאת? וזה ר' ליבל את מבט ההפתעה בעיניו, ובנחישות דרש תשלום.

כלם עצרו נשימתם. איך הוא מעז? והנאצי, כל כך מפתע מהתעוזה הבלתי צפויה, רק שאל בתנועת יד סיבובית: מה? ור' ליבל דרש סיגירות! איך יגיב אותו רשע? נבהלו כלם. ובמכוונות הנכנס הנאצי ידו לכיסו והוציא את ה"תשלום" הנדרש.

אך יצא אותו אכזר מן הצריף, הסב ר' ליבל את פניו כלפי כל החולקים עמו משמרת העבודה הארפה הזו, ואמר להם פשווא מנופץ בסיגירות: "דו ביסט א יודע? קאנסט דו? - -"

כשבוצנו לרמו: יהודים אנו, ויכולים אנו להם! אסור להרפין קומה. עלינו לשמר על שלהבתנו הבוערת! גם במקום בו בוער כבשן הפשע! (ינו ישר)

ידוע שיש יצר הרע מיחד הגורם לאדם ולזלזל ולבאות את העבודה הפשוטה, כשבא לפני האדם נסיון לבטל תפלה בצבור, ולסמוך על שיטה דחוקה או לבטל מקביעות למד תורה שלא יהא ברציפות, או לזלזל בברכה וכדומה, הרי הוא אומר לעצמו, הרי היום הוא יום פשוט, ואיזה הפסד כבר יכול להיות אם אזלזל בזה, וכי עד כמה עבודתי ביום רגיל פשוטה חשובה באמת במרומים.

אבל באמת שעל כל אחד ואחד לדעת ולשנון תמיד היטב, שאין משג כלל של עבודה פשוטה. כל עבודה שיהודי עובד את קונו הרי היא מגעת עד למעלה במרומים ופועלת את פעלתה המברכת. כל תפלה ותפלה מתקנת תקונים נפלאים בפני עצמם, וכל תפלה בצבור יש לו ערך נשא, כל ברכה וברכה יש לה ערך עצום. וכמו שאיתא שמקור הברכות הוא מחכמה עלאה, ועל ידי כל ברכה וברכה מהמאה ברכות מתקנים תקונים נפלאים. ואם כן כיצד יזלזל האדם בברכה אחת שיכול לברך, ובפרט בברכות התורה, שאף שמהמר הוא לבית תפלתו ובית תלמידו, יזהר בזה עד למאד, כי הרי על ידי ברפת התורה פועל האדם עבור כל הדורות הבאים אחריו.

וכן הוא בכל מעשה, שיש לאדם להחשיב כל מעשה, ועל ידי כן לא יבטל מעשה טוב, וכמו כן לא יכשל בסור מרע. לפי שאין הוא מבזה את הענין אלא יודע הוא חשיבות כל פרט.

וכן היה אומר הבית אהרן מקרליו, מה טעם נופלים האברכים של היום ואינם מתעלים, לפי שאין הם מחשבים את מעשיהם. אנו כשימצאים לרחוב ואין אנו נכשלים, כשאנו חוזרים לבית הנונו נותנים שבח והודאה לה'. יתברך על כן, אה האברכים של היום לפי שאין הם מחשבים את המעשה, הרי הם נופלים. ונתנו לזה צדיקים רמו, חשבת דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיה, על ידי מה שהאדם מחשיב את דרכיו, על ידי כן הרי הוא שב אל עדות ה' ואל מצותיו. (קול רנה)

בימי השואה האזימים, התרחשו ספורי גבורה יהודיים רבי

מאורות החיים משגים ידיעות הלכות ומנהגים

ברכות התורה חלק א'

לרגל חג קבלת התורה, נלמד קצת על חשיבות ברפת התורה, מלקט מפי ספרים וסופרים, ראשונים ואחרונים.

נפסק בשלחן ערוך: "ברפת התורה צריך להגהר בה מאד", וטעם הדבר, כי מעניש הקדוש ברוך הוא ענש גדול גם לאלו העוסקים בתורה ביגיעה ובהתמדה מרבה, אם אינם זהירים בברפת התורה.

הזהירות בברפת התורה, הינו בכונת ברכות התורה, שבברכות התורה מפיר האדם שתכלית נתינת התורה, ותכלית העסק בתורה, הוא כדי שנהיה דבקים בקדשתה ורוחניותה, ולהוריד השכינה בקרבנו, ולא תהיה עסק התורה וידיעתה כשאר דברים גשמיים חס ושלום, וכאמנות בעלמא לידיעת הדינים לצורך משא ומתן או כדי להראות חכמתו.

ואמרו חז"ל במסכת נדרים, שאין האדם זוכה לבנים תלמידי חכמים, עבור זה שאינו נזהר בברפת התורה.

ועוד ידוע מה שאמרו הרבה מגדולי הדורות, שאי אפשר לזכות לכתרה של תורה, ולכונן לאמתה של תורה, ולזכירת התורה, בלי תפלה ותחנונים בכונה גדולה ומעמק הלב בברפת התורה, וכן בשאר מקומות שתקנו אנשי כנסת הגדולה להתפלל על דברים אלו (כגון:

ברפת אהבה רבה, ובברפת אהבה חונן שבשמונה עשרה וב"ברוך הוא אלקינו וכו' למען לא ניגע לריק" שבתפלות ובא לציון).

לכן צריך האדם להרגיל את עצמו לומר ברפת התורה בכונה ובמתינות מלה במלה, שלא יחסר שום תבה או אות, ויאמרנה בחשק ומרץ ובשמחה גדולה.

וישנה מעט קודם שמברך, ויתבונן במחשבתו על ערך התורה שהיא כלי חמדו ושעשועיו של הקדוש ברוך הוא, וערבות העמלים וההוגים בה, והנאתם של ההולכים בדרכיה חשובה ומתוקה וערבה לאין ערוך יותר מכל שאר הנאות העולם, ורק על ידה יזכה לחיים הנצחיים בעולם הבא ולחיי העולם הזה, כפתוב "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי". ואחר שיתבונן בזה - בודאי ירגיש כפיה עליו להודות לה' על מתנתו הגדולה.

וכתב הטור "ויכונן בברפתו על מעמד הר סיני. אשר בחר בנו מכל האמות, וקרננו לפני הר סיני, והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו תורתו הקדושה שהיא בית חיינו". ויש שכתבו שלכן נהגו כל ישראל לעמד בשעת ברפת התורה, שיהיה בדומה למעמד הר סיני (ואף שמצד הדין רשאים לברך ברפת התורה גם בשיבה).

(פסקי תשובות)

אזרה זו תורה

מדברי חז"ל וגדולי ישראל

"הבעל שם טוב הקדוש אמר, שהתמימות האמתית בה יהודי פשוט או יהודיה פשוטה אומרים תהלים, היא הדרך העליונה

ביותר בדבקות. (אמירת תהלים)

אך על פי שאתה מת, אין שמך זו מתוך ביתי לעולם, אלא על כל קרבן וקרבן מופרים אותך ואומרים שירים משלך. ולא עוד, אלא אמר הקב"ה, הואיל ואתה חשבת לבנות בית המקדש אך על פי ששלמה בנו בונה אותו, על שמך אני קורא אותו ואני כותבו, שנאמר מזמור שיר חנכת הבית לדוד. (שם)

הרב הקדוש רבי מרדכי מנסכיז ספר פעם, כי היה יהודי אחד פשוט שהיה עוסק בבית הרחם בפפר, והיה נוהג לומר תהלים כל ימיו. לאחר פטירתו, ראה צדיק אחד מבני דורו כיצד דוד המלך עליו השלום יוצא עם פנורו לקראתו, והיה כנגן ושמה בשמחה גדולה לכבודו, מפני שנהג לומר תהלים כל ימיו בהתרגשות ובדבוע.

הרגיל בספר תהלים הוחה כל מיני פרגעיות ופגעים רעים מעליו ומעל בני ביתו ומעל כל משפחתו, וכן מעל כל בני דורו, ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות, ובקריאת מזמורי ספר התהלים יש עוד הרבה סגלות נפלאות לאין קץ. (החיד"א)

בשעה שדוד המלך עליו השלום סים את ספר התהלים, זחה עליו דעתו, ואמר: "רבנו של עולם! כלום יש דבר בעולם שאמר שירה כמות?" ונדמנה לו צפנדע אחת, ואמרה לו: "אל תזוח דעתך עליה, שאני אומרת שירה יותר מקמה, ועל כל שירה ושירה שאני אומרת, אני מושילה עליה שלשת אלפים משל". (ילקוט תהלים)

ספר תהלים נאמר על ידי עשרה זקנים, ואולם לא נתמן אלא על ידי דוד המלך ונקרא על שמו. משל למה הדבר דומה לחברה של בעלי גנינה, שבקשו לשבח את המלך ולזמר לפניו. אמר להם המלך: "כלכם זכאים, כלכם זמרים, כלכם מושבחים, וכלכם ראויים לזמר לפני, ואולם איש פלוני יאמר את הדברים לפני בשם כלכם, ולמה? מפני שקולו ערב יותר מכלם". וכך היה דוד המלך ערב לפני הקב"ה מעשרה זקנים ולכן נקרא ספר התהלים על שמו. (מדרש שוחר טוב)

על הפסוק שאמר דוד המלך "אגורה באהלק עולמים", תמיהו חז"ל, וכי חשב דוד שהוא חי לעולמים? אלא אמר רבי יהודה, אמר דוד המלך, יהיו אומרים משמי בתי כנסיות ובבתי מדרשות. אמר לו הקב"ה: חיד, בתי כנסיות ובבתי מדרשות.

הַמָּאוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה

מאוצר ספורי חז"ל

ערכו של יהודי!

מנין שאין מזמנים בשם השם יתברך פחות מעשרה? עונה הגמרא: אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן - שאמר הפסוק: "ונקדשתי בתוך בני ישראל" הינו, כל דבר שבקדשה לא יהיה פחות מעשרה.

ומהיכן לומדים את משמעות הדבר?! תנא רב חייא: לומדים זאת מגזרה שנה - מהמלים "תוך", "תוך" - שפסוק אחד אומר: "ונקדשתי בתוך בני ישראל" ופסוק אחד אומר: "הבדלו מתוך העדה", זאת אומרת קדשה אומרים רק בתוך עדה...

ומנין שעדה היא מנין של עשרה?! - גם זה נלמד מגזרה שנה, מהמלים "עדה", "עדה" - שפסוק אחד אומר: "הבדלו מתוך העדה" ופסוק אחר אומר: "עד מתי לעדה הרעה הזאת".

ומה העדה שהוציאו דבת הארץ בעון המרגלים - מנתה עשרה אנשים, שהרי כלב בן יפנה ויהושע בן-נון לא היו בעצת המרגלים, כך שמתוך שנים עשר נשארו עשרה. כך גם לגבי הפסוק הראשון עדה - פרושו עשרה - (על פי הגמרא, מגלה כג:).

ואולי נתן להבין במקצת, את ערכו הגדול של יהודי שומר תורה ומצוות מכה שנתנה לו הרשות להמנות על עדה (מנין) - המקדשת את שם השם יתברך, זאת אומרת פאשר אומרים קדיש, ברכו, קדשה - תפלה, פאשר מוציאים ספר תורה לקרא בפירשת השבוע וכי... מצטרף הוא למנין...

ונשאל: באם יש קבוצה של יהודים הרוצים להתפלל, ואין להם מנין עשרה... הם רק תשעה וחסר להם אחד שישלים את המנין, מחפשים הם יהודי נוסף ולא מוצאים והנה עוברת שירה של כמה גויים... האם אפשר לצרף את אותם מאות גויים, ולהחשיבם כאדם אחד על מנת

שישלימו את המנין? התשובה היא: לא רבתי!!

ואולי נתעקש קצת ונשאל: באם נצרף את כל גויי העולם שמונים שמונה מיליארד בני אדם, האם אפשר שכלם יהיו שקולים כנגד יהודי אחד חסר למנין, על מנת שכלם ישלימו את אותו חסרון? התשובה היא: אפילו כל גויי העולם ביחד אינם יכולים להחשב פיהודי אחד שומר תורה ומצוות, על מנת שיוכלו להשלים מנין המקדשים את שם השם יתברך.

ולכן המסקנה הברורה, יהודי שומר תורה ומצוות, אינו שקול כנגד כל גויי אמות העולם, אלא שחשוב הוא מכלם גם יחד!

ונשאל האם אנו יודעים את ערכנו כעם נבחר לשם? התשובה היא: שאין אנו יודעים, ויותר נכון לומר כי אין לנו משג בכלל על גדל חשיבות יהודי השומר תורה ומצוות. וההוכחה לכך היא שיש יהודים רבים בקרב העם אשר אינם שומרים תורה ומצוות, ובכך מפסידים את עצמם ממש, ואת הפריביליגיה היהודית שנתנה להם מאת מלכו של עולם, להיות בין הזקאים להיות ממקדשי שמו יתברך.

וצריך לדעת בידיעה צלולה וברורה כי כל אחד ואחד מעם ישראל, המפסיד את יהדותו, מפסיד הוא את אחריתו, ויאבד וימחק מההשרש העליון ירחם השם...

משום שפעם ישראל ללא לומדי התורה והמחזיקים בה, אין לו אפשרות של קיים והמשג כלל וכלל.

ונתן להביא הרבה הוכחות מההיסטוריה של עם ישראל, כיצד כל מי שפרק על מהתורה ומצוותיה פשוט נמחק מההיסטוריה... הוא פשוט נעלם מעצמו!!

(עיני יצחק)

וואס הערט ניין אין הייזר

על כך מאות פעמים, אחר כך הוא חזר לאוטו, אך שוב יצא בחזרה והמשיך לצעק: אבא זה לא הוא - זה אתה, רק כשהרגיש שהוא חי את האמונה שזה רק מה, פנה שוב לחזר הביתה. אך כל זמן שהרגיש שגם האברה אשם, זה חסרון באמונה.

רק כשהכיר במלא כחו שזה רק הקב"ה, אז הוא הבין שהקב"ה רצה להצדיק אתו להתחזק באמונה הפשוטה שאין עוד מלבדו! אנו, תלמידי החידר של ר' אשר זצ"ל צריכים לדעת, שזו היתה מטרתו, להנחיל לכלל התלמידים את האמונה הפשוטה שהכל בא ממנו יתברך שמו, הן בגשמיית והן ברוחנית.

זכינו לצאת מלמדים המחנכים אותנו בדרך זו, ולמנהלים שהם ינקו ממור ר' אשר זצ"ל את יסודות החנוך והאמונה. לכן יש לכלל התלמידים את כל הכלים הדרושים לעבודת ה', ועלינו להפעיל אותם בדרך זו. עלינו לעזר גם לחברינו הן בלמוד והן בעבודה, ולזכר שביום קדוש זה "ל"ג בעומר", אפשר לשאב מלא חפנים אמונה בזכות רשב"י ומור ר' אשר זצוק"ל, ולזכות לחיי עולם נטע בתוכנו.

"תורתנו מגן לנו, היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדינו"

המשג דברי חזק שנומסרו
על ידי הרב ישעיהו בורנשטיין שליט"א
לתלמידי החידר שיחיו - ערב ל"ג בעומר

ענין דומה ראינו אצל מור רבי אשר זצוקל"ה פעמים רבות באחד מהם, רבי אשר זצ"ל קנה אלפי עופות לחלוקה בסכום עצום של כסף, והמתנדבים היקרים עמלו במשג שעות כחם היום לסדר את העופות בתוך המקררים הגדולים, אך היתה תקלה והאברה האחראי על המקררים שכח לחבר אותם לחשמל, ובתוך כמה שעות התקלקלו כל העופות לחלוטין ונגרם נזק עצום.

איך הגיב מור זצ"ל? הוא לא כעס ולא צעק על האברה, אלא בקש מאחד החברים להסיע אותו ל"פעלד". הנהה הסתקרו לדעת מה עושה ר' אשר בשדה כמה שעות, וכשהתקרב הוא שמע שר' אשר צועק לה: אבא, זה לא הוא, זה אתה! והוא חזר

ספודי צדיקים, הליכות ועבודת מאלפות

מאורות הצדיקים

העקר לומר תהלים

בחג השבעות, חל יום הסתלקותו של דוד המלך עליו השלום, אשר הותר לנו לדורות את ספר התהלים, הספר שבו מצא עם ישראל נחם בכל שנות גלותו, ועל הקורא ממונו בקש דוד שיחשב לו פלומד בנגעים ואהלות, שהן הלכות קשות ומרכבות ביותר, ויקבל שָׁכַר גדול עליהם.

פעם, נכנס אחד החברים אל החדר של מו"ר זיע"א, כשהוא מחזיק בידו תהלים קטן. שאלו מו"ר מה אתה מחזיק בידך? מה אתה עושה? והחבר ענה: "זה ספר תהלים, אני רק אומר תהלים, אבל האמת היא שאינני מבין את מה שאני אומר", ומו"ר זיע"א אמר לו מייד: "המשך לומר! אף אם אינך מבין, המשך לומר מזמורי תהלים, כי מעלתה גדולה מאד בלי שעור".

בזכות דוד המלך

בתפלה שנוהגים לומר קודם אמירת התהלים, אנו אומרים את הנסח: "יהי רצון שתפן ברחמים אל קריאת מזמורי תהלים שאקרא, כאלו אמרן דוד המלך בעצמו זכותו תגן עלינו". והתמיהה עולה מאליה: וכי משהו מאתנו מעלה על דעתו חלילה, שקריאתו את פרקי התהלים דומה ואפלו במקצת לקריאתו הקדושה של דוד המלך עליו השלום?

ודבר זה מתפרש על ידי בעלי הדרוש במשל נפלא. היה פעם בעל תפלה מפרסם, שנחן בכשרונות נגינה נדירים ומיחדים, ומלבד קולו הנעים וזמירותיו הנפלאים שהיו ערבים לכל און, היה גם בעל זכרון מלא, וכל נגון ושיר שהיה שומע פעם אחת, היה נחקק בזכרונו לעד והיה יכול לחזר עליו עם כל תנועותיו הדקות והעדינות. יום אחד, נסע החנן אל העיר הגדולה פטרבורג, ובדרך עבר ביער גדול יחד עם מלניו, ובדרךם ראו אפר אחד, שהיה רועה צאן, יושב על גזע עץ בקרחת יער, ובידו כנור גדול. לא היה צריך להיות ממחה גדול בשביל להבין, כי הרועה אינו ממחה גדול בפריטה על כנור, והנגון אותו בקש לנגן על הכנור, יצא מקרטע ולקוי. אולם לפליאת מלניו של החנן המהלל, ירד הלה ממרכבתו והאזין ברב קשב לנגונו של האפר, למרות שהנגון יצא בזיזף ועורר צמרמורת עזה בגומו של המלניו. הקר החל לחדר בעצמוותיהם, והם התקשו לעמוד במקום, אך לפליאתם ראו את החנן עומד ומאזין בהתרגשות עצומה לזמרתו המושבשת של האפר הפשוט, ומעיניו זלגו דמעות של רגש.

"מדוע אתה פה מתרגש?" התפלאו מלניו של החנן, "אנחנו הרי מכירים את הנגון, ואין כמעט שום דמיון בין השיר האמיתי והמקורי לבין השיר הזויף שהאפר הוא מנסה לנגן בכנור שלו". "אתם צודקים" אמר החנן והחל להסביר למלניו את פשר התרגשותו: "הבינו אותי, לפני עשרות שנים שמעתי את השיר המקורי הזה מאמן נגינה אחד, שהיה גדול הכנרים בדורו, וכשהוא נגן את הנגון המרגש הזה על כנורו, חשתי כאלו נשמתי פורחת מגופי מרב התלהבות ותשוקה. עכשו, כשעברתי פאן ושמעתי את הנגון הזה, לא התייחסתי לכה שהנגון יצא עכשו מזיף לגמרי ואפלו לא מתקרב לצל של הנגון המקורי, אלא שנוצפתי באותו נגון מקורי ששמעתי אז לפני עשרות שנים, והתמלאתי בהתרגשות מחדשת לזכר אותה התרגשות שהיתה לי אז". "אני מכיר טובה לכפרי זה שהעניק לי את ההתרגשות הגדולה", ובדברו העניק החנן לכפרי מספר מטבעות כהוקרה.

אנחנו משולים לאותו כפרי פשוט, כי גם אנחנו לא יכולים להגיע לאפס קצהו של דוד המלך בשעה שאמר את מזמורי התהלים לפני הקב"ה, אולם כאשר אנחנו אומרים את פרקי התהלים, אנו מזכירים לפני הקב"ה את דוד המלך בעצמו בשעה שהיה אומרם וגומים לו בכך נחת רוח גדולה, וכך אנו מבקשים מהקב"ה שבזכות אמירתנו יזכר בזכות דוד המלך ובזכותו ישפיע עלינו שפע של טוב מפורמים.

מאור ההפטרה

הפטרת חג השבעות

[חזקאל א, כ - כח; ג, ב]

"ויהי בשלשים שנה"

אחר קריאת התורה בחג השבעות, מפטירים בהפטרת החג, העוסקת ב"מעשה מרפכה" - גלוי שכנית ה', כפי שראה יחזקאל הנביא בנבואתו.

את הטעם לקריאת הפטרה זו בחג השבעות, מבאר ה'לבוש': "משום שבאותו היום הנבחר [של מתן תורה], השיגו כלם [כל עם ישראל] למעלת הנבואה, וכלם - קטניהם וגדוליהם שמעו 'אנכי' ולא יהיה לה' מפי הגבורה ובלי הפסק, שכלם השיגו באותו מעמד מעשה מרפכה ככל מה שהשיג יחזקאל, כענין שנאמר 'וכל העם רואים את הקולות', שרמו פלו למעשה מרפכה, לכה מפטירין גם כן במעשה מרפכה שהוא מעין המאדע".

עוד קשר יש בין נבואת יחזקאל למתן תורה, שהרי נבואה זו נאמרה ליחזקאל בזמן שכבר רחפה על בני ישראל סכנת גלותם, וכבר היו קרובים לחרבן בית המקדש, ובכל זאת בזמן הזה נתגלתה ליחזקאל נבואה זו שערפה רב מאד, עד שחזו"ל מספרים על רבי אלעזר בן ערף שכשהיה פותח לדרש במעשה מרפכה, ירדה אש מן השמים וסבבה את כל האילנות שבשדה, ופתחו כל האילנות ואמרו שירה.

הרמז בזה הוא שעל אף שאנו נמצאים בגלות המרה, אנו עדין מקשרים לה' יתברך על ידי התורה הקדושה ולא אבדנו תקותנו, כמו יחזקאל הנביא שהיה מקשר לה' יתברך, ונתגלתה לו מעשה מרפכה בתוך גלות בבל.

כמו שאומרים חז"ל במדרש: "כי רבים בני שוממה מבני בעולה, הוי צדיקים העמידו לי בחרפנה יותר מבנינה". וכתב רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו 'פרי צדיק' שרואים אנו שבגלות קבלו עליהם ישראל את התורה שבעל פה באהבה ובשמחה, וכן מצינו שכל התורה שבעל פה התגלתה לעם ישראל בגלות בבל.

מהדרכותיו והנהגותיו של מו"ר רבי אשר זיע"א אשר לאורו גלד

לאורו גלד

וכאשר ראה פעם את אחד החברים שוותר על אמירת מזמורים אלו לאחר התפלה, התבטא אליו בכאב ושאל: "וכי כבר בטוח אתה בזרעך שלא יארע בהם שום פסול, שאתה מוותר על הסגולה הזו?"

בימי חיו, היה רבי אשר קובע לכל חבר את פרקי התהלים שעליו לומר, וכרופא נאמן המתאים לכל אחד בפני עצמו את מנון התרופה המתאים לו, כך קבע לכל אחד סדר אחר לפי שרש נשמטו. והחברים היו רגילים לשאל אותו אלו מזמורים עליהם לומר בשבתות או בזמנים מיחדים, כגון בזמנים שהיו נזקקים לישועה, או בימי דפגרא ומועדים, וזאת בנוסף לסדר הרגיל שקבלו ממנו לכל יום.

וכן זוכרים רבים מהחברים את אותה תקופה קשה, כאשר הרפורמים הרשעים עוקרי הדת, בקשו להשתלט חלילה על ארצנו הקדושה ולקעקע את יסודות התורה והיראה חלילה, דבר רבי אשר בכאב על הצרה הגדולה והסכנה העצומה שנסקפת חלילה ליהדות הצרופה, והפציר בחברים להרבות בתפלה כדי שלא תהיה להם חס ושלום שליטה עלינו.

וכסגולה בדוקה לכה, בקש לומר בכל יום את המזמורים: צ"ג, צ"ד, צ"ה; והקב"ה קבל את התפלות וחס על שארית הפליטה בארצנו הקדושה.

והדבר היה חלק בלתי נפרד מהליכות החברים, אשר ראו וחסו את החשיבות העצומה שרבי אשר רוחש לאמירת התהלים, עד שלא הבין כיצד יכול לעבר אפלו יום אחד בלי לומר לפחות פמה פרקי תהלים, והדבר הפך להיות חלק מהזהות להיות חבר של רבי אשר, וכאז כן עתה.

ספרו של נעים זמירות ישראל, דוד המלך עליו השלום, ספר התהלים עם זמירותיו ותשבחותיו, תפלותיו ובקשותיו היקודות לאבינו שבשמים, הנו חלק יסודי ועקרי, וחקוק בלב לבה של חבורתנו הקדושה מאז ומתמיד. מו"ר רבי אשר זיע"א, אשר היה חי ממש את ספר התהלים וצעד בדרך האמונה התמימה והפשטה של דוד המלך עליו השלום, השתדל בכל כחו לעורר את החברים ללקת בדרך האמונה זו, להיות קשורים לרבנו של עולם על ידי בטול העצמיית אליו ותפורה, מתוך הפרה גמורה שאין בלתו.

ורגיל היה רבי אשר לומר: "עס איז א שיינע וועג, און די צדיקים האבן דאס שוין פאר אונז אויסגעטראטן, איהר דארפט נאך גיין אין דעם" - זוהי דרך מפארת וישרה, והצדיקים כבר סללו בעבורנו את הנתבי, ולכן עלינו לצעד בדרךם. רבי אשר הנחיל לחברים את ספר התהלים כנכס צאן ברזל, להיות רגילים ודבוקים בו, באמירת המזמורים שבו, עם למוד פרוש המלות ובכונה עמקה, וללמוד ממנו את הדרך אשר יעשון.

רבי אשר הנהיג התפנסיות רבות של החברים למטרת אמירת ספר התהלים יחד ברב עם ובהשתפכות הנפש, בהם לסים את ספר התהלים במנון בפקר לפני התפלה, התפנסיות בבית המדרש בגרודז'סק לאמירת תהלים בצבור, נסיעות בקביעות אל המקומות הקדושים כדי לסים את ספר התהלים אצל ציני הצדיקים, ולכל חבר קבע רבי אשר סדר תהלים לעצמו מה לומר בכל יום. מדי יום לאחר תפלת שחרית, אומרים החברים את שנים עשר פרקי התהלים, אשר רבי אשר הנהיג לומר בכל יום מקפיטל צד"י עד קפיטל ק"ב, המזמורים אשר חבר משה רבנו עליו השלום רעא מהימנא, ורבי אשר בחר בהם "אז מען זאל האבן גוטע קינדער" כלשונו, כדי שנוזקה לזרע כשר וישר.

נשגור בזאת ברכת מזל טוב כמה ולבבית
לתלמידינו היקרים וחביבים מאוד
יוסף שלמה פרל נ"י - כתה ה'
שמעון רובינפלד נ"י - כתה ו'
שמואל כהן נ"י - כתה ז'
לרגל יום הולדתם בשעה טובה ומוצלחת

פרותיה מתוקים צלה נאה אמת המים עוברת תחתיה, ותזכה ללקת בדרך האמונה הפשוטה הסלולה לנו ממו"ר רבי אשר זיע"א דרך פל הצדיקים האמתיים של כל הדורות ותעשה נחת רוח לבורא ותפורה שמו ולהוריכם ולתפארת עם ישראל

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

דבר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

שבועות תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 485

פניני אמונים

פניני אמן בספר התהלים

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

"ויברך הויד את ה'"

עומדים אנו בערב חג השבועות, יום הולדתו והסתלקותו של דוד מלך ישראל, מי שאורו וכחותיו עודם מלגים אותנו עד עצם היום הזה.

בבואו לתאר את מעלתו של דוד המלך, מעיד עליו הפסוק (שמואל ב כג א) כי הוא היה: "הקם על משיח אלהי יעקב ונעם זמרות ישראל". הפסוק רומז לשני האצרות הגדולים שהותיר לדורות עולם: ספר התהלים - "זמרות ישראל", ותקנת מאה ברכות שנירמזה בתבות "הקם על" - "על" בגימטריה מאה (במ"ר יח כא).

באמצעות ספר התהלים נטע דוד בישראל לדורות עולם את הפת והזכות התמידים להודות ולהלל, לבקש ולהתפלל לפני בורא עולם. באמצעותו יכול כל יהודי למצא מוצא לכל צעקה ותחנה, תפלה והודאה הבוקעים מעמק לבו. הוא הספר הנצחי אשר גם לאחר שחלפו אלפי שנים מאז שנכתב, עודנו קרוב ללבו של כל יהודי באשר הוא בכל עת ובכל מקום.

מלבד זאת הוסיף דוד ותקן לנו את תקנת מאה הברכות, שאף היא מלנה אותנו במשך שלוש מאות ששים וחמשה ימים בשנה - בכל יום ולאורך כל שעות היום.

חכמינו ז"ל מגלים לנו (במ"ר שם) כי דוד תקן תקנה זו בעקבות מגפה שפרצה בימיו וקטלה מאה נפשות מישראל בכל יום. ברוח קדשו נתגלה לו כי מגפה זו באה כענש על שאין ישראל מודים כראוי לבוראם. לפיכך עמד ותקן להם מאה ברכות - כנגד מאה הנספים בכל יום - והמגפה נעצרה.

מאז ועד עצם היום הזה מקפידים ישראל לברך בכל יום מאה ברכות, וכה זכים להגנה מפני כל צרה וצוקה שלא תבוא.

תקנה זו מעניקה לנו אף הגנה רוחנית, שהרי דוד המלך יסדה על הפסוק (דברים י יב, וראה רש"י מנחות מג ב): "ועתה ישראל מה [מאה] ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה", ומכאן יש ללמד שמאה הברכות משרישות בלב האדם יראת שמים, שהיא ההגנה הטובה ביותר כנגד כל פגע רוחני.

כאשר אנו מצויים לצערנו בעולם רווי מגפות וסכנות האורבות לפגע בגופנו ובנפשנו, אין מי שיטיל ספק בנחיצותה של ההתחזקות בתקנתו הקדושה של דוד המלך, לומר מאה ברכות בכל יום.

נקבל אפוא על עצמנו להקפיד על כך ביתר שאת וביתר עז, ובאשר ידוע כי ברכה משלמת היא זאת שעונים עליה אמן - ונקפיד לברך בברכותינו בפני אחרים. מה גם שכאשר אנו אומרים את הברכה בפני מי שפאזין לה ועומד לענות אמן, אנו מקדישים תשומת לב וכבוד ראש לכל מלה היצאת מפינו. יהי רצון שברכת ה' תהא עלינו להצליח ולהושע בכל עניינינו בזכות דוד המלך עליו השלום, אמן!

בקריאת "מאה ה' שאל מעמך"

ובברכת שבת שלום,

יעקב אהרן בן יצחק

הכל האמן לא ינתק

"ננתקה את מוסרותינו ונשליכה ממנו עבתימו; וישב בשמים ישחק ה' ללעג לנו" (ב ג-ד)

דרש האדמו"ר רבי יוסף צבי מגרוכוב: ידוע שסיד ושרש האמונה תלוי בעניית אמן (ראה מגלה עמקות פרשת ואתחנן). משום כך הרשעים שמבקשים לפגוע ביסודות ההדות, זוממים לבטל את ישראל מעניית אמן. ענין זה נרמז בכתוב "ננתקה את מוסרותינו" שראשי תבותיו הן 'אמן'.

בענין זה יש לצנין למסרת הקדומה שהביא ה"ר צאלח, מגדולי חכמי תימן, בפרושו 'עץ חיים' לסדור התפלה (בפיט אין פאלקינו) כי פעם אחת גזרה מלכות הרשעה על ישראל שלא לענות אמן, וכדי שלא תשכח תורת עניית אמן, תקנו חכמים את הפיט "אין פאלקינו" ששלשת בתיו הראשונים: "אין..." "מי..." "נודה..." הם ראשי תבות אמן.

באפן אחר דרש בעל השומר אמונים:

כאשר כלל ישראל מקפידים על עניית אמן, נארג מן פנין 'הכל' שבאמצעותו נקשרים המקטרגים לבל יוכלו לקטרג על ישראל, ככתוב (תהלים קמט ח): "לאסר מלכיהם בזקים [אזקים]".

המקטרגים המבקשים לנתק הכל זה, אומרים: "ננתקה את מוסרותינו" - ראשי תבות אמן; "ננתק מאתנו זה החבל של ישראל שאוסרים אותנו על ידי שנבטל אותם מעניית אמן". ואולם אם ישראל עומדים לעמתם ומתחזקים בעניית אמן, נופלים המקטרגים הקמים עליהם, ומתקים בהם הכתוב: "יושב בשמים ישחק ה' ללעג לנו".

גבעת יוסף; 'שומר אמונים';

מאמר פרתחו שערים טו

בזכות אמן נגאלים ישראל

"משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' אשית בישע ופיה לו" (יב ו)

בספר דרך משה' (ליום יא) מעורר המחבר על אודות שני אמנים שרבים מזלזלים בענינתן מבלי משים, ואלו הן: אמן שאחר ברכת "המחזיר שכנינו לציון" - לפי שהצבור נחפז לומר 'מודים דרבנן', ואמן שאחר ברכת "הפורש סכת שלום... ועל ירושלים" הנאמרת בליל שבת - לפי שהצבור ממהרים לומר אחריה "ושמרו". ומוסיף ומביא את שגלו לחסיד אחד מן השמים בחלום, אחר ששאל לסבת עכוב הגאולה: "איך תבוא הגאולה והעולם אינם משגיחים לענות אמן על הברכות שבהן מבקשים על הגאולה - 'המחזיר שכנינו לציון' והפורש סכת שלום...?"

רמז לדבריו נתן להביא מהכתוב שלפנינו: "עתה אקום יאמר ה'", שראשי תבותיו הם בגימטריה צ"א בגימטריה של אמן; כפיכך אומר הקדוש ברוך הוא לישראל: כאשר תקפידו על עניית אמן, מייד אקום לנגאלכם.

'בני בגימין' עמ' עב

העונה אמן עומד

במחצת חסידים

"למנצח על השמינית מזמור לדוד; הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם" (יב א-ב)

רבי חיים פ"א, נכד הסמ"ע, פרש כי במזמור זה פון דוד המלך כנגד עניית אמן הפכנה 'שמינית', לפי שהיא גימטריה של שני שמות הקדוש הו"ה ואדנות, שיש בהם יחד שמונה אותיות. בזהר הק' (תרומה קעח א) מובא שמי שמקפיד על עניית אמן בכונה, "בעלמא דאתי זכי למיקם במחצת חסידים, אף על פי דלא קרי כל צורכיה -]בעולם הבא יזכה לעמד במחצת חסידים, אף על פי שלא עסק בתורה כל צרכו["]. וזהו שבקש דוד: אף על פי ש'גמר חסיד ופסו אמונים מבני אדם' - שאין בינינו בני אדם המקפידים על עניית אמן בכונה אשר דינם כאמור לעמד "במחצת חסידים", עם כל זאת "הושיעה ה'".

ארץ החיים'

בזכות עניית אמן נצלים מגיהנום

"גם כי אלה בגיית צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטא ומשענתך מהו ינהני" (כג ד)

רבי אברהם קוריאט מטיטואן אמר כי פסוק זה מרמז לדברי חכמים (ילקוט' ש' ישעיהו רמז תכט) שעניית אמן פותחת שערי גן עדן אף בפני רשעים השפויים בגיהנום. שפך אמר דוד המלך: גם אם אשליך ל"גיא צלמות" - לגיהנום, "לא אירא רע", ומדוע? "כי אתה עמדי" - ראשי התבות בגימטריה אמן, כלומר שיש בידי זכות עניית אמן שמכחה תפדני משחת.

'ברית אבות' [פיסא תק"ע] פר' וארא

דוד המלך בטח בזכות עניית אמן

"אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח; אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו" (זא-כג ד)

בספר 'תנא דבי אליהו' (רבה י) דרשו חכמים את הפסוק (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'", פה: "במי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מאמות העולם? בבני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית הנקסט ולבית המדרש ועונים אמן..."

על פי זאת פרש רבי חיים פלאג'י שפך אמר דוד: לפי ש"אחת שאלתי מאת ה'... שבתי בבית ה' כל ימי חיי" - להשפיע ולהעריב לבית הנקסט כל ימי חיי, לכך "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח" - אם אמות העולם יעמדו כנגדי למלחמה, בוטח אני בזכות זו שאנציל, וכמאמר חז"ל שהקדוש ברוך הוא נפרע לישראל מהאמות בשכר שהם משפיעים ומעריבים לענות אמן בבית ה'.

לוח ארז' על תנ"א שם

דוד המלך ענה אמן מקטנותו

"לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים" (כז ג)

רבי אליהו הכהן מאיזמיר בעל השבט מוסר' דרש כי בפסוק זה העיד דוד המלך על עצמו שכבר מקטנותו נזהר בעניית אמן. שהרי אמרו חכמים (סנהדרין קי ב) שקטן מישראל זוכה לחיי העולם הבא משעה שיאמר אמן, וזאת אשר אמר דוד: "לולא האמנתי" - אלמלא הייתי מרגיל עצמי מקטנותי לענות אמן אחר כל ברכה, לא הייתי זוכה ל"ראות בטוב ה' בארץ חיים" - בעולם הבא, שהרי בזכות עניית אמן זוכים לעולם הבא.

מנחת אליהו' פרק לב

עניית אמן ממנתקת הדינים

"נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם כי לאלקים מגני ארץ מאד נעלה" (נח י) דרש האביר יעקב:

פסוק זה מסתים במלים "ארץ מאד נעלה" שראשי תבותיהן ויכולים אנו ללמד מכך שפסוק זה פלו נדרש על מעלת עניית אמן, וכדלהלן:

על הפסוק הפותח את שירת דבורה (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'", דרשו חכמים (תנא דבי אליהו רבה י): "במי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מאמות העולם? בבני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית הנקסט ולבית המדרש ועונים אמן..." הרי שכנה הפתוח את העונים אמן: "בהתנדב עם". וזאת אשר פותח הכתוב: "נדיבי עמים נאספו" - בשעת אמירת הקדוש [שאנו נאמר אלא באספת עם - במגן עשרה], כאשר העם מנדבים לבם לענות אמן ככונה אחר הקדוש, הולכים הם בכך בדרך של אברהם אבינו שידע ליחד את היחידים הנשגבים הפלולים בתבת 'אמן', ולפיכך הם נקראים "עם אלקי אברהם", ואף זוכים להקרא "מגני ארץ", שכן בעניית אמן הם ממנתקים את מדת הדין שאלה רומז השם 'אלקים' וגורמים שיחזר

הקדוש ברוך הוא וינהג עם ישראל באפן "מאד נעלה".

שערי תשובה אפן כב

העונה אמן 'עליון' מהמברך

"אקרא לאלקים עליון לאיל גמר עלי" (זא ג)

סופי התבות: "אקרא לאלקים עליון", הם 'אמן'. רבי עמנואל חי ריקי בעל המשנת חסידים' דורש, כי כף אמר דוד בכתוב זה: כאשר אני שומע אדם שקורא לאלקים בברכה, ובכך מכתירו כ'עליון' על הכל, הריני עונה אמן בסיום ברכתו.

יש שהוסיף על דבריו, שהמלים הבאות: "לאיל גמר עלי", מדגישות את חשיבות ההקפדה על עניית אמן כהלכה; שלא יאחר האדם לענותה וכך יפשל ב'אמן יתומה', ואף לא יקדים לאמרה לפני סיום הברכה וכך יפשל ב'אמן חטופה', אלא מיד בגמר הברכה יענה אמן.

עוד יש שכתב שבכתוב "אקרא לאלקים עליון", שפאמור סופי תבותיו הם 'אמן', יש רמז לכך שהעונה אמן נמצא במעלה עליונה לעמת המברך, וכמאמר חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

'חזה ציון'; חיים וחסד'; אוצר תהלות ישראל'

קלון למזלזלים בעניית אמן

"מלא פניהם קלון ויבקשו שמך ה'" (פג ז)

בזהר הק' (נילה רפה ב) כתוב שכל השומע ברכה מן המברך ואינו מכון בעניית אמן, עליו הפתוב אומר (שמואלא ב ל): "ובזי יקלוי". הרמ"ז בפרושו לזהר (שם) מבאר על פי זאת את פונת האר"י שאמר (פרי עץ חיים' שער פונת אמן) שסופי התבות של הפתוב (תהלים פג ז): "מלא פניהם קלון", הם 'אמן', לאמור: המזלזלים בעניית אמן ידונו לקלון, כהבטחת הכתוב "ובזי יקלוי".

הוסיף ואמר הדין מחוסט, רבי יעקב קטינא, כי פתוב זה אף בא לרמז על גדל הקלון והבושה שיהיו בעולם העליון למי שלא הקפיד על עניית אמן, שהרי היא מצוה כה קלה שאין טרח בקיומה, וכלשונו: "כי מה עבודה היא! ומה יענה ליום פקדה כאשר ישאלו אותו מדוע לא ענית אמן?"

'קרבן העני' סוף פרשת פי תבא; 'דחמי האב' אות נו

פח וגבורה לעונים אמן

"אהבי ה' שנאו רע שמר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם" (צא י)

חכמים (ברכות נג ב) דמו את העונה אמן לחילים גבורים המנצחים במלחמה. ויש ללמד מכך שהמקפיד לענות אמן זוכה להתגבר על יצרו ולכבושו, שכן לכבישת היצר צריכים גבורה, כפי שמלמדת המשנה (אבות ד א): "איהו גבור - הכובש את יצרו". רמז לכך הביא האדמו"ר רבי יוסף צבי מגרוכוב, מכך שערפן הגימטרי של סופי התבות של הפתוב: "אהבי הו"ה שנאו רע", הן פגימטריה של המלה 'אמן'. לרמז שעל העונה אמן משפיע הקדוש ברוך הוא כח שבאמצעותו ישנא את הרע.

גבעת יוסף'

שאלת הגמרא ותשובת רבי מאיר

"במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך" (קט ט)

בתשובה לשאלה "קטן מאימתי בא לעולם הבא?" משיב רבי מאיר: "משעה שיאמר אמן" (סנהדרין קי ב). רבי דוד צבאח, ראב"ד מקנס, פרש שפסוק זה כולל הן את שאלת הגמרא והן את תשובת רבי מאיר: דוד המלך שואל "במה יזכה נער את ארחו" - במה יזכה נער שתהא דרכו סלולה לחיי העולם הבא? ומשיב: "לשמור כדברך" - אם ישמר לענות אמן כראוי, להיות בכלל "גוי צדיק שמר אמנים" (ישעיה כט ב).

'משכיל לדוד'

ישועה מפתיעה באישון לילה

שעת בקר בחדרו הקדוש של הרבי הגדול רבי אברהם, בעל 'סוד העבודה' מסלונים. שקוע היה הרבי בנבכייה של סגיה חמורה, כשקפצת נפתחה הדלת ובעדה נכנס בחור מבהל, נשימתו טרופה, והוא בקשי מצליח להוציא מלה מפיו. "רבי, הושיעה!" זעק הבחור, ובקול בוכים תאר את מצבו העגום:

בפיק ברפים נכנס הבחור לחדרו של המפקד, אשר לאחר קריאת האשור הרפואי החל מיד בהליך הגיוס. הוא הסביר לבחור המפחד שישב לפניו על המחלקה שבה הוא עתיד להשתלב, ואחר הזמינו לסיור משתף ברחבי המחנה.

זה עתה קבל צו גיוס לצבא הרוסי. יודע הוא היטב כי בצבא הצאר לא יוכל להמשיך לחיות חיי תורה וחסידות כהרגלו, והוא אינו יודע להשית עצות בנפשו כיצד ואיך יוכל להפטור מגזרה קשה זו.

הרבי הקשיב לבחור ונאנח בהשתתפות. הוא שקע בשרעפי קדש ואחר אמר לבחור: "אם לעצתי תשמע, יומים לפני התאריך שבו נקראת להתיצב בלשפת הגיוס, השתדל נא להיות ער במשך כל הלילה ולקרא את ספר התהלים בתפלה ובתחנונים. והשם הטוב בודאי יהיה בעזרה

להושיעך מכל צרה וצוקה". הדברים היו נראים לבחור כחידה; הרבי לא אמר כי עליו להיות ער בלילה הקודם לתאריך הזמון המייד, אלא דוקא שני לילות קדם לכן. נראה היה כי פונה נסתרת טמונה בדבריו, והבחור קבל על עצמו לצאת לדברים פהותם. בלילה המייד, במקום לפרש לשנה, הוא נטל לידו ספר תהלים והחל לקרא מתוכו ברגש ובכונה. מתוך בכי ותחנונים הוא שפך את נפשו לפני ה' בזמירותיו של דוד המלך עליו השלום, להנצל מהגזרה הקשה המרחפת מעל ראשו.

זמן מה לאחר חצות הלילה נשמעו לפתע דפיקות עזות על דלת הבית. הבחור הניח את ספר התהלים מידו ומהר לפתח את הדלת. בפתח עמדו שלושה חילים עטויים במדי הצבא הרוסי, כשסמלי התהלה הרבים העגודים על חזיהם מעידים על תפקידם הרם. מראם היה נראה עתה עלוב למדי. הם עמדו בפתח הבית כשהם רועדים מקור, ובקשו להכנס.

הבחור קבלם בסבר פנים יפות. הוא פנה להם מקום סמוך לאח הבוערת כדי שיוכלו לחמם את עצמותיהם הקפואות. אחר שפת קמקום, הכין בעבורם תה מהביל וערך את השלחן כדי שיוכלו לסעד את לבם.

לאחר שהתחממו מעט ורוחם שבה אליהם, הסבירו למארחם כי זה עתה שבו ממשימה צבאית שהטלה עליהם לבצע באזור זה, כשקפצת התחוללה סערה, ומטחי שלג כבדים החלו לרדת. הם התקשו להמשיך בדרךם וחפשו מקום שבו יוכלו לנוח עד שתשכף הסערה. בראותם כי בבית זה דולק האור, נקשו על הדלת בתקווה כי יסכימו להכניסם כדי שינוחו קמעא עד שישתנה מזג האוויר והם יוכלו להמשיך בדרךם.

לאחר שסיים לארחם ואף הכין להם מקום לינה ליד האח הבוערת, המשיך הבחור בתפלתו כמקדם. מזוית עיניו הביט בגנרלים המסימים את סעדתם, מקנחים בכוס תה נוספת ואחר משתרעים על המזנונים שנפרשו לכבודם בסמוך לאח, כשבתוך דקה כבר נשמעו נחרותיהם הרמות. כשהאיר הבקר ושככה הסערה, התעוררו

הגנרלים משנתם העמקה ויצאו לדרךם, לא לפני שהודו לבחור בחם על הארוח האדיב והמסור.

יומים לאחר מכן התיצב הבחור בברכים וועדות בפתח מפקדת הצבא כשצו הזמון בידי. הוא הכנס לחדרו של הרופא הצבאי, והלה החל מיד לערוך לו בדיקות מקיפות. הרופא פתח אותו מכף רגלו ועד קדקדו, התענג בפרוט על מצבו הרפואי ולבסוף כתב את מסקנתו: "הבחור בריא וחסן, ואין כמוהו מתאים לשרת בתפקיד מלחמתי בצבא הצאר ירום הודו". הוא חתם את חתימתו המסלסלת בקצה הדף ושלח את הנער, כשהמכתב החתום בידו, אל אחד ממפקדי המחנה, כדי שהלה יחל בהליכי הגיוס.

למרות מצבו העגום והמייאש המשיך הבחור להתחזק באמונת חכמים. הן הרבי הבטיח כי אם יעשה כדבריו יזכה להנצל וכדבריו בודאי יעשה.

בפיק ברפים נכנס הבחור לחדרו של המפקד, אשר לאחר קריאת האשור הרפואי החל מיד בהליך הגיוס. הוא הסביר לבחור המפחד שישב לפניו על המחלקה שבה הוא עתיד להשתלב, ואחר הזמינו לסיור משתף ברחבי המחנה.

אך בקשי נשרף הבחור אחר המפקד, תוך כדי שבלבו הוא ממשיך להתחזק באמונת חכמים. המפקד הראה לו את צריפי המגורים, את הצריף ששמש כחדר אכל ואת כתות הלמוד, ולפתע הוא הבחין בדמות מפרת. בד בבד נעצר מלוהו על מקומו והצדיע ביראת כבוד. הבחור לא היה צריך לאמץ את מחו כדי להזכר... היה זה אחד משלשת הגנרלים שהתארחו בביתו בלילה שלפני האחרון.

הגנרל הביט בו ממשכות. אחר נגש אל המפקד שלוהו, הסתודד אתו בנחרצות כמה רגעים ולאחר מכן פנה לדרך.

בנקדה זו נקטע הסיור באבו. המפקד שב על עקבותיו, והבחור, שהתמונה החלה להתבהר בפניו, צעד אחריו בצעדים מאששים. עם הכנסם לחדר נטל המפקד את חות הדעת שקבל מהרופא הצבאי, קרע אותה לגזרים, תחתיה כתב לבחור תעודה רשמית הפוסרת אותו לאלתר מחובת הגיוס לצבא ושלחו לנפשו.

התברר כי אחד מאותם גנרלים שונכסו לביתו בלילה שבו נותר ער במצות הרבי, שמש כמפקד המחנה הצבאי שאליו הביא הבחור. הלה, שהבחין בו צועד בין משעולי המחנה, הבין מיד כי הגיוס לצבא אינו משאת נפשו והורה למפקד שהיה כפוף למרותו לפטרו לאלתר מהגיוס המאיים.

'טיב ההתחזקות', תפלה עמ' תשכט

הקשר בין האמן והאמונה

המצוה הראשונה בעשרת הדברות היא מצות האמונה (רמב"ם ספר המצוות מ"ע א; ספר החנוכה כה). להבדיל מרב המצוות התלויות בזמן, במקום או בגורמים שונים, מצוה זו היא תמידית, ובכל עת שמהרהר האדם במציאות ה', הרי הוא מקימה. ה'אור זרוע' (א קמ) באר שלפיכך לא תקנו חכמים לברך בברכת המצוה לפני קיום מצוה זו כדרך שמברכים על יתר המצוות, לפי שלא תקנו להקדים ברכה אלא למצוה הבאה לפרקים. זאת לפי שברכת המצוה מבטאת את חובב המצוה, דבר השיך רק במצוות שהחייב עליהן מתחדש מזמן לזמן, ולא במצוות שיש לקיימן כל העת ולא מתחדש בהן דבר.

ואולם אף שכאמור לא נתקנה ברכה למצוה זו, כל עקר מצות עניית אמן אחר הברכות והתפלות נתקנה מחמתה. כדברי רבנו בחיי (שמות י"ד א): "ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כלה, תקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה בתפלה ובברכות לענות אמן, שהוא נגזר מלשון אמונה ומלשון הודאה, שמקבל עליו דברי המברך ומודה בהם".

ואכן, משמעותה של עניית אמן היא הצהרת אמונה מחלטת בבורא עולם. במסכת שבת (ק"ט ב) שואלת הגמרא: "מאי אמן?" ומבארת: המלה אמן היא ראשי תיבות "אל מלך נאמן", וכפי שפרש רש"י (שם ד"ה אל) שהעונה אמן מעיד על בוראו שהוא "אל מלך נאמן". אף ה'שליחן ערוך', בבואו לבאר את המשמעות הפשוטה של המלה אמן, מדגיש בדבריו את הצהרת האמונה שיש בה, שכתב (אורח ח"כ כ"ד ו): "וישנו אמן אחר כל ברכה, בין אותם שצאו ידי תפלה, בין אותם שלא יצאו, ובכונה שייכון בלבם: אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בה".

וכך כותב רבנו בחיי בספרו 'כד הקמח' (ערוך אמונה): "צריך אדם להזהר בתפלה ובברכות שיענה אחריהם אמן - שהיא מלה נגזרת מלשון אמונה. וכל מי שעמדו אבותיו על הר סיני וקבלו התורה הנקראת אמונה והוא מזרעו של אברהם אבינו שהוא ראש האמונה דכתב בו (בראשית טו ו): "והאמין בה", ח"ב הוא לכוון לבו ומחשבתו בעניית אמן".

עניית אמן במעמד הר סיני

רש"י פרש (שמות כ"א, ע"פ מילתא מס' דבחדש ד) שאחר כל אחת ממצוות העשה הכלולות בעשרת הדברות ענו ישראל "הן", ואלו אחר כל אחת ממצוות הלא-תעשה הכלולות בהם ענו "לאו". והנה במדרש (ילק"ש רמ"ה ר"ט) נאמר ש"אנכי ולא יהיה לי בבור אהד נאמרו", ויש לשאל כיצד אם כן ענו ישראל אחר דבור זה, שכלל מצוות עשה ולא תעשה כאחד; האם ענו "הן" או "לאו"?

פרש הרבי מסלונים, ה'בית אברהם':

אין פגת רש"י לפרש שבני ישראל ענו במקורש על הדברות "הן" או "לאו", אלא שענו אמן אחר כל דבר ודבר, וכך נחשב להם כאלו ענו "הן" אחר מצוות עשה, ו"לאו" אחר מצוות לא-תעשה. שכן תכלית כל המצוות היא לזכך את האדם ולגלות את האמונה החבויה בלבבו (ראה רמב"ן שמות י"ט), ובעניית אמן שמשמעותה אמונה, יש הצהרה על קבלת מצוות התורה והתכלית הנובעת מקיימן.

לפי הבאור האמור תתישב לשונו של רבי יהודה הלוי בפיוטו

'יונה מצאה': "ובאו כלם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד, ופתחו וענו ה' אחד"; שלכאורה תמוה: היכן מציינו שענו ישראל "ה' אחד" במעמד הר סיני? ואולם לפי האמור יובן: כיון שענו אמן והביעו בכך את תקף אמונתם בה', נחשב להם כאלו ענו "ה' אחד" ('בית אברהם', מכתבי קדש י"ב).

הצהרת אמונה במעמד הר סיני

כתב המשגיח רבי שלמה וולבה ('עלי שור' ח"ב פרק טז): כל שלושה עשר עקרי אמונה שמנה הרמב"ם נכללים בשלושה עקרים מרכזיים, שעליהם אף מבססות כל תפלותינו; הלא המה שלשת הזמנים של התגלות הבורא: א. בריאת העולם. ב. נתינת התורה. ג. הגאולה העתידה.

עניית אמן היא "מעשה קטן של עבודה הכולל אמונה בשלוש התגליות אלו". שהלא אמרו חכמים שאמן היא ראשי תיבות "אל מלך נאמן"; השם 'אל' מבטא את מדת החסד, כפתיב (תהלים נ"ב ג): "חסד אל כל היום". במדת החסד נברא העולם, כפתיב (שם פ"ט ג): "עולם חסד יבנה" ונמצא שיש בהזכרתה הצהרה על אמונה בבריאת העולם. בתאר "מלך" מכנה הקדוש ברוך הוא משעת מתן תורה, כשקבלנו על תורה ומצוות. 'נאמן' היא הכרזה על היות הקדוש ברוך הוא נאמן לקיים הבטחתו להביא את הגאולה ולהחיות את המתים, ועל כך שאנו מצפים לכך. המשגיח מסיים דבריו אלו במסר מהדהד: "הרי בעניית אמן מהדהד צליל של כל שלוש ההתגליות. אישי תלמיד חכם, האם הרגשית פעם כשאמרת אמן את התקן האדיר במלה קטנה זו?"

אמן מן התורה על ברכת התורה

במסכת ברכות (כ"א א) למדו חכמים את חיוב ברכת התורה מהפסוק (דברים ח"י): "כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקיני". ופרש רש"י (שם ד"ה כ"י): בטרם פתח משה בשירת האזינו הורה לישאאל: "כי שם ה' אקרא" - בטרם אהל לעסק בדברי התורה אקרא בשם ה' באמירת 'ברכת התורה', ואתם "הבו גדל לאלקיני" - בעניית אמן אחריה.

נחלקו ראשונים אם דרשה זו היא דרשה גמורה, ואם כן חיוב ברכת התורה הוא מדאורייתא או שמא אין זו אלא 'אסמכתא' בעלמא, והחייב לברך ברכת התורה אינו אלא מדרבנן. הרמב"ן (שבת העשן מצוה טו) סובר שבברכת התורה היא מצוה מן התורה ואף מונה אותה במנין המצוות שלו (וכן דעת ראשונים ופוסקים נוספים, ראה 'משנה ברורה' ריש סי' מז), ואולם הרמב"ם סובר שחיוב ברכת התורה הוא מדרבנן (רמב"ן שם).

כתב ה'פרי מגדים': לדעת הרמב"ן שצווי "כי שם ה' אקרא" המחייב בברכת התורה נמנה במנין המצוות, יש לומר שאף הציו השני של הפסוק: "הבו גדל לאלקיני" המלמד על עניית אמן נכלל אף הוא בצווי זה. ונמצא שפני שברכת התורה היא מדאורייתא, אף חובת עניית אמן אחריה היא מדאורייתא, ומי ששומעה ואינו עונה אמן אחריה, נמצא מבטל מצות עשה מדאורייתא. לאור זאת פסק ה'פרי מגדים' כי כשעומד האדם לפני שני בני אדם, האחד מבקש לברך ברכת התורה, ומשגוה - ברכה אחרת שחיובה מדרבנן, עליו להעדיף לשמע את המברך על התורה. שכן בעניית אמן אחריה ירויח קיום מצות עשה מדאורייתא ('תבת גמא' [לבעל הפמ"ג] דברים לב ג; 'פרי מגדים' א"א רטו ו).

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים

חסיד אחד ישב בליל חג השבועות ליד שלחנו של רבי ישראל מרוזין. הרבה חסיד בלבב: "הרי נוהגים לומר היום 'תקון ליל שבועות', וכאן אין אני מקיים מנהג זה". הרגיש הרבי במחשבתו, פנה ואמר לו מיד: "כתוב בתהלים 'תערוך לפני שלחן', והוא ראשי תבות 'תקון ליל שבועות'..."

בספר התורה של רבי שמואל אבא מזיכליו, נמצא בפרשת יתרו כתם גדול של דם שנטף מגרוננו של הרבי בחג השבועות. דרכו היתה לקרא את האקדמות ואת עשרת הדברות, בקול חוצב להבות אש ובמסירות נפש. חסידיו חשו באותה עת, כאלו עומדים הם אצל הר סיני ומקבלים את התורה. שנה אחת, הגביה הרבי קולו ונקרע גיד בגרונה וממנו שרת הדם, אך הרבי לא חש והמשיך הלאה עד שסיים לקרא בתורה. כל הנוכחים נבהלו ונחשו לשלום הרבי, אולם התקיים בו הפסוק "וקו' ה' יחליפו כח", המשיך להתפלל תפלת מוסף ונהל את שלחנו ללא נזק ויהי לנס.

רבי חיים מצני, היה מפרסם מאד בעבודת הצדקה וגימילות חסדים. פעם באו אליו לחג השבועות חסידים רבים, ובהם עשירים מפלגים. פנה הרבי אליהם ואמר: "בימי נעורי, הייתי אומר דרשה בהלכה לפני הלומדים, אולם עתה זמנתי ואין בכחי לפלפל. אמר לכם את דרשתי בקצור נמרץ, זקוק אני לאלף ריניש לדבר מצוה ולא אקדש עד שתתחילו להביא לי במוצאי החג את הסכום המבוקש". מיד התפשרו ארבעה נגידים ביניהם על הסכום והרבי קדש וכבד את כלם ביין ובמזונות. כשקבל הרבי את הסכום במוצאי החג, העניקו בשלמותו לעני אחד, שבתו הגיעה לפרקה ולא היה בידו פרוטה להוצאות הנשואין.

הרב מטשבין, הקפיד כל חייו על כל רגע של בטלה. לא היה הבדל בין שנות צעירותו בהן עסק במסחר, לבין השנים בהן ישב על כסא הרבנות והרביץ תורה לרבים. גם בשנות הסבל שעברו עליו בסביר וגם בשנותיו האחרונות בירושלים כשהוא תשוש ביותר, לא חדל משקדנותו המפלאה. בקר אחד, נכנס אליו אחד התלמידים ומצאו רכון על הגמרא כשהוא לומד בהתלהבות. הצטדק התלמיד וספר, שבא לשאל את הרב שאלה הלכתית שהוא מתקשה בה. השיב לו הרב על שאלתו ולכפוף שאל: "מדוע היתה שאלתך פה נחוצה, שהטרחת את עצמך לבוא אלי לאחר חצות הלילה?" התפלא התלמיד ואמר: "הרי עכשו כבר שבע בבקר!" רק עתה הבין התלמיד, כי כל הלילה ישב הרב ועסק בתורה, מבלי לחוש שבקר האיר היום והגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

רבי חיים שמואלביץ למד עם חברוהו עד שעה מאחרת בלילה. במהלך הלמוד מצאו שבעה פרושים שונים למהלך הסגיה. למחרת, חזר ר' חיים בתמציתיות על כל הפרושים. חלשה דעתו של החבר, שלא זכר מאומה מאמש. שאל אותו רבי חיים: "מה עשית אתמול אחרי שסימננו ללמוד?" השיב החברותא: "הלכתי לישן". ואני, אמר רבי חיים, "עליתי על מטתי, הטמנתי ראשי תחת הפר וחרתי על כל המהלכים בסגיה".

פנינים

שבועות - ראשי תבות שמות הקג: שבועות, בכורים, וקציר, עצרת ומתן-תורה.

משה רבנו נתן לישראל 611 מצוות התורה (אנכי ולא יהיה לך נאמרו מפי ה') כמנין "תורה". מנין המצוות הכתובות בתורה על-ידי משה רבנו - תרי"ג (613), כמנין "משה רבינו".

מצוות מדאורייתא - 613, מצוות מדרבנן - 7, בסך הכל: 620 מצוות, כמנין "בשר תורה". בעשרת הדברות יש 620 אותיות, וכן "רות" ו"דוד" בגימטריה 620.

לפני שהתגיירה רות, היתה חיבת שבוע מצוות בני נח. לאחר מכן, קבלה על עצמה עוד 606 מצוות התורה, כמנין "רות". במגלת רות יש 85 פסוקים, כמנין "בועז". (פרפראות)

חמשה שמות להר סיני: הר סיני - מפני שמשם ירדה שגאה מהאמות לישראל מרב קנאה. ציו - שצצו שם ישראל תורה. קדמות - שנתנה שם תורה, שקדמה לעולם. פארן - שפרו ורבו שם. חורב - שירד חרבן על הגויים בגלל התורה. (שבת דף ב"ט)

בשבועות נוהגים לקטט את הבית באילנות ועשבים. והטעם: 1. מפני שבהר סיני היו עשבים. 2. מפני שבשבעת נדונים על פרות האילן. 3. מפני שמשה הושם ביאור באותו יום בתוך העשבים.

בשבועות נוהגים לאכל מאכלי חלב. 1. "חלב" בגימטריה 40 - מ' יום שהיה משה במרום. 2. הר סיני נקרא "הר גבנונים" - לשון גבניה. 3. כלל ישראל לאחר מתן תורה היו כבדיה חדשה, ולתינוק שנולד מאכלין אותו חלב. 4. על-שם "דבש וחלב תחת לשונך". 5. כנגד שתי הלחם אוכלים שני מאכלים, בשר וחלב. 6. כשנתנה התורה היו כל הפלים אסורים, עקב מאכלים אסורים שאכלו לפני מתן תורה, ואכלו בינתים מאכלי חלב. 7. ביום חג השבועות הוציאו את משה מהאור, ולא רצה לינוק חלב מהנכריות. 8. "מנחה חדשה לה' בשבעתיהם" - ראשי תבות חלב.

לקבלת הגיליון
דוא"ל:
5806777@gmail.com

הפצ"ת
בכל חנויות הספרים בכל הארץ
ועד הפצת תורה
"שבת טיש" ו"מידות טיש"

חזרו לכמלאי!
בכל חנויות הספרים בכל הארץ
ועד הפצת תורה
"שבת טיש" ו"מידות טיש"

זמני החג - ירושלים הדלה"נ: 7.00; הדלה"נ נשא: 7.01
זמני שבת נשא - ירושלים צאת השבת: 8.18 ר"ת: 8.54

היה היה

תקון ליל שבועות

איש פשר היה ר' יהושע, תמים דרך וירא אלקים. יחד עם זוגתו שרה הקים את ביתו על אדני התורה והחסד, אך שנים ארוכות עברו עליהם ועדין לא זכו לחבק בן. השנים נקפו והזוג הלך והזקין וכמעט שאפסה מהם התקווה.

שנה אחת, כליל חג השבועות, עמדה אשת ר' יהושע לפני אחד מצדיקי הדור ובדמעות שלישי בפתה את שנות עקרותה ואת בדידותה בהעדר בנים. פעמים רבות כבר עמדה בתחנה לפני הצדיק שיעתירו בפרוס בעבורה, אלא שהפעם עמדה על מקומה ובשברון לבה קראה ואמרה: "רבי! לא אזזו מפאן עד שתברכני בברך". התעטף הרבי בשתיקה, עצם את עיניו ולבסוף אמר: "שעת רצון היא זו והנני לברכך, פעת חייה ולשרה בן, ויהי רצון שיגדל הבן כרצונך". יצאה האשה מלפני הצדיק בלב שמחה והאמינה בלב שלם כי קרובה ישועתה לבוא. מרב שמחתה, לא שמה לבה אל תכן דבריו של הצדיק והוספתו התמוהה שיגדל הבן כרצונה.

עברה שנה תמימה, חג השבועות הגיע, והנה בן לשרה אשת ר' יהושע, העירה התרגשה פלה למשמע הפשרה הטובה וכלם השתתפו בשמחתם של בני הזוג הישרים. כשנכנס הילד בביתו של אברהם אבינו, נקרא על שם דוד המלך, נעים זמירות ישראל, שיום לדתו והסתלקותו חלים בחג השבועות. התינוק דוד נמול על ברכי הרבי, ולבקשת האם הילדת ברח את הילד שזכות דוד המלך תגן עליו לגדל בתורה ויראת שמים טהורה לנחת רוח הוריו.

כבר בשנים הראשונות ללדתו של דודל, נבר היה כי התברך בכשרונות מיוחדים ונפלאים. הוריו אהבוהו אהבת נפש, כי הרי נולד להם לעת זקנתם לאחר שנים ארוכות של צפיה, והם הקיפוהו בעבותות של אהבה למעלה מן המדה. לא חסכו מפניו משקקים וצעצועים וחסכו פרוטה לפרוטה כדי לרכוש לו בגדים יפים וספרים באות נפשו. ידידיו של ר' יהושע הוכיחוהו על הפנוק הרב שהוא מעניק לבנו, וטענו כי הוא מקגילו למדות רעות וסופו לגדל בדרך עקלתון, אך אהבתו של ר' יהושע לבנו סמאה את עיניו וטשטשה את דעתו.

יותר משאר החגים, אהב דוד את חג השבועות, שהיה גם יום הולדתו. הבית המקדש בענפים מלבבלים ופרחים נאים, מאכלי החלב הטעימים שאמו הכינה, האוירה המיוחדת בחג, כל אלו הותירו רשם רב בלבו והוא נקשר ליום זה בקשר תמיד.

כשגדל דודל, שלחוהו הוריו לשיבה מפרסמת שהיתה רחוקה מעירם, כדי ללמד תורה מגדולי הדור. בטוהים היו ההורים כי בנם שוקד על התורה ועל העבודה, אלא שהעיר הגדולה הקסימה את הניער התמים והוא הלך שבי אחר הכלי העולם הזה. ביום בהיר נעלם דוד מפתלי השיבה וראש הישיבה חפש אחריו ללא הרף, ולבסוף אתר הניער שהשתנה ללא הכר וכמעט שלא נותרו בו סמנים כי בן ישראל הוא. בלב שבור נסע ראש הישיבה אל בית ההורים וספר להם על אחריותו של בנם יקרם, אשר עזב מקור מים חיים והלך לחצב בארות שבורים אשר לא יכלו המים. ההודעה הפרה נפלה פרעם על ראש ההורים השבורים והאם הלחה מרב צער ושקבה חיים. בסיום ימי האבל, קם ר' יהושע הזקן והשבור ונסע אל העיר הגדולה, בתקנה שיעלה בידו להשיב את בנו לביתו ולקונו, אך מאמציו היו לשוא. בנו יקרם ומחמל עינו, הביט בו בולזול ובהתנשאות ולעג למסרת אבותיו, בעודו מאשר בדרך החדשה.

כשראה ר' יהושע שדבריו נופלים על אזנים ערלות, בקש מבנו בקשה אחת: אצא מקה, פחר לעצמך איזו מצוה או מנהג שתמצא, ועליה תשמר מכל משמר, ואולי מצוה זו תחזירך למוטב ביום מן הימים. דמעותיו מצאו מסלות אל לב בנו והוא הסכים לבקשתו האחרונה. לא עברו ימים מרבים, ויהודי העירה הקטנה, הובילו את ר' יהושע בדרך האחרונה, וליד הקבר הפתוח לא היה בן שיאמר קדיש ותום.

כשרונותיו של דוד עמדו לימינו ועד מהרה התעשר עשר רב. הוא הקים לעצמו בית מפאר, שם היה מבלה עם חבריו במסבות ונשפים, עד ששכח כליל את עברו היהודי. מצוה אחת קשרה אותו עם העבר, אותה פחר לבקשת אביו, והיא מנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות. טעם מאכלי החלב של אמו, עדין עמד על לשונו ומדי שנה היה מכין לעצמו מאכלי חלב ואוכלם בסעדת חג.

מאורות

אור שבועת הימים רבי ישראל בעלי שם טוב ז"ע ליום ההולא ו' בסיון תכ"ב

"אחד היה ומהקדמונים לא קם פמוהו, אחריו לעפר מי יקום", כך מתאר רבי מנחם מנדל מוויטעבסק, את הבעש"ט, אותו זכה להפיר בצעירותו.

לאחר תקופה קשה של אפלה רוחנית ונזרות כלכלית ומדיניות, זרחה שמשו של הבעש"ט, אשר החזיר ליהודי הפשוט את אמונתו ובטחונו בה' ונטע שמחה תחת עצבות גלבות פשוטי העם. סוד החסידות הוא הנפש הנפש היהודית, הקפדה במצות, תפלה בנדבות, שמחה והתלהבות, וזקיפת קומתו של היהודי הפשוט שגם הוא יכול לעבד את ה' בכמיהה לבוא.

דמותו של הבעש"ט מקלפת בפירים ועטורת פלאים, ואין נתונים מדקים על תולדותיו וקורותיו. בצעירותו התודע לכתביו של המקבל רבי אדם בעלי שם ולמד מפי אהייה השילוני. זכה למדרגות גבוהות והיה נודד בין הקהלות בגליציה, פודוליה, ווהלין, מרומם את לבות היהודים הפשוטים ומקרבים לאביהם שבשמים.

בשנת ת"ק השתקע בעיר מו"ביבו' שבפודוליה ומשם השפיע על אלפים ורבבות. בקש לעלות לארץ ישראל, אך מן השמים עכבו בעדו.

הסתלק ביום הראשון של חג השבועות בשנת תק"כ. הבעש"ט לא הותיר אחריו כתבים וספרים ותורותיו נמסרים מדור לדור. תנועת החסידות שיסדה, התעצמה לאין ערוך בידי תלמידו המגיד מקוריש ונמשכת עד ימינו אנו.

יוסיף דעת

החיד"א מספר ב"ש הגדולים", כי ראה פעם שיר ישן שכתב רבנו סעדיה גאון על מניין האותיות שיש בתורה והוא הגיע לכך בגלל חייט אחד, שפעם שלו הרס? כמה תפירות תפר היום, והשיב לו החייט אם הרב יודע כמה אותיות יש בתורה. השתומם רבי סעדיה על השאלה והצטרע כמה ימים בלי שידע לכוון את אותיות התורה, עד שהשיב בשם רבא אליו מלאך וגילה לו את מספר האותיות. "המגלה עמוקות" כתב ש"שראל" ראשי תיבות: "יש שישים ריבוא אותיות לתורה", כי לכל אחד מישראל יש אות אחת כנגד נשמתו, והוא ע"פ זוהר בסוף שיר השירים: "אלין אינון סליקו דאתון לשתין רבוא". וכבר נשתברו קולמוסים רבים, איך מסתדר החשבון הזה עם האותיות שיש בידינו כיום שעומד על 304,805 בלבד. החוות יאיר תמה וכתב שאי אפשר לשכל הדל להולמו. הפני יהושע מביא בשם החסד לאברהם, שמכניסים לחשבון את האותיות הסופיות מנצפ"ך עם מילוי האותיות. בעל התניא כתב שצריך להכניס לחשבון גם את הנקודות שהם במקום אותיות שאינו בכתב אבל ישנן במחשבה. הפני יהושע מנח' שהחשבון כולל את התרגום או את קדושת הקריאה והכתיבה כנגדו, ובשעם שלמה כתב שהאות אל"ף דומה לשתי י"דין עם ו"ו ושאר האותיות מורכבות גם הן מאותיות נוספות. רבי ראובן מרגליות קבע כי הספירה כוללת את הרווחים בין האותיות ובספר "ועבד הלוי" עשה חשבון מדויק עם אותיות המילואים והגיע לשישים ריבוא בדיוק.

פניני "אור החיים"

מדברי האור החיים הקדוש

אכן זה יגיד עצם חשק נתינת התורה לישׂראל, כי לגדל חשקו ברוך הוא בהם, לא רצה להביאם ולהתעבב זמן ארוך בלא התנה בבית חתונות, ולזה היה ממעיט הימים ברחוק מקום. ותקח לה שערון של דברים מהשוק והשווקתו, כי לא יצטער בעקבתו מבוא אליה כל זמן שלא הגיעו עת דודים ונדון לא עלתה פלה בחפתה, אשר לא בן בעת פלה בחפתה לא יעצו כח לעבב ביאתו אליה:

שלישה ענינים הם עקרי ההכנה לקבלת התורה שבאמצעותם נתרצה ה' להנחילם נחלת שדי היא תורתנו הנעימה:

האחד, הוא התגברות והתעצמות בעסק התורה, כי העצלות הוא עשב המפסיד השגתה, ולזה המצא כי כל מקום שזכרנוהו ה' לתורה ודקדק לומר לשון חזק ואמץ, עד גדר שימית עצמו עליה...

וענין שני הוא השפלות והענוה, כן אין דברי תורה מתקמין אלא במי שמשפיל עצמו ומשים עצמו כמדבר, וכנגד זה אמר ויחננו במדבר, פרוש לשון שפלות וענוה כמדבר שהכל דורכים עליה:

וענין שלישי הוא בחינת יעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים, לא שיהיו בד בבד שעליהם הפתוב אומר חרב אל הדבים, אלא יתועדו יחד ויחדו זה לזה ויסבירו פנים זה לזה, וכנגד זה אמר ויחן שם ישׂראל לשון יחיד, שנעשו כבן יחד כאיש אחד, והן עתה הם ראויים לקבלת התורה:

דברי הימים

סדר המאורעות מיציאת מצרים ועד הכניסה לארץ ישראל:

יציאת מצרים היתה בשנת ב'תמ"ח, לאחר שהייה במצרים של 210 שנה. ביום רביעי י"ד בניסן, שחטו את קרבן הפסח. בליל יום חמישי, היתה מכת בכורות ובבוקר יום חמישי, ט"ו בניסן, יצאו בני ישראל ממצרים. ביום הרביעי, נודע לפרעה על בריחתם ורדף אחריהם יום חמישי ושישי. בליל יום השביעי, ליל יום רביעי כ"א בניסן, התרחש נס קריעת ים סוף.

בני ישראל שהו במדבר ארבעים שנה, משנת ב'תמ"ח עד ב'תפ"ח, ועברו 42 מסעות. בשביעי של פסח נסעו מים סוף למרה, בכ"ה הגיעו למרה וקיבלו עשר מצוות, בא' באייר נסעו לאלים ומאלים בי"א באייר לאלוש, בט"ו באייר החל לרדת המן, בכ"ב באו לרפיידים ושם היתה מלחמת עמלק ובארה של מרים נבעה מים, בא' בסיון הגיעו למדבר סיני וזכו לענני כבוד. במשך חמישה ימים עלה משה לראש ההר והגיד לעם את דבריה'.

בשבת קודש ו' בסיון ב'תמ"ח (לפי חכמים), ניתנו עשרת הדיברות והתורה לישראל. בו' בסיון עלה משה להר סיני ושהה שם עד י"ז בתמוז שאז חטאו בעגל ומשה שיבר את הלוחות. בי"ח בתמוז, עלה שוב עד כ"ח באב ועלה שוב בכ"ט באב עד ' בתשרי ויאמר ה' סלחתי כדברך. מרים נפטרה ב' בניסן ב'תפ"ז, אהרן נפטר באותה שנה בא' באב ומשה נפטר בו' באדר ב'תפ"ח. בו' בניסן נשלחו המרגלים ליריחו ובי' בניסן עברו את הירדן ונכנסו לארץ ישראל.

משרת נכרי היה לו לְדוּד, שהיה איש אמונו. הוא שרת את אדונו באמונה, אך מעולם לא הסכים האדון להראות לו את כספו הרב, אותו החביא בחדרו הפנימי. פעם אחת, שכח האדון לנעול את דלת החדר והמשרת חדר פנימה ונלה שם אוצר עצום של מטבעות זהב ויהלומים יקרים. מאותו יום, לא ידע המשרת מנוח לנפשו וכל שאיפתו הייתה להעביר את האוצר לרשותו. שעות ארוכות ישב ורחש ביצד להתפטר מאדונו ולבסוף גמלה בלבו ההחלטה, להרעיל את אדונו ולקבורו, ולאחר מכן לטל את כל רכושו.

על מגש מהביל, סדר המשרת את צלי הבשר שהכין לאדונו כפי שהיה רגיל תמיד, ובחשאי בזק אל תוף התבשיל רעל קטלני ומספן, אותו רכש בסתר. דוד התישב ליד השלחן, נעץ את המזלג בבשר ולפתע עצר וקפץ על רגליו כנשוד נחש. "איך שכחתי? קרא בקול, הרי היום הוא חג השבועות ואני הרי נוהג לאכל ביום זה מאכלי חלב בלבד!" פניו של המשרת חורו ואדונו חש בכך. "אלה להכין לה מאכלי חלב הזדרז המשרת לומר, אך דוד עצר בעדו ואמר: "לא, ביום זה נוהג אני להכין את ארוחתי בעצמי". המשרת, שהיה כבר בדרבו אל המטבח, עצר את הלוכו. מעיניו נשקפה בהלה והוא היה משכנע כי מזמתו התגלתה. דוד הביט בו בפליאה, מעולם לא ראה את משרתו מתנהג בצורה כה מוזרה.

"אתה יודע מה? פנה אל המשרת ואמר, "חבל על הבשר הטוב, אכל אותו אתה". פניו של המשרת החורו שבעתים והוא נסה להמלט מן החדר, אך דוד תפס אותו בכוח ונעל אותו באחד מחדרי הבית. לאחר מכן נטל את הבשר והשליכו לפני הכלב שרביץ פחצר. זה האחרון התנפל על הבשר בתאבון, אך לפתע נפל לאחוריו ומפיו פרצה יללה נוראה ולאחריה נפל דומם. "מת! לחש דוד בשפניו חורות. לפתע עלה הכל בזכרונו. נזכר בחדרו הקטן שבעירה, ראה לנגד עיניו דמות של אב מיסרת, מתחננת ומבקשת. שומע אותו בשהוא מוסר צנאה לבן מתמרד: "שמר בני, ולו גם מצוה אחת, אולי היא תצילך ותחזיר אותך למוטב".

בליל חג השבועות הבא, ישב דוד בבית המדרש בליל החג ובלהט אמר את פסוקי התקון. במבקש להשלים בכך את מה שהחסיר בכל אותן שנים בקו רחוק היה מדרך ה'. כשפסם את אמירת התקון, עלה כבר השחר והאיר פני המזרח. הוא סגר את הספר, הביט על הפריכה ולחש: "זכיתי לתקון ליל שבועות".

ביום שני של חג השבועות תק"ט, נשרף על קדוש ה', גר הצדק המפרסם אברהם בן אברהם, הוא ולנטין פוטוצקי ממשפחת אצילים מיחסת, שנזנה את מנעמי העולם, הכיר את בוראו והתגבר פיהודי כשר.

הוא נולד בעיר וילנא ובעת למועדיו באוניברסיטה בפריז, פקד בית מרוח שהיה בבשלותו של יהודי זמן שנצל כל רגע ללמוד. דרכו התודע ליהדות ונלה שהיא הדת האמתית, והנצרות אין בה אלא הבל ורעות רוח. למרות האסור הפולני על המרת דת ליהדות, שענשה היה מות, התגבר פוטוצקי ונקרא בשם אברהם. אביו חפשו זמן רב, וכשהשכנעו שפגנו מת הפסיק לחפש אחריו. הגר חזר לוילנא והתגורר בעיר לידא הסמוכה, אך לאחר הלשנה, נתפס וענה קשות. הוא הודה מיד כי התגבר ולא הסכים לחזר לנצרות, למרות המחילה והעשר הרב שבקשו להעניק לו.

עד הרגעים האחרונים נסו הכמרים לשכנעו לחזר בו מיהדותו, אך הוא קפץ אל האש במסירות נפש בקריאת "שמע ישׂראל" בלהבת. הפגסיה הנוצרית ספגה עלבון צורב וסרבה להרשות את קבורתו, ורק לאחר שחד שנתן לאחד השומרים, נקבר חלק מאפרו ששרד לאחר שגופתו נשרפה. על קברו, גדל עץ רחב ממדים שאגדות רבות נקשרו בו. לפני הסתלקותו, בקש הגאון מוילנא להקבר ליד קברו של אברהם הגר.

ה' חפץ חיים" נהג לומר בדרךשתו בחג השבועות, בשם הגר עצמו, כי נשמתו של הגרף פוטוצקי מוכנה הייתה עוד במתן תורה לקבל עליה על תורה ומצוות, ורק לאחר גלגולים רבים זכתה הנשמה להדבק באלקי ישׂראל.

יש מסרת בשם הגר"א מוילנא, כי לאחר מותו של הגרף פוטוצקי נחלשה קלפת הפטרא אחרא וכח הטמאה נחלש בעולם, ולכן ישנם אנשים שאינם מקפידים לטל ידיהם מיד בקומם משנתם תוף ארבע אמות.

משבחה

מטעם

במגולת רות, שנכתבה בידי שמואל הנביא, ישנן כמה מלים שנקראות לפי המסורה שלא כפי הכתיבה, ומכנים "קרי וכתוב". ואלו הם המלים:

כתיב 'יעשה' וקרי יעש.
 כתיב 'מידע' וקרי מודע.
 כתיב 'שמלתך' וקרי שמלתיך.
 כתיב 'יודת' וקרי וירדת.
 כתיב 'ושכבת' וקרי ושקבת.
 כתיב 'בטרם' וקרי בטרם.
 כתיב 'ואדע' וקרי ואדעה.
 כתיב 'קנית' וקרי קנית.
 כתיב 'לנאוילי' וקרי לגאלילי.

יש גם אפשרות של קרי ולא כתיב, מלה שלא כתובה כלל ונקראת בעל פה על פי המסורה, והיא המלה "אל" שמופיעה פעמים: כל אשר-תאמרי אלי אעשה. וכן: כי אמר אלי אל-תבואי ריקם אל-חמותך.

וכן להפך, כתיב ולא קרי, כפי שמופיע: ועתה כי אמנם כי אם גאל אנכי, המלה אם כתובה ואינה נקראת כלל. מסבה זו לא נקדה המלה בתחשיב. היו שמעאו רמזים לתבות שנקראות ולא נכתבות ולהפך, אבל יש פאר רמזי תורה.

מדגש

כאשר רות מבקשת מכלותיה להפד מונה, היא מקוננת בפניו: "הלחן תעננה לבלתי היות לאיש"? במקב ראשון נראה כי תבת "תעננה" שרשה מלשון ענו, אולם רש"י מפרש ששרש המלה מלשון ענ עונה ועמד בתוכה, ופרוש המלה אסור וכלוא בשרש ענה. רש"י דוחה את ההסבר של ענו, בקה שהנו"ן במלה אינה דגושה כדי להשלים את הנו"ן החסרה מהשרש ענו או שהיה צריך לכתוב שתי ניוני: "תענננה", אחת לתשלום הנו"ן השרשית ואחת נו"ן שמושיית של לשון נקבה. אולם הרד"ק מסביר, שהשרש הוא ענו, אלא שהנו"ן לא דגושה, כדי להקל על הקורא שלא יתקשה בקריאת מלה מסבכת, ואף מוכיח זאת, שאלי השרש היה ענה, היתה הנו"ן צריכה להנקד בסגול ולא בצירי, כמו תעשנה.

ממלה

רבי צבי היש ליוז, רבן של קהלות לונדון והלפרשטט, לחם בנגד ההשפלה הגרמנית בראשות משה מנדלסון. פעם ספרו לו על ראש המשפילים שהקפיד על מנהגי ישראל ואף שטח עשבים ופרחים בביתו בהג השבעות פמנה, אך שנה לאחר מכן בטל את מנהגו ולא תלה את הפרחים בביתו. אמר רבי צבי היש: "אין זה פלא כלל, כי בשנה שעברה היה מודה במקצת ולכן חיב בשבעות/ אבל עכשו הוא בופר הכל ולכן הוא פטור משבעות..."

רבי אליהו אב"ד עיר חדש, בן אחיו של הגר"א מוילנא, קבל מחותנו מתנות רבות לרגל נשואיו. בתוך שבעת ימי המשתה, נגנבו כל המתנות ורבי אליהו נסע לחפש את גנבתו בוילנא. בהגיעו, בקר אצל דודו הגר"א וספר לו על תכלית בואו לעירו. תמה הגר"א ואמר לו: "חבל מאד! לא האמנתי שימצא במשפחתנו אדם שיאבד ויבטל את זמנו מלמוד התורה בשביל אבדת קמור".

בשנת תש"ד, למד בישיבת "בית יוסף" בתל אביב בחור בן ארבע עשרה, שהיה בעל כשרון נפלא ומתמיד עצום. הוריו העשירים גרו בסביבה, אבל הוא העדיף לאכל יחד עם הבחורים במטבח הישיבה, כי חס על זמנו לחזור לביתו לארוחת הצהרים. חברו רבי ראובן אליצור, שעבר אז ללמוד בישיבת פוניבז', פגש לאחר מספר חדשים את החבור העלוי ונדהם לשמע ממנו, כי עזב את הישיבה והוא עוסק בלשוש יהלומים. הצעיר הסביר, כי אחיו מלמדים אותו את רזי המקצוע וכשיצטר נסיון מספיק, די יהיה לו בעבודה של שעתים שהפרנסו בכבוד ויוכל ללמוד בנחת ובהרחבה מבלי להצטרף לבריות. טען החבר, כי אפשר ללמוד את המקצוע גם בעבור עשר שנים ויביתים יוכל להתעלות בתורה, ושכנעו להתייעץ עם ה"חזון אי"ש". הרב שמע במתינות את כל הענין ולא הגיב כלל, אלא הוציא גמרא תענית והקריא בפניהם את הספור באילפא ורבי יוחנן שמלאכי השרת אמרו עליהם "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה". ה"חזון אי"ש" דבר בהתרגשות עצומה והדגיש כל מלה בהדגשה יתרה ולא הוסיף מאומה. לבסוף שאל את החבור: "מה אתם אומרים? והוא השיב: "אני חוזר ל'ישיבה'! פשראך האב שבנו מחמיץ הודמנות פז להתעשר, עלה אל ה"חזון אי"ש" להתאוונ בפניו על חזרתו ל'ישיבה, ובסוף התפשר לדחות בשנתיים את למוד המקצוע. בשנים אלו, התעלה בחבור ולמד בהתמדה עצומה, כשהוא מתקדש גם בעבודת ה' בהדרגתו של רבי אהרן ראטה בעל "שמר אמינים". בדיוק ביום שמקלאו שנתים לחזרתו ל'ישיבה, נפטר החבור בפתאומיות ללא סבה הגיונית. את נסח המצבה רשם ה"חזון אי"ש" בכתב ידו ותאר את שבתיו המפלים. פטרותו של החבור בהם שנתים בדיוק מהזמן שה"חזון אי"ש" בקש שישאיר בישיבה, עשתה רשם כביר על האב והוא הפך לאחד מבני ביתו הקרובים.

חסיד אחד של ה"אמרי אמת" מגור, היה בן עליה ועסקן לשם שמים. מרב עסוקיו לסובת הכלל, זנח את שעוריו ולא הגה בתורה פראוי. בחג השבעות, בו נתנה תורה לישראל, הגיע חסיד לגור ובמוצאי החג נכנס להפד מהרבי. שאלו ה"אמרי אמת": "האם לומד אתה?" התנצל חסיד ואמר: "שעתי דחוקה עלי ואין ספק בידי לקבע עתים לתורה". צוה עליו הרבי להמתין ולהכנס אליו לאחר שיסיים להפד מכל החסידים. לאחר שעות אחדות, נכנס חסיד אל הרבי וראוהו עומד ליד שלחן גודש בפתקאות לברכה וישועה, מכתבים ומברקים ועוד. נתן בו הרבי את עיניו החריפות ושאל: "ולי יש פנאי"? שאל ולא יסף. חסיד, שידע היטב כמה מספיק הרבי ללמוד מדי יום, למרות טרדותיו העצומות, לא היה זקוק ליותר מזה.

ליזה אחד, התפלאו בני ביתו של רבי יעקב אורנשטיין, מגאוני ירושלים ותלמידו של המהר"ל דיסקין, לראותו קם ממשכבו ולאחר שנטל ידיו פדיו, יוצא במחול, מרקד ומפוז בשמחה רבה. לתמיהת בני הבית הסביר רבי יעקב, כי זמן רב התלבט קשות בהבנת ענין מסים בהלכה ולא עלתה בידו לפתור את הענין המקשה. הלילה, הופיע רבי עקיבא איגר בחלמו והציע לו דרך מצוינת שישרה את כל ההדורים. מגדל השמחה על התבררות ההלכה, לא יכול היה לבלא את רגשותיו והוא יצא במחול מתוך שמחה של מצוה. לא התקרה דעתו של רבי יעקב, עד שקרא לבנו שנוולד לו לאחר תקופה קצרה, בשם עקיבא, על שם רבי עקיבא איגר.

הנגיד רבי יוסף שרשבסקי, נכנס פעם לבית המדרש בהורודנא וראוהו את רבי נחומקה הצדיק לומד בספר "שאנת ארוה". הביט בו רבי נחום ואמר: "כל ההנהגה בספר זה, מרגיש מתקוות עצומה יותר מכל התענוגות שבעולם. אלו הייתי יודע שבעולם העליון יתנו לי בשכרי שאוכל ללמוד בספר זה, הייתי מאשר עד בלי די".

"למה נקרא חג השבעות 'חג מתן תורה' ולא 'זמן קבלת התורה'? כי התורה אמנם נתנה לפני אלפי שנים, אולם קבלת התורה מתחדשת מדי יום מחדש" (החידושי הר"ם)

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

סיון תשפ"ג גיליון 724
נא לא לעיין בגליון בשעת התפילה

מגילת רות - שבועות

לסדר את המגילה

לפניכם רשימת נושאי המגילה בסדר מעורבב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר המגילה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהמגילה.

א. חזרת נעמי ורות לשדה מואב

ו. שושלת דוד המלך

י. רות מלקטת שבלים בשדה בועז

ל. בועז נושא את רות וצאצאיהם

ל. מיתת משפחת נעמי

ג. רות יורדת בלילה לגורן בועז

ע. פלוני אלמוני הגואל מסתלק

מקרבנו לנעמי

פ. פרידת ערפה מנעמי ורות

ש. בועז נוטה לרות חסד

ש. אלימלך ומשפחתו יורדים למואב

"

שאלה לשולחן החג

"וישי הוליד את דוד"

כתוב בגמרא (שבת ל): אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע, "הודיעני ד' קציל". אמר לו, גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם, "ומדת ימי מה היא" - גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם. "ואדעה מה חדל אני", אמר לו, בשבת תמות. 'אמות באחד בשבת', אמר לו, כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא.

ובירושלמי (ביצה פ"ב ה"ה) כתוב שדוד המלך ע"ה נפטר בחג השבועות, ונמצא אם כן שבאותה השנה שבועות חל בשבת, וששלמה מלך בחודש סיון. ויש לבאר אם כן את דברי התוס' (ר"ה ב: וג.) שהביאו שמלך שלמה בניסן.

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן החג. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצרוף מקורות, אם ישנם) ובל"ג אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

"אקדמות מילין"

המנהג לומר לפני קריאת התורה את הפיוט 'אקדמות', שחיבר רבי מאיר, שחצה את נהר הסמבטיון בשבת מפני פיקוח נפש. ומצאנו במקורות דעות שונות בעניין מיקומו של נהר הסמבטיון: א. בדמשק. (ילקו"ש) ב. נהר גוזן [בגבול טורקיה-עיראק ואפגניסטאן]. (רמב"ן) ג. נהר הגנגס שבהודו. (ספר יוחסין) ד. נהר פרת [טורקיה-סוריה-עיראק]. (משמיע ישועה לאברבנאל) ה. נהר הזב הגדול שבחדייב. (פרחי צפון) ו. סמוך לים הכספי. (שא"י) ז. מהלך 40 יום במדבר מהעיר עדן שבתנימן. (רע"ב) ח. מעבר לנהרות סודאן וחבש בדרום כוש. (אלדד הדני) ט. בעיר חינא שבסין. (ספר הברית) י. ביבנה. (ספר סבוב) יא. מסתירים לנו אותו מהשמיים. (בעל הקה"י) יב. ביהודה. יג. בדרום מצרים.

"ישלם ד' פעלך, ותהי משכורתך שלמה"

כשבועז שמע אודות כל קורותיה של רות ועל החלטתה לדבוק בעם היהודי, אמר לה: "ישלם ד' פעלך, ותהי משכורתך שלמה". ויש לבאר, שיש חילוק בין פועל לשכיר. פועל ואומן מקבלים שכר עבור פעולתם ומעשי ידיהם. לדוגמא, חייט המקבל שכר תמורת הבגד שהכין, וזה נקרא 'פעולה', שמקבל תשלום עבור פעולתו. השכיר, לעומת זאת, מושכר לזמן קצוב, ומקבל שכר תמורת הזמן, כמה שיספיק בזמן זה. על קיום מצוות אנו מקבלים שכר כ"פועל", שעל כל מצוה ומצוה מקבלים שכר על עשייתה. לכן, אמר בועז לרות שעל מצוותיה: "ישלם ד' פעלך". אולם, על עצם זה שבאה להתגיייר, וקיבלה על עצמה לעבוד עבודה תמידית את הקב"ה, גם אם לא תגיע שום מצוה לידה, על כך תקבל שכר כשכיר: "ותהי משכורתך שלמה" - כלומר, שכר תמידי, ומדוע? "כי באת לחסות תחת כנפיו", מפני שבאת לחסות ולהיות חלק מהעם היהודי, ובה נעשתה כשכירה לכל חייה. (מלב"ם)

"יעש ד' עמכם חסד"

בילקוט שמעוני (רמז תרא) על פסוק זה, הביא: 'אמר ר' זעירא, המגילה הזו, אין בה לא טומאה ולא טהרה, לא היתר ולא איסור, ולמה נכתבה? ללמדך שכר של גומלי חסדים'. ויש לבאר מדרש זה שהרי מצינו מספר הלכות שלמדו חכמים מפסוקים שונים שבמגילת רות, כגון: קנין חליפין (ב"מ מז). שכל דיני נלמדים מהמגילה, דיני יציאה מא"י לחו"ל (ב"ב צא), עניין ברכת חתנים שהיא בעשרה (כתובות ז), סדר קבלתם של גרים (יבמות מז), התקנה שיהא אדם דורש בשלום חבירו בשם (מכות כג:), בגדי שבת מיוחדים (שבת קיג:), וכן שלא יצא ת"ח יחידי בלילה (חולין צא:), ומדוע כתוב במדרש שאין במגילה דינים. ויש לומר: א. עיקר המגילה נכתבה לעניין לימוד שכר טוב לגומלי חסדים. ועתה שנכתבה, כעת ניתן ללמוד ממנה אף הלכות. (טעמא דקרא) ב. הכוונה שרוב מעשיה וסיפוריה אינם צורך הלכה. (מתנות כהונה) (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א לשאלה לשולחן החג' תשפ"א)

עתיקות התורה בכל השנה!

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון: 052-7665775

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!

השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'ביין'.

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אלימלך ונעמי קרויים __ (י"א שזה על שם מקומם)
- ב. אלימלך ומשפחתו עזבו מ__ לשדה מואב
- ג. בועז אמר בהתחלה לרות: "יש __ קרוב ממני"
- ד. רות לא הלכה אחרי הבחורים "אם __ אם עשיר"
- ה. לאחר שבועז נשא את רות, השי"ת נתן לה -
- ו. המילה הראשונה במגילת רות
- ז. פעולת הפרדת המוץ מן התבואה נקראת כך
- ח. אחד מאבות אבותיו של דוד המלך
- ט. הנשים אמרו לנעמי שרות __ לה משבעה בנים
- י. אבי דוד המלך
- כ. בעלה של ערפה
- ל. בועז הרשה לרות __ גם בין העומרים
- מ. בתוך מה נתן בועז לרות שש שעורים?
- נ. סביו של בועז
- ס. "רחצת ו__ ושמת שמלותיך עליך"
- ע. כמה אנשים מזקני העיר אסף בועז?
- פ. כך מכונה במגילה הגואל הקרוב
- צ. כך היו מכנים, עומרים די קטנים
- ק. בועז נתן לרות לאכול ממנו
- ר. אחד מאבות אבותיו של דוד המלך
- ש. הן נתנו לעובד את שמו
- ת. קנין חליפין כך נקרא במגילה

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. כך נעמי ביקשה מבנות בית לחם שתקראנה לה
- ב. הסיבה בגללה עזב אבימלך את ארץ ישראל
- ג. "מובדלים אנו משאר עמים ב__ מצוות" (רש"י)
- ד. סב ונכדו
- ה. בועז היה משבט זה
- ו. "מעם ד' אלוקי ישראל אשר באת לחסות __"
- ז. בעלה השני של רות
- ח. "בתי הלוא אבקש לך __ אשר ייטב לך"
- ט. אלימלך ומשפחתו ירדו למואב "בימי __ השופטים"
- י. המותה של גיבורת המגילה
- ך. בעלה של נעמי
- ל. בועז אמר לרות שהיא "אשת __"
- ם. כאן, פה
- ן. כיצד אנו נקרא, למקום בו זורים את התבואה?
- ס. אלימלך היה עשיר, גדול ו__ הדור (רש"י)
- ע. יתפרסם
- ף. ערפה הפנתה __ לחמותה
- ץ. אחד מאבות אבותיו של דוד המלך
- ק. "ו__ ערפה לחמותה ורות דבקה בה"
- ר. במגילת רות אנו לומדים על קנין זה
- ש. נעמי אמרה: "זקנתי מהיות ל__"
- ת. נעמי הייתה __ לעובד

אלה שמות

"וישי הוליד את דוד"

איזה שם נוסף היה ל"שי" (התשובה במדור התשובות)

מן המדרש

פעם אחת, אדריאנוס הקיסר, ישחקו עצמותיו, שאל את רבי יהושע בן חנניה ואמר לו: "אני טוב ממשה רבך". שאל אותו רבי יהושע בן חנניה: "למה? למה כוונתך?" ענה לו אדריאנוס: "שאני חי והוא כבר מת, וכתוב: 'כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת' (קהלת ט, ד)". אמר לו רבי יהושע: "האם יכול אתה לגזור שלא ידליק אדם אש שלושה ימים?" אמר לו: "בוודאי", ומיד הוציא הקיסר אדריאנוס גזירה לפיה אסור על כל האנשים בעיר להדליק אש בשלושת הימים הקרובים. כשירד הערב עלו שניהם על גג הארמון, וראו לפתע תימרות עשן עולים מרחוק. אמר לו רבי יהושע: "מה זה? הדליקו אש?" ענה לו הקיסר: "כנראה שהשר חולה, והרופא שביקר אצלו אמר לו שעד שלא ישתה חמין - לא יתרפא". אמר לו: "תיפח רוחך, עוד כשאתה קיים - בטלה גזרתך. אבל משה רבינו, משעה שגזר עלינו: 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' (שמות לה, ג), לא מדליק יהודי אש בשבת מימיו, ועדיין לא נתבטלה גזירתו עד כעת, ואומר אתה כן, שאתה טוב ממנו?!" (מתורגם ע"פ מדרש רבה רות פרשה ג'). (ע"פ מדרש רבה)

מילה במגילה

**באה לפני המלך,
וקנתה סל מלח,
בתוספת בגד ארוך,
ללא קרע בשרוך.**

המונח המבוקש הינו מילה
בת 4 אותיות המופיעה במגילה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תפרסם אי"ה בגליון הבא

ושפני טמוני חול

כמה שנים היה רות?

"זשים אקבר"

דברים אלו אמרה רות לנעמי כתגובה לדברי נעמי שיש בית קברות מיוחד להרוגי בית דין. ויש לבאר את שינוי הלשון לפתע של רות מדבריה עד כה, ומדוע לא המשיכה לדבר באותו מטבע לשון שבו השתמשה עד כה: "באשר תיקברי אקבר"? אלא, הגמרא (סנהדרין מו:) כותבת שהרוגי בית דין שנקברו בבית הקברות של בית דין, מוצאים משם לאחר שהרקיבו ומעבירים אותם לקברי אבותיהם. אם כן, לא שייך לרות לומר לנעמי שתיקבר באותו המקום איתה, שהרי את נעמי יוליכו לקברי אבותיה, בשונה מרות הגיורת שתישאר במקומה. (עיון יעקב)

שעשועי דאורייתא

"אפרתים"

מי עוד בתנ"ך כונה 'אפרתי'?

מצאו נא במגילה:

1. שמונה פסוקים שאינם מתחילים באות ו'.
2. שם של פיוט בהגדה של פסח.
3. היריק ללא אות מעליה.
4. ארבע מילים רצופות שמסתיימות באות מ'.
5. שלושה מתוך שבעת המינים.
6. אות המופיעה פעמיים ברצף. (7 תשובות)
7. שמות של שני אנשים המופיעים אף בספר במדבר.

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן המגילה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "ותאמר רות אל תפגעני בי לעזבך לשוב מאהריך כי באשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי ואלקיך אלקי".
2. "ואלה תולדות יהודה יהודה הוליד את פרץ ופרץ הוליד את הצרון".

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: מתי יש חיוב לכהן לפדות את בנו הבכור? - אם נשא פסולה ובנו הבכור הינו חלל, הרי הבן חייב בפדיון הבן. (שו"ע י"ד ש"ה י"ט) **לסדר את המגילה** - "שלף איש נעלו". **חידון א' ת'** - אפרתיים, בית לחם, גואל, דל, הריון, ויהי, זריה, חצרון, טובה, ישי, כיליון, ללקט, מטפחת, נחשון, סכת, עשרה, פלוני אלמוני, צבתים, קלי, רם, שכנות, תמורה. **חידון א' ת' הפוך** - מרא, רעב, תרי"ג, עובד דוד, יהודה, תחת כנפיו, בועז, מנוח, שפוט, נעמי, אלימלך, חיל, הלום, גורן, פרנס, יודע, עורף, פרץ, תישק, סודר, איש, אומנת. **שעשועי דאורייתא** - אלקנה, ישי, ירבעם. 1. הפסוקים שמתחילים במילים: "יתן", "שבנה", "הלהן", "באשר", "אני", "עיניך", "ישלם", "ליני". 2. "ויהי בחצי הלילה". 3. "שמלתך". 4. "העם עדים אתם היום". 5. חיטים, שעורים, תמר. 6. בבקר, הייתי, ככל, ללכת, ממשפחת, שש, לתת. 7. יהודה, פרץ, עמינדב, נחשון. **ואלה שמות** - נקרא נחש כי מת בעטיו של נחש. (ובמדרש תנחומא (תשא) כתוב שהיו לו ארבעה שמות, אך לא מפורטים שמותיו) **מילה בפרשה במדבר** - עדה. "היא הצהירה על שמה" היא נתנה הצהרה=עדות ולכן היא עדה וגם: עדה הוא שם של אישה, "לפני שעבר בדממה" עבר=עדה (רש"י איוב כחח), "אדם ששם תכשיטים" - עדה (ענד) תכשיטים, "על קבוצת הפליטים" - קבוצת אנשים קרויה 'עדה'. **טמונות בפרשה** - 1. "פלוני אלמוני" (ד,א), 2. "ותשתיהו בחיקה" (ד,טז), 3. מ-חלון "מחלוץ" (א,ב), 4. "המטפחת" (ג,טו), 5. "אגלה אזנך" (ד,ד), 6. "כי באשר תלכי אלך" (א,יז), 7. "וטבלת פיתך בחומוץ" (ב,יד), 8. שתי הלחם הקרבים בשבועות. 9. "הקוצרים" (ב,ה), 10. "אם דל אם עשיר" (ג,י), "אני מלאה הלכתי וריקם השבני" (א,כא), 11. "+שבועות=שבועות. 12. ערפה חזרה לאחוריה ורות המשיכה בדרכה. (א,יד), 13. "שש שעורים" (ג,טו) **טמונות בהפטר** - 1. "כמראה הקשת אשר בתוך הענן" (א,כח), 2. "החשמל" (א,ד) "ומן האש יוצא ברק" (א,יג), 3. "ככף רגל עגל" (ז,א), 4. "כעין הקרח" (א,כב) **שאלה לשלח השבת אזור** - שאלנו: כיצד כותב תרגום יונתן בן עוזיאל שעל עם ישראל להיות רחמנים, כמו הקב"ה שציוה על איסור אותו ואת בנו. הרי כתוב בגמרא (מגילה כה.) שמתקין את מי שאומר בתפילתו 'על קן ציפור יגיעו רחמיך' מפני שעושה את מדותיו של הקב"ה רחמים ואינן אלא גזירות. כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. לומר שהקב"ה ציווה מצוה זו מפני שהוא רחמן - אין לומר. אך ניתן לומר שהכוונה היא שציוה אותנו במצוה זו כדי לחנך אותנו לרחמנות. 2. רק אין לומר זאת בדרך של תפילה ולשבח בכך את הקב"ה. (תוי"ט) 3. זו מחלוקת ע"פ הגמרא שם. (יפה תואר) 4. אין לומר שאנו עושים את המצוה מפני שאנו יודעים מה תכליתה ויסודה, אלא עלינו לקיים בתמימות.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

העלון מגיע מדי שבוע לעשרות אלפי משפחות וילדים, המשתמשים

בו ללימוד משותף סביב שולחן השבת.

מעוניינים להקדיש את העלון לכל מטרה? צרו קשר עם המערכת, או טלפנו: 052-766-5775

זהו חידון משעשע מתמונות הרמוזות על פסוקים ומושגים ממגילת רות, מפיוז רש"י ועיני שבועות.

(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)

אשמח לקבל רעיונות, חיזוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com

כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות במגילה

מקרא רמת קושי: רגל קשה

5

4

3

2

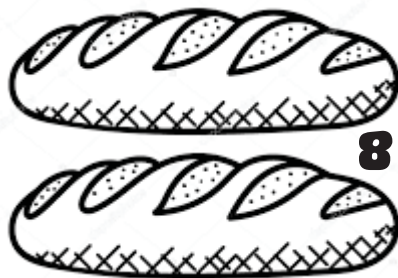
1

6

9

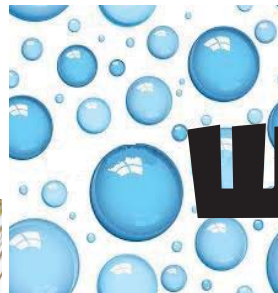
8

7

12

ש

11

10

'מחשבה טובה'

התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
"היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת
מניץ יונקיהם" (רש"י ג,טז)

13

הפטרת שבועות "ויהי בשלושים שנה" (יחזקאל א-כח. ג יב)

טמונות בהפטרה

4

3

2

1

עדיין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש!

חידות ומשימות לכל הגילאים לחוויה משפחתית מושלמת! - לפרטים ולהזמנות: 052-766-5775

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

תורת ה' תמימה משיבת נפש

הגמרא (בבא מציעא מ"ד ע"א) מספרת, שרבה בר אבוח פגש את אליהו הנביא, שעמד בבית קברות של נכרים. לרבה היו מספר בעיות, אותן שטח בפניו של אליהו.

הבעיה הראשונה: "האם 'מסדרים' לבעל חוב? אליהו פתר לו אותה. הבעיה השנייה: "מהיכן יודעים שערם לא יתרם?" אליהו פתר לו גם אותה. והבעיה השלישית: "לאו כהן הוא מה מאי שעמא קאי מר בבית הקברות?" - הרי אתה, אליהו הנביא, כהן, ואיך הנך עומד בבית הקברות? שאל אותו אליהו: "לא מתני מר סדר טהרות?" - האם לא למדת סדר טהרות? "דתניא, רבי שמעון בן יוחי אומר: קבריהם של נכרים אין משמאים".

אמר לו רבה: "בארבעה לא מצינא, בשיתא מצינא?" כלומר גם בארבעה סדרים קשה לי לעסק, ובדאי שלא בששה, ולכן אינני בקי במסכת טהרות. והוא המשיך והסביר לאליהו, שהסבה לכך היא משום ש"דחיקא לי מילתא" - אני עני, יש לי בעיות בפרנסה, ולכן קשה לי ללמוד יותר מארבעה סדרים. הגמרא מספרת שאליהו הכניס אותו לגן עדן, והוא נטל משם מספר עלים בגלימתו. ביציאתו שמע קול שמכריז: "מאן קא אכיל לעלמיה כרבה בר אבוח" - מיהו שאוכל לעולמו כרבה בר אבוח. מיד השליך את העלים מגלימתו.

מסימת הגמרא: "אפלו הכי, אתייה לגלימיה, סחט גלימא ריחא, זבניה בתריסר אלפי דינרי, פליגיהו לחתנותיה". הגלימה ספגה "ריח גן עדן" והוא מכר אותה בשנים עשר אלף דינרים, אותם חלק לחתניו.

והנה רואים אנו, ששפצה בר אבוח פוגש את אליהו הנביא, על אף שיש לו הזדמנות לספר לו על בעיותיו, ואליהו יפתר לו אותן - רבה לא מספר לו על בעיות הפרנסה שעמו הוא מתמודד. בעיות הפרנסה אינן בראש מעיניו. הבעיות שפוצחות לו הן בעיות בהלכה, בתורה הקדושה! רק לבסוף, כבדרך אגב, כשאליהו מתעניין מדוע אין הוא שולט בסדר טהרות - הוא מספר לו על מצבו הכלכלי הקשה.

גם לאחר שאליהו מתנדע לקשייו של רבה בר אבוח בפרנסה, הוא לא נותן לו ביד מסמון של מיליון שקלים, ובכך מסדר לו את כל הבעיות הכלכליות... אליהו בוחר בדרך אחרת: לתת לו "ריח גן עדן". יש להבין את הבאור בזה.

עוד יש להבין: הגמרא מספרת שרבה בר אבוח "פליגיהו לחתנותיה". ולכאורה קשה מה אכפת לי מה הוא עשה עם הכסף? מה הגמרא רוצה להדגיש בזה?

באור הענין: לכל אדם יש בעיות, קשיים, חסר ספוק, תמיד הוא מרגיש שחסר לו. יש לו מנה - רוצה מאתים. יש לו מאתים - רוצה ארבע מאות. יש לו מיצובישי - רוצה מרצדס.

הפתרון לבעיות אלו אינו לתת לו מיליון שקלים, כי גם מיליון שקלים לא יפתרו לו את הבעיה, משום שכאשר יהיה לו מיליון - חייב לא יהיו חיים עד שיהיו לו שניים...

מה הפתרון האמתי? "ריח גן עדן".

תרים את ריח הקדשה, תרים את ריח התורה התמימה משיבת הנפש, זה יעורר לך!

כשתשכיל להרים "ריח גן עדן" ולהבין כי יפה שעה אחת של קורת רוח בגן עדן מכל חיי העולם הזה - יהיה לך פתרון לכל הטרדות המטריות אותך, יהיה לך מענה לכל הקשיים הטרופים את דעתך!

כשאליהו הנביא מתנדע לבעיותיו של רבה הוא יכול היה לתת לו בקלות מיליון, אולם לא זו הדרך, לא זו הדרך! לא זה הפתרון! הדרך היא לתת לו "ריח גן עדן" - זה יעורר להתגבר על כל הקשיים.

(רבי חזקיהו יוסף קרלינשטיין שליט"א - דורש טוב שבועות)

בשוב ה' את שיבת ציון

רשב"י כותב בזהר הקדוש, שכל מי שער בליל שבועות, ומשלים את תקון הלילה הקדוש, זוכה להיות רשום ב"ספרא דדוכרניא", והקב"ה מברך אותו בשבעים ברכות!

כמה טוב להיות רשום בספר הזה... כמה טוב להתברך, מפי עליון, בשבעים ברכות...

"משנה ברורה" (סימן תצד) מביא בשם שו"ע האר"י ז"ל, שחבר רבי חיים ויטאל: "דע שכל מי שבלילה לא ישן כלל ועקו, והיה עוסק בתורה - מבטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק".

כמה טוב לקבל הבטחה שכזאת... אמנם כדי לזכות בכל זה, לא מספיק להיות ערים כל הלילה. יש תנאי קודם: צריך ללמוד בלי הפסק, ובלי לדבר דברים בטלים!

היה פעם בירושלים מעשה נורא: יהודי נפטר במוצאי שבועות. בהלוויה, זעק בנו: "אבא היה ער כל הלילה! איפה ההבטחה של האר"י?"

כך זעק פעם אחר פעם, עד שנעמד יהודי ואמר לו: "אני ישבתי ליד אבא שלי. הוא אכן היה ער כל הלילה, אבל הוא לא למד כל הלילה. הוא שוחח מעט, פה ושם, עם החברותא שלו!"

כדי לזכות לקיום הבטחת האר"י ז"ל, יש להזהר שלא לדבר כלל דברים בטלים, לעשות תענית דבור! ובאמת מי שזכה ללמוד בליל שבועות תוך כדי תענית דבור - זוכה להרגיש בבקר הרגשה נעלה ומרוממת, כמוה לא הרגיש מימיו.

מדי שנה למדתי בישיבה, בליל שבועות, עם חברותא שהיה עושה תענית דבור עד אחרי תפלת מוסף. אי אפשר לתאר במלים איזו הרגשה מרוממת הייתה לנו.

שנה אחת, לא אשכח לעולם: באמצע הלילה, באמצע הלמוד, אני רואה בחורים מהישיבה נותנים נשיקה לגמרא ועוזבים את בית המדרש. בשעה שלש בלילה, נשארו בבית המדרש מאתים בחורים בלבד, מתוך חמש מאות הבחורים שלמדו בישיבה. בשעה שלש וחצי נשארו רק עשרים.

היות והייתי עם החברותא בתענית דבור, תפסתי את אחד הבחורים שעוד נותרו, ושאלתי אותו עם האצבעות: "מה קורה פה? לאן כלם הולכים? לא ישאר לנו מנין לתפלה!"

והוא אמר לי: "אנא ממך, אל תעשה את עצמך, כאלו אינך יודע..." ואני ממשיך עם האצבעות. שמתתי עשר אצבעות על הלב, כאומר: "תאמין לי. באמת איני יודע".

"מה אתה חרש?" הוא שאל אותי. לא יכלתי להתאפק. לא נותרה לי כל ברירה, כפרת עוונות. אין מנין. הפסקתי את תענית הדבור ושאלתי: "תאמר כבר, לאן כלם הולכים?"

וכששמעתי ממנו את התשובה, נתתי גם אני נשיקה לגמרא, ואמרתי לחברותא שלי: "תן גם אתה נשיקה לגמרא. הולכים!"

באותו לילה, בליל שבועות, נפתחה הדרך לכתל המערבי! שחררו את הכתל המערבי! בישיבה החליטו שכלם הולכים להתפלל שם.

כשהגענו לשער האשפות, ראיתי במו עיני אנשים שצבטו את עצמם... הם רצו לבדוק אם הם ערים, או שהכל רק חלום... האמנם אנחנו הולכים, באמת, לכתל המערבי?

הסתכלנו למעלה, לשמים. היה זה ממש בחינת מעמד הר סיני. לא היה אחד שלא הרגיש כמו סבלת התורה במעמד הר סיני.

והבחור הזה שספר לי, היום הוא שכן שלי. ומאז ועד היום, כל ליל שבועות, הוא נגש אלי, ושואל אותי: "באמת לא שמעת?" הוא עדין לא מאמין שלא שמעתי אז... איך יתכן שלא לשמע על דבר כזה?

ואני אומר את האמת: "למדתי ולא שמעתי!" ומאז ועד היום הזה אני מחכה...

אולי השנה...

אולי השנה, באמצע הלמוד, אראה אנשים בבית הכנסת נותנים נשיקה לגמרא והולכים... ושוב אעשה עם האצבעות: "מה יש? מה קרה?" ושוב יגידו לי: "אל תעשה את עצמך כאלו אינך יודע..." ויספרו לי: "רוח אפינו משיח ה' אדוננו דוד הגיע לשערי ירושלים!" ואז נתן בלנו נשיקה לגמרא, ונצא לקבל את פניו...

ואם מישהו חושב שאני מדמין דמיונות, ברצוני לומר בפה מלא: אם באותה שנה, היה בא מישהו, בתחלת הלילה, ואומר לי שלקראת סוף הלילה הרגלים שלי, יוליכו אותי לכתל המערבי - הייתי מביט עליו כאלו יצא מדעתו!

דוד המלך נולד בעצרת, ונפטרו בעצרת, ובעזרת השם יתברך יבוא בעצרת, ונוקה לקבל את פניו!

יהי רצון שנוקה, עוד השנה, לביאת משיח צדקנו ולגאולה השלמה.

(רבי מאיר צימרוט שליט"א - דורש טוב שבועות)

רגע של התעלות

איש או אשה כי יפלא לנהד נהד נזיר להזיר לה' (ו. ט.)

מדוע צנתה התורה על הנזיר להביא קרבן חטאת בתם ימי נזירותו? אומר הרמב"ן, משום שיש בו חטא. ואם תתמה איזה חטא יש בידו, הלא אדרבה, האדם הזה התעלה על עצמו, הוא הפליא לקבל על עצמו נזירות ולפרש מתאוות העולם, ובשל כך התורה אף מכנה אותו "קדוש"!

אלא מבאר הרמב"ן: הנזיר הזה קבל על עצמו נזירות לזמן קצוב. באמרו "הריני נזיר" סתם - נזירותו חלה לשלשים יום. אם קצב זמן, נזירותו חלה למשך אותה תקופת זמן, ולאחריה - בטלה נזירותו.

מה עושה האדם לאחר שכלו וחלפו ימי נזירותו? מכאן ואילך כבר אין לו צורך להזיר עצמו מן היין ולפרש מתאוות העולם הזה. הרי כבר תמה נזירותו והוא יכול לחזור להרגליו הישנים, לשוב ולהיות כאחד האדם...

זו התביעה הגדולה על אותו אדם: ומה בכך שתמו ימי נזירותך, הרי בתקופה זו זכית להתגבר על תאוות העולם הזה, התרוממת במעלתך, ומדוע אהר יורד ממעלתך ושב להרגליו הישנים! אם כך, עליך להביא חטאת!

מכאן אנו למדים שעקר מעלתה של התעלות לפרק זמן קצר היא, משום שהיא אמורה להוביל את האדם להתמיד בהתעלות הזו ולרומם אותו מעלה מעלה. התרוממת - תמשיך! התעלית - תתמיד בהתעלותך! אם ההתעלות היא לפרק זמן קצר בלבד ולאחריה שב האדם למצבו הקודם - אם כן מה הועילה התעלותו!

בטול כח המשיכה לחמריות

רבי שמשון פינקוס וצ"ל ממחיש זאת בדרשו: בני אדם קופצים לגבה. יש מי שקופץ לגבה של מטר ויש מי שקופץ לגבה של מטר וחצי, אבל דבר אחד משתף לכלם: רגע אחרי שהאדם קפץ לגבה המקסימלי שלו - הוא שב ונחות על הארץ. מדוע? בגלל כח המשיכה אשר מושך את האדם כלפי מטה.

האדם חושב בלבו: 'חבל שלא המציאו פטנט שמבטל את כח המשיכה... כך הייתי יכול לקפץ לגבה ולהשאיר למעלה, להשקיף על כל העולם מלמעלה'. אומר הרב פינקוס: גם אם לעת עתה לא המציאו את הפטנט לבטל את כח המשיכה הפיזי, יש דרך לנתק את כח המשיכה לחמריות של העולם הזה! אומרת התורה: תקבל על עצמך נזירות, אפילו לזמן קצר, שלשים יום. ומה המשמעות של הנזירות? בתקופה הזו תוכל להמשיך לאכל כרגיל - בשר, עוגות, מתוקים, לשתות כרגיל - קפה, קולה... עליך להמנע רק מדבר אחד - משתיית יין.

יחשב האדם בלבו: איזה ערך יש לנזירות הזו? אם אני ממשיך להנות מכל מנעמי העולם, מה מועילה ההנזרות שלי מן היין?

אומרת התורה: "כי נר אלקיו על ראשו". יש לך כתר על הראש, קדשתך כקדשת כהן גדול! ומדוע? כי התרוממת בדבר אחד למשך שלשים יום.

חושב האדם בלבו: אין ערך להתרוממות שלי, הרי בין כה וכה אני

לא אחזיק מעמד ואפילו אם כן חבל שאתחיל.

המחשבה הזו היא עצת היצר. הוא מבלבל את האדם בכל מיני מחשבות זרות, ומוכיח לו באותות ובמופתים שחבל להשקיע מאמץ בהתעלות שלו...

אבל התורה אומרת בדיוק להפך: "איש כי יפליא" - אתה עושה דבר נפלא, מעשה פלא. אתה מרומם את עצמך - אפילו אם זה רק בדבר אחד, ואפילו אם קצבת מראש תקופת זמן קצרה. ומדוע זו מעלה גדולה כל כך? משום שאם תתחיל בדבר אחד ותתעלה בו למשך זמן קצר - לאחר מכן תוכל להרחיב את ההתעלות גם בדברים נוספים, ותזכה להתמיד באותה התעלות לאורך זמן.

לתפס את הרגע!

שמעתי מרבי יצחק זילברשטיין שליט"א על מקרה מענין, והוא הוסיף לך הרגע נפלא שתפס אותי מאד.

מנהלת באחת מרשתות הגנים היתה מרצה מאד מתפקודה של אחת הגנות, והחליטה להפתיע אותה. מה עשתה? לקראת סוף חודש איר אפתה לכבודה עוגה גדולה עשויה שכבות, ובתוכה הסמינה את המעטפה עם המשכרת החדשית, בתוספת 'בונוס' של חמש מאות שקל. כשהגנת תחתך את העוגה, היא תפתע למצא בה את המעטפה עם ה'בונוס'... הפתעה משלמת!

באמצע השבוע שלחה המנהלת את העוגה לבייתה של הגנת. הגנת החליטה לא לאכל את העוגה ביום חול אלא לשמר אותה לכבוד שבת. ביום ששי חל ראש חודש סיון, ובעלה הפתיע אותה עם עוגה לכבוד שבת... אמרה האשה: עלי לכבד את בעלי ולאכל בשבת את העוגה שקנה לכבודי, ואלו את העוגה ששלחה המנהלת נאכל בחג השבועות.

הגיע חג השבועות, האשה פתחה את המקרר והוציאה מתוכו את העוגה. אך כשנסתה לפרס ממנה פרוסה, הבחינה שהעוגה מקלקלת ואיננה ראויה לאכילה. מה הפלא? העוגה נאפתה לפני למעלה משבוע, והיא לא שמרה על טריותה. בלית ברירה נאלצה האשה להשליך את העוגה לפח האשפה... לאחר החג, כשנפגשה הגנת עם המנהלת, הודתה לה על העוגה היפה, אך כמובן נמנעה מלספר לה מה עלה בגורלה של העוגה... במקום זאת היא פנתה בשאלה למנהלת: "מה עם המשכרת של החדש האחרון, עדין לא קבלתי אותה?"

המנהלת השיבה לה בתמיהה: "מה, לא אכלת את העוגה שהבאתי לך?..." הגנת לא הבינה מה ענין העוגה למשכרת... ואז גלתה לה המנהלת את סודה של העוגה: "בתוך העוגה הסמינתי את המעטפה עם המשכרת בתוספת 'בונוס' הגון..."

כעת נאלצה הגנת להודות מה עלה בגורלה של העוגה: "אני מצטערת, העוגה היתה מקלקלת והשליכתי אותה לפח..."

המנהלת נזעקה: "מה עשיתי? אבדת לעצמך את המשכרתו!"

אך הגנת טענה להגנתה: "מנין לי לדעת שהסמינתי את המשכרת בתוך העוגה? זה באחריותך..."

הן לא הגיעו להסכמה ובאו לדיון תורה. ואמנם הדינים פסקו שהמנהלת נושאת באחריות, והיא חייבת לשלם לה את המשכרת, אך לגנת היה מאד לא נעים והיחסים עם המנהלת נפגמו.

אומר הרב זילברשטיין: מה עלינו ללמד מהספור הזה? אמרו חז"ל במכילתא (פרשת בא ט): "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, אלא עשה אותה מיד". אם תדחה את המצוה לעת אחרת - בסופו של דבר תאבד אותה לגמרי, עם כל האוצר ששמון בה...

אדם מתלונן לפני הקב"ה: רבוננו של עולם, רצייתי לקיים מצוות, אבל היכן הסיעפת דשמיא? איפה ה'משכרת' שהבטיחו לי? איזה הפתיקות בלמוד שהבטיחו לי? מה עם השמחה של מצוה שהבטיחו לי?

אומר לו הקב"ה: זה היה בידך! אתה זרקת את הכל לפח! היה עליך לתפס את הרגע ולא לדחות אותו. הואיל ודחית - אבדת אותו, והואיל ואבדת את הרגע - אבדת הכל! אם היית מנצל את שעת הכשר, היית זוכה להתעלות ולהתרומם, והיית זוכה להתמיד בהתעלות הזו.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך החדש על במדבר)

פְּנִינִים נִפְלְאִים וּמְתוּקִים עַל הַפְּרָשָׁה

זֶרַע שְׂמִישׁוֹן

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שחברו המקובל האלקי הקדמון רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקמי בקשתו.

שבועות תשפ"ג • גליון 241

תורת שמשון

על ידי אש התורה מרחיקין את היצר הרע

רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון ומקרבון ומעמדון תחת ההר וההר בער באש עד לב השמים השך ענן וערפל (דברים ד ט-יא): מדקדק הזרע שמשון זה"ה: יש להבין לאיזה למוד נתכונן הכתוב, והאיך ילמדו זאת. ועוד מה ענין שהסמיך את למוד היראה למה שספר שההר היה בוער באש.

בסגלת שמיעת קולו של הקב"ה

נעקר יצר הרע מלבם

ומבאר הזרע שמשון זה"ה במתיקות: על פי מה שאמרו במדרש (ילקוט ישעיה רמז תע"ט) שכששמעו ישראל קולו של הקב"ה נתקע תלמוד תורה בלבם, והיו לומדים ולא שוכחים, אבל כשאמרו למשה 'דבר אתה עמנו ואל ידבר ה' וכו', חזרו להיות לומדים ושוכחים. והנה כאן אמר הכתוב 'הקהל לי את העם ואשמעם את דברי', והיינו שמדבר בסגלת שמיעת קולו של הקב"ה בעצמו ובכך נעקר יצר הרע מלבם, עד שאמרו למשה 'דבר אתה עמנו' שאז חזר בהם היצר הרע. אכן כל זה היה רק למי ששמע קולו של הקב"ה, ולא לבניהם דור השני שלא שמעו את קולו של הקב"ה, ואם כן איך הם יעקרו את יצרם הרע מלבם.

הטעם שנתנה התורה באש

ויש לומר דהנה ידוע דהיצר הרע נקרא נחש, והנחש טבעו להתרחק מן ההבל (ראה רמב"ם הלכות רוצח פרק יא הלכה ה), שזוחלי עפר מתיראין מן ההבל.

ובזה מתבאר במתיקות הטעם שנתנה התורה באש, בכדי לתקע בלבנו יראה שלמה, שעל ידי האש של התורה מרחיקים את הנחש - היצר הרע, שטבעו שבורח מן האש.

ובזה מתפרשים כל הפסוקים יפה, שהתחיל לומר ולהזהיר את ישראל שיזכרו את היום שקבלו את התורה מאת הקב"ה, ושאז נתקע היראה בלבם היות ששמעו אותו מפי הקב"ה, ואף שאחר כך אבדו מדרגה זו על ידי שאמרו 'דבר אתה עמנו', משום כך הוסיף הכתוב לומר 'שילמדון ליראה אתי כל הימים', היינו דצריכים הם עוד ללמד ממה שראו והבחינו שהתורה נתנה באש, כי נמשלה לאש, וכמו שהנחש בורח מהאש כך אם יעסקו בתורה ינצלו מהיצר הרע.

וזאת בניהם ילמדון, היינו שדבר זה ילמדו את בניהם שלא שמעו מפי הקב"ה בעצמו, שגם אצלם יתקע היראה בלבם, שילמדו אותם עמק הענין שנתנה התורה באש, שהתורה כמו אש שמרחיק את כל הנחשים והיצר הרע, וממילא גם בניהם שלא שמעו את קולו של הקב"ה, יש להם עדין עצה לתקע את היראה בלבם על ידי שיעסקו בתורה שנתנה באש. (זרע שמשון פרשת ואתחנן אות ד, עיי"ש עוד שמרחיב במתיקות)

ממשיכים ללמוד

ספר תולדות שמשון על מסכת אבות ספרו הראשון של רבינו

תורמים לזרע שמשון ורואים ישועות

02-80-80-500
347-496-5657

www.zerashimshon.co.il

הספר ממחולל פלאות. אלפים נושעו בהבטחתו.

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לברכה והצלחה

דניאל אורי בן רגינה מלכה

הצלחה וברכה בלי גבול ומדה בתים מלאים כל טוב עושר וכבוד"

ונויכס תרלינה בניס בני בניס כשתלי זיתים סניב לשלחנס, חכמים וכוזים, וזתים מלחיס כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסוטר מוהנסט

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

הוצאת הגליון והפצתו

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת ברכה איידל רחל

בת הרב חיים יעקב ישראל זילברברג ע"ה נלב"ע ז"ט שני חג השבועות ז' סיון תשס"ב ת.ג.ב.ה.

ענייני קבלת התורה ולמוד התורה

פניני שמשון

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

מתן תורה

הטעם שישראל מתנועעים בלמוד התורה

ועם זה יובן הכתוב (תהלים פט, טז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניו יהלכון, ויש לדקדק, מהו 'יהלכון', דמה ענין הליכה עם האור. ויש לומר, דשני חלקים יש באדם, גוף ונפש, ואם האדם הוא לפעמים ערף ויגע, הוא יושב ואינו הולך, אבל זו הישיבה היא למנוחה הגוף דוקא, שהרי חלק הנפש, דהינו חלק הרוחניות שבו, לעולם אינו יושב ואינו ערף. אם כן, לגבי הרוחניות שיהי לישון הליכה, שלעולם הולך ומתרבה. וזהו הטעם שאמרו ז"ל (ברכות סד, א), תלמידי חכמים אין להם מנוחה בעולם הבא, שנאמר (תהלים פד, ח) 'לכו מחיל אל חיל', לפי שאז הם כלם רוחניות, ואין צורך למנוחה, לפי שאין שם עיפות ויגיעה.

וכן הרגילו חז"ל לומר לישון 'הלכה' בכל התלמוד, לפי שהוא דבר שהולך ונבא מקדם עד סוף. אי נמי, שישראל מתהלכים בו, כמו שכתב הערוך (ערך הלך). וזהו הטעם שישראל מתנועעים בלמוד התורה והמצוות, לפי שחלק הרוחניות לעולם אינו נח, כמו הגוף כשהיא דולקת לעולם היא מתנועעת והולכת. (זרע מששון פרשת וילך אות ח)

טעם שהמשיל המצוות לנר והתורה לאור

פסוק (משלי ו, כג) 'כי נר מצוה ותורה אור'. הטעם שהמשיל המצוה לנר, והתורה לאור, לפי שהנר אינו נדלק בלי אלה בכל החדרים ובכל המקומות, רק במקום שבוני אדם משתמשים בו, וכפי הצורך שיש להם באותו מקום מיוחד.

הקדוש ברוך הוא רצה שבמתן תורה יקנו ישראל נשמה חדשה

אמרו ז"ל בפרק ט' דשבת (פה, ב), כל דבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא פרוחה נשמתם של ישראל, דכתיב (שיר השירים ה, ו) 'נפשי יצאה בדברו', והקדוש ברוך הוא הזריד טל שעתיד להחיות בו מתים, והחיה אותם וכו'. וקשה, ולמה היה צריך לכל זה, ולא נתן להם כח מתחלה לסבל, והלא 'אין מעצור לה' וכו'. ויש לומר, שרצה שימותו, כדי שיקנו נשמה חדשה והיה חדשה, שלא יהיו עוד אותם האנשים ממש שהיו מתחלה עבדים, שהרי אותם מתו, ואלו אחרים הם, והרי הם אינם עבדים עוד. וזה היה טעם נמי של כפית ההר, כדי שירמזו אל קבורת הגופים הראשונים, ואלו חדשים הם. (פרשת יתרו אות ט)

בעצרת הכל מודים שיש מצות אכילה, לרמז שמחמת שיש אצלנו אכילה ושתיה זכינו לתורה

בפרק ו' דפסחים (סח, ב), אמר רבי אלעזר, הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס, מאי טעמא, יום שנתנה בו תורה הוא. צריך עיון בדברי רבי אלעזר, הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס וכו', דאיך בעינן 'לכס' בעצרת מפני שנתנה בו תורה, אדרבא, ביום שקבלו התורה שהיא כלה לעולם הבא, דשכר מצוות בהאי עלמא ליכא (קידושין לט, ב), היה מן הראוי שיהיה אותו יום כלו מקדש לשמים.

ויש לומר, שהואיל שמלאכי השרת נתאוו לתורה, ולפי שאינם יכולים לקיים המצוות בגופניות ובמעשה, זכה משה ונצחם, כמו שאמרו ז"ל (שבת פה, ב), אם כן מטעם זה עצמו מחיבים ישראל לאכל ביום זה, שהרי אם לא היתה ביניהם אכילה, התורה אינה ראויה נמי להם, שפמה אזהרות נאמרו בתורה לאסור באכילה הרבה דברים, ובטענה זו בלבד נצח משה את המלאכים. (שיר השירים אות א)

וכן המצוות, אינה משללת החובה על כל אדם לקיים בשוה, בכל עת וזמן ובכל מקום. שהרי מי שנולד לו בן, מחיב באותה המצוה באותו היום, ולא האחרים, וכן פדיון הבן. ומי שיש לו בית, מיוחד לעשות מעקה, והאחרים חייבים במצוות אלו ביום אחר וכו'. ומשום הכי דומות ממש לנר. אבל האור מאירה לכל העולם כלו בשוה, וכן חובת התורה משללת על כל אחד מישראל, וכל אחד בודק עד מקום שידו מגעת, אם במקרא אם במשנה או בגמרא. (פרשת ואתחנן אות י)

מתי נחשב נתינת מתנה לתלמיד חכם כמקריב בפורים

'מה שאמרו ז"ל (כתובות קה, ב), כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו הקריב בכורים, וכל המהנה חכם מנכסיו וכו', זהו במי שעושה זה בלי שום תנאי, אבל מי שעושה תנאי לזכות בתורתו, בזיון וגנאי הוא לו, שמוכיח הדבר שאינו עושה לשם שמים אלא לתקנת פרוס, ובוז יבוזו לו'. (פרשת במדבר אות ד)

אחר קריאת התורה בא האור

פסוק (משלי ו, כג) 'כי נר מצוה ותורה אור'. והטעם שבמצוה הקדים 'נר' למצוה, ובתורה הקדים 'תורה' לאור, ולא כתב 'כי נר מצוה ואור תורה', אי נמי, 'כי מצוה נר ותורה אור'. יש לומר, לפי שבמצוה צריך שתקדים הפנה למעשה המצוה, והכונה שיש לו לאדם בתחלת המצוה, היא עצמה הפנה שיש לו עד סוף גמר המצוה. אמנם בתורה אינו כן, כי האדם קורא ולומד, וליגרוס אינו נהדר ליסבר (שבת סג, א), ואף על גב דלא ידע מאי קאמר (ע"ז יט, א), ואחר כך צריך שיתעצם בהבנת הלמוד, ויהיה שואל עזרו מקדש, שה' יאיר עיניו בתורתו. ומשום הכי כתיב 'ותורה אור', שאחר קריאת התורה בא האור, והוא אור ממש, ולא נר בלבד. וכן כתיב (תהלים קיט, יח) 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך'. (פרשת ואתחנן אות י)

לקבלת הגליון במייל: zera27@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידוכנים: 02-80-80-600
נערך ע"י המחנך הרב ינון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאסקס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450
יזיל ע"י זרע שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.
ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3
וזכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומזוני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו.

זרע שמשון ע"ר 580624120

מהיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פעיה"ק ירושלים ת"ו
 בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א
 תלמידיו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות הפגישה עם ה'

בחג השבועות אנו קוראים את מגלת רות, ואיך
 במדרש (רות רבא ב יד): 'מגלה זו אינה לא טמאה,
 ולא טהרה, ולא אסור, ולא הטר, ולמה נכתבה?
 ללמדך פמה שער טוב לגומלי חסדים'. ונבא
 להתבונן במגלה זו.

במגלת רות אנו קוראים, שפאשר בעז פגש את
 הקוצרים, הוא ברך אותם בשם ה', ומפאן למדו
 חז"ל (ברכות נד), שהפוגש את חברו יכול לברכו
 בשם ה', וזאת משום שבדרך כלל כל הפעולות
 הנעשות בעולם הן על ידי שפני אדם נפגשים זה

עם זה, וכמו שפתיב "הילכו
 שנים יחדו בלתי אם נועדו",
 כלומר, שכל פעם ששנים
 הולכים יחדיו הוא בשביל
 היעוד שהקב"ה יעד להם.

וכדי שלא יאמרו שהם
 עושים ופועלים את הדברים
 בעולם, לכן מיד קששנים
 נפגשים, הם מברכים זה
 את זה בשם ה', וכמו כן
 במינו, שמברכים זה את

זה באמירת 'שלום', גם זה הוא שם ה' (שפת י),
 לומר שמה שהם נפגשו ועל הפעולות שיצאו
 בכח הפגישה הזאת, אין זה אלא רק מאת ה'
 ובכחו יתברך.

שידוך מאת ה'

כמו כן יש לתזק את אמונתנו ולדעת שגם קשאדם
 לא פוגש את חברו, גם זה מאת ה' שיועד שלא
 טוב קעת שהם נפגשו זה את זה. וזה שפתיב:
 "ויאמר לקוצרים ה' עמכם", קשאדם נושא תפקיד
 כל שהוא, כגון שדכן או כל תפקיד אחר, הוא
 דומה ככה ל'קוצר' שמביא דברים לכדי מעשה,
 ועל כן אומר להם בעז ה' עמכם, כלומר, שרק
 ה' הוא זה שמביא לאדם את הדעת איך לקצר
 ולהביא דברים טובים לכדי מעשה.

והקוצרים ענו לו "ברכה ה'", ה' נתן להם כפה

לברך את בעז בשם ה' והברכה שהיא היה נצרך
 לה באותה עת היא לזכות בשידוך טוב, שהרי
 מתנו לו ששים בניו וראוי שישא אשה וישאיר
 בנים בעולם טרם עלותו השמימה, ואכן, באותו
 יום הוא ראה שם את רות ושאל "למי הנערה
 הזאת", והקוצרים לזלו בה ואמרו: "נערה מואביה
 היא השבה עם נעמי משדי מואב", ובעז לא העלה
 על דעתו שהיא תרצה להנשא אליו, עקב היותה
 נערה והוא זקן מפלג כפו שלש מאות שנה (רש"י
 דה"א א ב יא), ובכל זאת עזר לה לשם חסד בלבד
 וכבד אותה מפני שחמותה לשעבר היתה נעמי
 שהיא קרובת משפחה ומן
 הראוי לכבד קרובי משפחה.

צביטה בלב

וכאשר רות ראתה שהוא
 מכבד אותה, התפלגה
 ונפלה על פניה, כמו
 שפתיב: "ותפל על פניה
 ותשתחו ארצה ותאמר אליו
 מדוע מצאתי חן בעיניך
 להפיני ואנכי נכריה", והוא
 השיב לה: "הגד הגד לי כל אשר
 עשית... ותעניי אביו ואמרו וארץ מולדתך ותלכי אל
 עם אשר לא ידעת תמול שלשום", בעז העריך את
 זה שהיא עזבה את בית אביה גלון מלך מואב
 העשירי, ובאה לעם היהודי, אף על פי שאינו עם
 מכבד בעיני אמות העולם.

ורות השיבה לו: "ואנכי לא אהיה כאחת שפתייך",
 ובאר רש"י: 'איני חשובה כאחת מן השפחות
 שלה', הינו, שמרוב שהעריכה את מעלתו של
 בעז הצדיק, אהה עצמה שאינה ראויה אפילו
 להיות שפחתו, ובעז צבט לה מעט שעוריים,
 כמו שנאמר: "ויצבט לה קלי" ואמרו חז"ל (רות
 רבא ה ט), שאילו היה יודע שהדבר יהיה כותוב
 במגלה, היה נותן לה גלות מפטמות, ולפי
 האמור אפשר לפרש שהלשון "ויצבט" שנאמרה
 כאן, כרמזות שלאחר מכן לבו נצבט מן
 שלא נתן לה יותר ממעט החטים שנתן לה.

מתיקות הניסים

מכתבים למערכת

נס מתחולל בכביש

שלום וברכה, ברצוני לפרסם נס עצום שעשה
 אתי ה' יתברך, כדי לקדם את דברי דוד מלך
 ישראל "אספרה שמך לאחי בתוך קהל אהלך".
 בחלק משעות היום אני עובד במקצועי כטכנאי
 למוצרי חשמל, לפני כשנה תרמתי מכונה חשבה
 למוסדות קדושים של בני תורה, שגייסי משמש שם
 כאחר מהאחרים. לפני כשבועיים ספר לי גיסי, כי
 המכונה שתרמתי משמשת את המוסדות ומועילה
 להם רבות, הדבר שמח אותי מאד, ובהרבת
 הדעת שהיתה לי מפה, אמרתי לו שאני אתרם
 מכונה נוספת.

עבר כשבוע ועדין לא הבאתי את המכונה. גיסי
 התקשר לשאל מתי אני מתכנן להביא אותה, ואני
 השבתי לו שכרגע מצב הפרנסה שלי מהעבודה
 דחוק, ולא בטוח שאוכל למלאות את הבטחתי.
 יומים לאחר מכן חשבתי לעצמי שזהו טעות
 להפסיד את מצות הצדקה, ואמנם פרנסתי
 קעת דחוקה, אבל מהצדקה זוכים לדברים יותר
 חשובים מפרנסה, והם מתנת החיים והבריאות,
 שהרי 'צדקה תציל ממות', לכן החלטתי שאני
 רוצה לזכות במצוה הזו ושבקרוב אשלח לו את
 המכונה שהבטחתי.

למחרת, נסעתי ברכבי בחזור מהמסגרות של
 הילדים, אותו יום היו פקקים רבים ומצאתי את
 עצמי שלש וחצי שעות בדרך, בשלב כלשהו
 הרגשתי שאני עומד להרדם, הפעלתי שירים,
 ופתחתי חלונות, אבל העיפות הכריעה אותי
 ונרדמתי על ההגה, התעוררתי כאשר האוטו נוסע
 במהירות של קששים קמ"ש ועלה על מדרגה
 בשולי הכביש, מדרגה מאד גבוהה שפגעה
 קשות ברכב.

נבהלתי מאד ולא הצלחתי לחשב מה לעשות,
 האוטו המשיך לדהור והתנגש בפי צרפדע ירוק
 מפלסטיק, שנשבר כמעט כלו מעצמת ההתנגשות,
 אחר כך הרקב התנגש בתחנת אוטובוס, ונעצה
 התחנה קרסה על הרקב וחתכה את גג הרקב
 כמה סנטימטרים מהראש שלי.

הייתי המום ובדקתי מה מצבי, הצלחתי לפתח
 את דלת המכונית, ויצאתי ממנה בריא ושלם ללא
 שום פגע ואפילו ללא שריטה קלה. ישבתי על
 שפת המדרגה ובכיתי לה' על הנס הגדול שעשה

« המשך המעשה בעמוד ד' »

שהיה כדגמת אברהם אבינו, שהחזיר את דרך אהבת ה' וההודאה לשמו יתברך בכל עת, והקב"ה זכה אותו ונתן לו את הברכה מרות ששמו עובד, שהוא היה אוצר גדול ששווה יותר מכל בניו הקודמים, שהרי ממונו יצא דוד מלפנו וכל שושלת מלכות בית דוד.

ועל ששים בניו הקודמים יש להמליץ את מה שכתוב: **"אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה וזו יבואו לו"**, "זו" הוא מלשון 'בעז', "יבואו לו", כלומר, שלולי מעלתו של עובד שיצא ממונו כל שושלת מלכות בית דוד, היו בזים לכל ששים הבנים שהיה בעז נותן לקב"ה ומגדלם לעבודת ה', כי לעמות האהבה הגדולה לזרע דוד, חשיבותם של "הון" הששים ואחד בנים [הון בגימטריה ס"א] קטנה וזעירה, והאחד הנוסף לששים הוא עובד בעצמו, שכל מעלתו היא שושלת בית דוד שיצאה ממונו, ובלעדיה גם הערך שלו לא היה כל כך גדול.

בעז מאיר פנים לבכם

ואומר שלמה מלכנו: **"אחות לנו קטנה"**, ורמז בקב"ה שלבעז חפטה נערה קטנה שהרגישה עצמה שפלה וזעירת המעלות ושקמה רות, והיא היתה האוצר הגדול שממנה יצא עובד, שממונו יצא דוד מלכנו.

וכשם שבעז ברח את רות אף על פי שהיתה גיורת המושפלת בעיני בני האדם, כך ברור הדבר מקל וחמור, שכל פעם שהוא היה פוגש את מנוח, הוא היה מברך אותו, ומסתברא מילתא שבאחת הפעמים מנוח גלה לו שהיתה לו קפדה עליו ומתוך כך הבין בעז שזו היתה סבת פטירת בניו, ובכל זאת בעז לא הקפיד על מנוח על שגרם לו לכל הצער הזה.

לאחר מכן, רות חזרה לבית נעמי, וכשנעמי שמעה שהיא לקטה באותו יום אצל בעז, אמרה לה: **"בתי הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך"**, ונרמז כאן מנוח אבי שמשון, שעליו אנו קוראים בהפטרות פרשתנו **'נשא'**, והקשר בין מנוח למגלת רות יבאר על פי מה שחז"ל (ב"ב צא.) מספרים, שלבעז היו ששים ילדים ועשה להם בחתונותיהם מאה ועשרים משתאות, אחד בביתו ואחד בבית המחתן, ולא הזמין את מנוח לאף אחד מהמשתאות הללו, מפני שמנוח היה עקר ולא זכה לילדים, ובעז לא רצה שתחלש דעתו כאשר יראה את בניו הרבים בשמחותיהם, לכן לא הזמין אותו לחתונותיהם, ומנוח הקפיד על כך ומקפדתו נפטר כל ששים בניו של בעז.

ונראה לבאר, שעל פי האמת, בני בעז לא נפטרו מפני קפדת מנוח, אלא היו צריכים בלאו הכי להפטר, אך הקב"ה נתן לבעז לחשב שמחמת הקפדה של מנוח מתו בניו, והיה לו בקב"ה נסיון משמים לבדק האם הוא מקפיד בחזרה על מנוח, שכבדו בגללו הוא שכל את כל בניו, והוא לא הקפיד.

נסיון העקדה של בעז

ובכך עמד בעז בנסיון שהוא כדגמת נסיון העקדה של אברהם אבינו, שגם שם מעיקרא לא עלה על דעתו של הקב"ה רצון לשחט את יצחק חילה (תשנית ד), אלא הורה לאברהם רק להעלותו על גבי המזבח בלבד, אבל הקב"ה נתן לאברהם לסבר שרצונו לשחט את יצחק, בשביל לנסותו ולראות את גדל נאמנותו לה', האם ירהר אחר מדותיו או לא.

וכיון שבעז עמד בנסיון, זכה לנכד כדוד מלכנו

• הרה"ג ר' אליהו קאהן שליט"א
• משגיח דשיבתנו

נעשה ונשמע

"הו יראת ה' היא חכמה" מובא בגמרא (שבת לא:), 'בלשון יוני קורין לאחת ה', ויש לרמז כאן מוסר השכל גדול, שהפסוק אומר שיראת ה' והחמת התורה היא אחת, וכמו שעל האדם לשקד על למודו ולהגות בתורה יומם ולילה, כך גם צריך לשקד ולהגות בעניני יראת שמים בעקביות, כי היראה והחכמה הן אחד.

ושנינו באבות (ג ט): 'כל שייראתו קודמת להחמתו, חכמתו מתקנת, וכל שחכמתו קודמת ליראתו, איו חכמתו מתקנת', כלומר, שלפני שאדם נגש ללמוד, עליו לבדק את עצמו ביראת שמים, וכתב ר' חיים מולונו (נפה"ח שער ד פרק ו), שראוי לאדם לערר חשבון נפש ולעשות תשובה לפני למודו, ובענין זה פתב גם בעל ה'גון איש חי'.

כי אם אין יראה, אין חכמה, אם אדם לא מתנהג ביראת שמים ומקדש שם שמים בהתנהגות נאותה לכו תורה, הרי ש'אין חכמה' - שמראה בקב"ה שלמודו אינו כראוי שהרי אינו בא מלמודו ליראת שמים, ומאידך אם אין חכמה, אין יראה, שאם אדם לא לומד את התורה, הוא לא יוכל להיות ירא שמים באמת, שהרי 'אין בור ירא חסאי'.

והתשובה היא בגדר 'נעשה', שהיא הרי מעשה של הליכה בדרך ה', והלמוד הוא בגדר 'נשמע', ששומע בלמודו את רצון ה' ואת טעמי דיני התורה המובאים בלמודו, אם כן, כשעושה תשובה קדם למודו, מקדים בכך נעשה לנשמע, ואשרי חלקו.

בציור שבכותרת הגליון: רואים

את חתנת אחד מששים בניו של בעז, כאשר מנוח אבי שמשון עומד פגוע בפתח האולם על כך שבעז לא הזמין אותו למשתאות נשואי בניו.

בציור שלפנינו: בעז בא מבית

העלמין ששם קבר את כל ששים בניו ונגש לשאת את רות המואבית. היו בדרור חכמים כדאג, שמוכיחים שרות המואבית אסורה לבוא בקהל (כפי שנוהג בפרקי הציור).

מהו הקשר בין מנוח, שעליו אנו קוראים בהפטרות פרשתנו - נשא, לבין מה שבעז נשא את רות המואבית, שאת זה אנו קוראים בחג השבועות?

על כך במאמר: 'מתיקות הפגישה עם ה' ובמאמר: 'מתיקות האוצר של בעז'.

ולכן נעמי מזכירה פאן את הלשון 'מנוח' ומצוה על רות ללכת בעצמה אל בעז, שמפנין שבעיני בני אדם היה נראה שכל הקשר בין רות לבעז נגרם כפיקול על ידי מנוח, שאבד לבעז את כל בניו, שעל פני פעת בעז אמור להנשא שוב, וכך יזכה בבו ששנה יותר מפל ששים בניו שנופטרו, לכן נעמי אומרת לרות, "הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך" והיני שכל מה שארע עם מנוח ובעז, היה "למען ייטב לך", והכל היה על פי ה', כמו שכתב מצינו מספר פעמים, שדברים גדולים ביותר הגיעו בדרכים משונות, כגון מה שדוד זכה לבנו שלמה ממשיך דרכו, ודקא דברך שהיו לו על פה הרבה בזיונות.

מתנת היום הגורלי

ומבאר בדברי חז"ל, שיום למחרת נשואיהם, בעז נפטרו, והיני שבזכות שעמד בפסיון שלא נשאה באותו לילה, זכה לחיות יום אחד נוסף, ובאותו יום זכה להפקד בבו שממנו זכה לכל העתיד הגדול ביותר שהיא מלכות בית דוד ושממנה יצא משיח צדקנו.

וכשהוא קדש אותה לאשה, הוא עשה זאת בדרך של 'קנין חליפין' ואמר: "וגם את רות המאביה אשת מחלו קניתי לי לאשה להקים שם המת על נחלתו", הינו שייחד עם הקנין שקנה את רות, קנה לעצמו גם את כל הבזיונות שקבל על ידי פה שנשאה, שרבים אמרו שאינה ראויה ללא בקהל עקב בואה ממואב שעליהם אמר הפתוב: "לא יבא עמוני

ומאובי בקהל ה'" ולא קבלו את הדעה האמתית, שמואבי אסרו הפתוב ללא בקהל ולא מואביה, וכן אומר: "קניתי את כל אשר לאילמלך ואת כל אשר לכליו ומחלו", הינו שהוא התפנו בזה לגמל חסד עם מחלו אישה של רות לשעבר (ע' תוס' פתובות ז: זוה"ח ט"ו ע"ט), ולהביא לו המשך בעולם.

כחו של כל מעשה טוב קטן

ואף על פי שלא היה לבעז חיוב לגאל את רות ולשאנה מצד מצות יבום, בכל זאת מבאר ברמב"ן (נפש לח ט), שהיו נוהגים לשא אשת הקרוב אליו ממשפחתו מצד האח או האב, ואפשר לומר שלמדו זאת ממה שבשדה נאמר: "או דוד או בן דוד וגאלנו", שכן גם מצות יבום יכולה להתקיים בקרוב משפחתו של המת, אף על פי שהוא רחוק, ודבר זה נרמז בכך שבעז נשא את רות בקנין חליפין של שדה, שבכך נרמז שלמדו את המצוה לשאנה ממצות "או דוד או בן דוד וגאלנו" שנאמרה בגאלת השדה, שהרי גם האשה נקראת 'קרנע עולם' (סנהדרין ע"ד).

הנוגע אלינו הוא חזק גדול, שמפל מעשה טוב שאדם עושה, יצאו ממנו תועלת ופרות טובים מאוד, ואף על פי שבשאים מקיים מצוות, הוא מלא בפניות, והתפללות שלו מלאות בנגיעות, שמסתרות בלבם פונות לשם הנאתו ובשביל כבודו, בכל זאת עלינו ללמד מרות שהגם שבאה להשתדף עם בעז בעצמה ולא בדרך מכבדת, בכל זאת, מפני שהיתה לה פנה טובה להנשא לבעז הצדיק, זכתה שממנו שאין אלו נולד דוד מלכנו וממנו יצא משיח צדקנו שיגאלנו במהרה בקיינו, אמן.

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א ר"מ בשיבתנו •

ברכות התורה בבקרו של שבועות

נחלקו הפוסקים לענין ברכות התורה באדם שהיה געור כל הלילה, והנה מבאר בשו"ע (סי' מז ס"ב), שאדם שרוצה לעסק בתורה בלילה, אין צריך לברך כל זמן שלא ישן בין היום ללילה, משום שהלילה הולך אחרי היום, ולכאורה משמע מפה שרק הלילה הולך אחרי היום ולא היום הבא אינו הולך אחרי היום שעבר, ואם פו, בהגיע היום שאחרי, צריך לברך בעמוד השחר, וכך כתבו האליה רבה (סי' מז סק"ט) ובשו"ת האלף לך שלמה (או"ח סי' אל) ועוד, וכה גם נוקטים בני ספרד להלכה.

אלא שהפר"ח והמג"א כתבו לדיק להפה, שפיון שהשו"ע כתב 'כל זמן שלא ישן', משמע שחייב ברכות התורה תלוי בשנה, ואם פו, אף על פי שהגיע היום הבא, אם לא ישן, אינו צריך לברך ברכות התורה. והמשנה ברורה (סי' מז ס"ב כח) כתב שספק ברכות להקל, ואם אפשר, ישמע את ברכות התורה מאדם אחר שישן בלילה ויצא ידי חובה לכו"ע, ובשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' א) כתב שאם אי אפשר לו לשמע ברכות התורה מאחר, צריך שיברך בעצמו.

מתיקות הקשר שלנו עם המלאכים

רבבות המלאכים שלך

וכך הוא בכל אדם, שכל מעשה טוב שהוא עושה, נברא לו מפה מלאך טוב, וכמו שלפני שאדם נושא אשה, אינו יודע האם יהיו לו ילדים, ואם פו יהיו, אינו יודע כמה ילדים יהיו לו, ולאחר שנושא אשה, זוכה וראה בנים ובני בנים רבים, פה בעולם הזה, אדם לא רואה את המלאכים שנוצרים על ידי מעשיו הטובים, אבל בעולם הבא הוא יראה רבבות מלאכים שנובראו לו וייטיבו לו בשליחות מה'.

והמלאך בעצמו אין לו שום פח, אלא ה' מחיה אותו ונותן לו פח ותקף לפי המעשה הטוב שאדם עושה, ולכן כשאדם עושה מעשה טוב קטן, נברא לו מלאך עם פח קטן, ואם הוא עושה מעשה טוב גדול וישיש בו נצחיות, נוצר מפה מלאך עם פח גדול ונצחי, ו'יצירה' (שהמלאך נוצר) היא מלשון בריאה, וגם מלשון 'יצירה', שהמלאך הוא שליח ה' לשמור את האדם, והולך לפניו בשליחות ה' להלחם את מלחמתו ולהציל אתו בכל מעשי ידיו.

גם קטן הוא טוב

ולמעשה, גם מלאך עם פח קטן שאדם בורא במעשיו הטובים, יש בכה מעלה גדולה, פי בכל

אמרו במדרש, בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, ירדו לכל יהודי שני מלאכים וקשרו שני פתרון בראשו. המלאכים נבראים לכל אדם לפי מעשיו, וכגון, שפאשר אברהם אבינו מל את עצמו במסירות נפש, נברא לו מפה מלאך שהיה מונה לרפאותו. וכו פיון שאברהם היה מבשר טוב לכל אורח שהיה נכנס לאהלו, שהיה מבשר להם שה' אוהב אותם וראוי לעבודו באהבה, נברא לו מפה מלאך שפא לבשר לו בשורה טובה שיגדלו לו פו אף על פי שעל פי טבע הוא לא היה יכול לזכות לבנים, במדה כנגד מדה, שכמו שהוא הכניס אורחים בביתו, יזכה לגדל בנים ובני בנים בביתו.

וכיון שאברהם אבינו התפלל על סדום ועמורה שינצלו מהגזרה שרחפה על ראשם, נברא על ידי תפלתו מלאך נוסף שהיה מונה להציל את לוט פו אחיו ואת משפחתו מהפיכת סדום, והמלאך הזה בעצמו הפך את סדום פדי ללמד פמה הקב"ה משלם שכן טוב לצדיקים, שאותו מלאך שהולך בשליחות ה' להרע ולהפך את סדום, הוא בעצמו עושה טוב ליראיו, והדבר מלמד גם על העולם הבא, שבאותו מקום שה' משלם ענש לרשעים, הוא משלם שכן טוב לצדיקים.

עצות מתוקות

חז"ר אומרים (ביצה כט), על מי שגזל ואינו יודע ממנו גזל, שתקנתו לעסק בצרכי רבים, כי בודאי תגיע מכך טובה גם למי שנגזל על ידו (ש"ש 106), וכיוצא בזה נראה לומר באדם שצער בני אדם ואינו יודע את מי צער, או שאינו יכול למצוא את מי שצער אותו כדי לפיסו, שתקנתו שייטיב לרבים ויתנהג עמהם במדות טובות, שבכך ישפר את מדותיו, שהיא תשובת המשקל על מה שנהג שלא כהוגן, וגם, שכאשר ייטיב לרבים, תגיע מכך טובה גם למי שפגע בו, כי כשהוא יתנהג טוב עם בני אדם, בודאי גם הם ילמדו ממנו להתנהג כראוי ותגיע מכך טובה למי שפגע על ידו.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, רחם עלינו והצילנו מלהחליש דעתו של שום בר ישראל, ועזרנו ברחמיך לתקן את כל מה שצערנו בני אדם והחלשנו את דעתם ולפיסם, וזכנו מעתה להתנהג תמיד במדות טובות ונעימות, באופן שגם אחרים ילמדו מאתנו להתנהג במדות טובות, ובכך תגיע טובה של התנהגות טובה כלפי כל מי שפגענו בו ואיננו זוכרים שפגענו בו או שאיננו יכולים להשיג אותו, ועל ידי כך לא נבוש ולא נכלם בעלותנו לעולם הבא, כי ירינו יהיו נקיות מפגיעה בבני אדם, אמן סלה.

"ופריו מתוק לחכי"

איזו מזה תגרם לאדם שלא להתאכזב בעולם הזה וגם לא להצטער בעת צאתו מן העולם?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון | הזוכים מפרשת בהר בחקותי: ישראל ביטון, חיפה. אברהם יצחק ליברמן, ביתר עלית.

מלאכים עראיים

והזהר חדש (פתיחה) אומר שגם עם המלאכים ה' נוהג כף, שפעם אחת מלאך מיכאל משמש כמלאך מיכאל הממנה על פעולות טובות, ולמחרת הוא משמש כמלאך גבריאל הממנה על פעולות מרות, שעל פו המלאך אמר ליעקב אבינו: **"למה זה תשאל לשמי"**, וכאשר המלאך נגלה למנוח, הוא הוסיף ואמר: **"למה זה תשאל לשמי, והוא פלאי"**, הינו שאין למלאך שם קבוע, אלא שמו מתחלף לפי פלאי רצון ה' יתברך, וה' מחליף את תפקידיהם בגלל שזה רצונו יתברך, ששום בריאה לא תרגיש בעלות על שום תפקיד, אלא בלם ירגישו עראיים וכך גדע ונזכר שרק ה' יתברך הוא הבעל הבית על העולם ועליו.

ולפי זה אפשר לפרש את מה שאנו אומרים ב'ברכת יוצר', שהמלאכים 'נותנים באהבה רשות זה לזה' הינו שפאשר מלאך מיכאל מקבל תפקיד של מלאך גבריאל, הוא מקבל מגבריאל רשות לעשות מעשים של גבורה, וכן להפך, שמלאך גבריאל מקבל רשות ממלאך מיכאל לעשות תפקיד של חסד.

גמישות לכבוד ה'

ועל כן אדם צריך להיות גמיש ולפעל בכל עת לפי רצון ה', וכאשר הוא רואה שהתפקיד שלו מתחלף, וכגון שבדרך כלל הוא עוסק במעשי חסד מתוך שמחה ורחבות הדעת, ולפתע הוא נצרך לעשות מעשים של גבורה, כגון שהוא נצרך להזמין אנשי הצלה שיצילו אדם מסכנה ובאותה עת הוא צריך לעמוד איתן להגן על חייו של אותו אדם, ישמח ויעשה את הכל בלב שלם ובנפש חפצה למלאות את רצון ה' ממנו בכל אופן שה' רוצה בו, יהיה מה שהוא, העקר לעשות נחת רוח לה' יתברך.

הן אמת, שפאשר לוקחים לאדם את תפקידו, ראוי שישתדל שלא להפסיד את אותו תפקיד במקומות הראויים להשתדלות זו - כשהדבר לא יגרם מחלוקת ומדודות רעות, וכגון שאם לקחו לבני ביתו את העבודה הפשוטה והטובה שהיתה לה, ראוי שישתדל להשיב עבורה את העבודה הזאת, וזאת עם תפלה לה', שיאמר לו יתברך: רבנו של עולם, נתת לבני ביתי למשך תקופה עבודה טובה, תעזר לי שאם טוב שיהיה להם הלאה את העבודה הזאת, שהיא תחזור להיות עבורה. וישתדל בזה, אבל אם הוא רואה שהדבר לא מצליח, יאמין בה' שיתן להם עבודה טובה יותר.

שלנו היא לראות כף את חברינו כבר בזה העולם ולדעת שעתידה לצאת לנו תועלת מפל אחד מחברינו וכך לא נתקנא בהם.

והנסיון הוא שאדם לא רואה מה הוא ירויח מחברו, אבל עליו לזכר שבודאי תצא לו ממנו תועלת וגם אם הוא לא יתנה ממנו, אבל יתכן שתהיה לו תועלת גדולה מבניו ויתכן שפגנו או צאצא שלו יתחתן עם הצאצא שלו, ואין לה אדם שאין לו שעה, הינו שמפיל אדם עתידה לצאת לה טובה ועל כן אין לה מה לקנאות בו.

מתיקות החבר הטוב המסתורי שלך

בעולם הזה אפשר לראות בחוש שכל אדם שגורא לה שלקח לה משהו או שפגע בכבודו, דוקא ממנו תצא לה תועלת גדולה בעתיד, וה' עושה מראש שיראה לאדם שחברו הציק לו, שבביל לנסות את האדם לראות האם לא יכעס עליו או שימשיך לאהב אותו אף על פי כן, ואם הוא עומד בנסיון, ה' מיטיב לו בכפלים.

וכמו שאמר חז"ל (גיטין ט): כל שיש לו קנאה על חברו ודומם, שוכן עדי עד עושה לו דין. ויעדי עד זה יכול להיות 'עד ולא עד בכלל' שמונה על גבול וסוף, ויכול להיות 'עד ועד בכלל' שמונה על אין סוף ואין גבול, ולפי זה יש לפרש שאדם שעומד בנסיון שיש לו גבול, ה' ייטיב לו בטובה שאין לה גבול.

תפקידים מתחלפים

ופעמים רבות אדם מקבל תפקיד ונדמה לו שהתפקיד הזה הוא ההצלחה הגדולה שלו, ולפתע מישהו בא ולוקח לו את התפקיד הזה, והדבר מהנה לו נסיון גדול, אבל אם הוא מסתפל על זה בעין של אמונה, הוא שמח, וזוכר ומשיב כף ללב: ה' יתברך נתן לי את התפקיד הזה, וברצונו נתנו לי וברצונו נטלו ממני, ואם הוא יתברך לוקח את התפקיד הזה ממני, בודאי זה הטוב ביותר עבורי. ואדם שחי עם גמישות כזאת, לא יהיה קשה לו גם בעת צאתו מן העולם, כי אדם שלא רוצה לוותר על המקום שלו, יש לו צער ויסורים אדירים בעת צאתו מן העולם, פי אינו מוכן לוותר על מקומו בעולם הזה, אבל אדם שפוצח במקום שה' נתן לו, הרי שלאחר אריכות ימים ושינים יהיה לו קל ושמח לעזב את מקומו בעולם הזה, ולקבל מקום טוב שבעתים יותר, בעולם הבא.

וממה נצלנו, שכן נרדמתי לכעשרים שניות, ובמהלך הנסיעה הרכב נסע במהירות, כי הרגל שלי שהיתה רדומה, לחצה על דוושת הגז, וכך תוך כדי נסיעה לכיון המדרכה, הרכב עבר ליד הולך רגל שהיה על המדרכה והוא אפילו אינו יודע כלל ממה הוא נצל.

היו עוד נסים רבים, כמו סלע ענקי שהיה אחרי התחנה, שאם האוטו לא היה נעצר על ידי התחנה והיה מתנגש בסלע, מי יודע איפה הייתי היום.

המכתב הגיע מאת: שר'ה חנו, פתח תקנה

המשך מתיקות הניסים אתי, ועל הנס הגדול שהתנהג הזאת שבדרך כלל בשעות האלו היא עמוסה אנשים, פעת היא היתה ריקה.

העובדים ושבם שהיו במקום, היו בטוחים שמדבר ח"ו בפגע, וכשראו את המראה שלי, כשל בן תורה, עודדו אותי ואמרו לי ראה איזה נס קרה לה אתה אדם מאמין, תודה לה', הם היו נראים אנשים רחוקים מתורה ומצוות, ואני התרגשתי לראות, כמה אמונה יש בכל יהודי. במקוונת שלי ישנה מצלמה, וכשקבלנו את התעוד מהתאונה, הזדעזענו לראות מה גדולה היתה הסכנה

מזת יקזת הכז שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

תקון ליל שבועות בנככי הנפש ומתן שכר

בגמרא במסכת פסחים (נה:) מובא שרבי יוסף היה מצוה לאנשי ביתו להכין לו לסעודה של שבועות עגל מבקח. פי אמר אלו לא היה את מתן תורה כמה יוסף איכא בשוקא, וכתב רש"י שלמדתי תורה ונתרוממתי. והינו, שהתורה מרוממת את העוסק בה והוא מתעלה על שאר האנשים שבשוק, וכמאמר רבי מאיר בברייתא באבות: "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה... ומרוממתו על כל המעשים".

יש כאן יסוד עצום, התורה זה לא חכמה גרידא, התורה משנה את המדות שבאדם, מי שעוסק בתורה נהיה אציל, סגלו, ענו וכן הלאה, כי התורה זה המדות של הקב"ה והיא מדריכה אתנו כיצד להדבק בדרכי הקל.

ונביא כאן ספור על יהודי יקר שבחג מתן תורה זכה לתוכנה מיחדת ששנתה לו את כל מהלך המחשבה והמעשה לטובה.

וכך ספר בעל המעשה: מאז שהייתי ילד צפיתי כל השנה לחג מתן תורה ובפרט לסדר הלמוד שבלייל שבועות, היתה לי הרגשה של מתיקות מיחדת ללמוד שעות רבות ברציפות בינות לעשבים והעציצים שקשטו את בית המדרש, כשבגרתי המתיקות הזו לתה אותי בכל שנה מחדש.

השנים חלפו זכיתי להתחנן ולגור

<<

לקח מהפרשה

להתעלות בקבלת התורה כיצד!?

התורה הקדושה שנתנה בשבועות הנה לכם - חלק מכל אחד ואחד - התורה מלוא אתנו בבית פנימה שלא נכעס ולא נקפיד, וכן בין החברים שלא נשתרר על הבריות אלא נעזר זה לזה.

מצוות התורה מעדינים את נפש האדם, דוקא את מי שהאדם שגא ויש תאוה גדולה לא לעזר לו, צותה אתנו התורה 'אל תשמר בלב את כל הפעמים שיש לה על אנשים, ואל תבלה את הזמן והכחות על מה שעשו לה. תותה, תהיה גמיש ותעזר דוקא למי שהציק לה', וכה תהיה אדם אציל ושלם.

וכענין שנאמר: "כי תראה חמור שנאף רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו", ואמרו חז"ל 'מצוה בשגא לכף את יצרו', ולפיכך נאמר לשון של 'עזוב תעזב' וכלשון התרגום "משבק תשבק מא דבלבך עלוהי ותפרק עמה" - תעזב את הטינה והקפדה שיש לה בלב על חברה ותעזר לו בכדי שתשנה את המדות שלה לטובה. וזה גם מצות לא תקום ולא תטה ה' מצוה אתנו 'אל תכעס ואל תקפיד על מה שעשו לה, תהיה קליל'.

הקב"ה מסובב שכל אחד ואחד במשך ימי חייו לא ימלט מקשיים שונים,

<<

חג מתן תורה חל בדרך כלל בין פרשת במדבר לפרשת נשא, 'במדבר' מסמל לענוה, כמו שדרשו חז"ל במסכת נדרים (נה.) 'וממדבר מתנה' - שמי שמשים עצמו כמדבר תורה נתנת לו במתנה - ופרשת 'נשא' עוסקת בנאמנות שבין איש לאשתו המבארת בפרשית סוטה; וכו ענין ההערכה שיש לכל יהודי כענין קרבות הנשיאים שנמנה כל אחד לבדו; ללמדנו שישוד התורה הקדושה זה מדות הטובות. וזה עקר שמחננו במתן תורה, כמו שאנו אומרים בתפלה 'אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצוותיו'.

במדרש תהלים מובא באריכות שקרח עשה ליצנות מהמצוות, וספר לכלם ספור בדוי על אלמנה ושני בנותיה שמשוה ואהרן לקחו את כל מה שהיה לה על ידי שבכל פעם חיבו אותה לתת מתנות כהנה ולויה ומתנות עניים, כי קרח הרגיש שמצוות התורה הנם עול, אולם משה ואהרן וממשיכי דרכם בכל דור דור מלמדים אתנו שהתורה משנה את המדות שלנו לטובה, מי שלומד תורה ומקימה מתרומם ונעשה אציל ובעל מדות טובות.

ואפשר לדרש על זה מה שאמרו חז"ל: "בעצרת הכל מודים דבעינן פלו לכם,"

לו את מה שהוא עשה, אבל אם כבר קרה שלקחו לו אסור להחליש בדעתו, דוד המלך מלמדנו: "אודך פי עניתי ותהי לי לישועה" עניתי זה גם מלשון ענוי וגם מלשון ענייה, כאשר אדם יודע למנוף את ה'ענוי' לקנות קרבת ה', הוא זוכה שה' עונה' לו ונתן לו כל טוב.

וצריך אמונה חזקה בזה כי לפעמים אדם רואה שחברו משיב לו רעה תחת טובה, ברם עלינו לדעת שדוקא המכות שאנו מקבלים הם האבנים טובות ומרגליות שיעמדו לנו בזה ובבא, על ידי שנקנה על ידם נאמנות ואהבה לה' שאינם תלויים בדבר.

וכן כאשר אדם רואה שהשני מצליח ומסדר בחייו, ואלו הוא בקשי מצליח לגמור את החדש, במקום להתמלא בצרות עין וקנאה עלינו להתבונן שההצלחה של השני, הנה ההצלחה שלנו. וזה דומה לאח אחד שהתעשר והוא עוזר ומסייע לכל בני המשפחה שכלם שמחים בעשרו, כך כאשר השני מצליח; אם נהיה חכמים לשמח בכך נרויח מזה, יתכן שהבן שלנו ישתדד עמו, יתכן שהנכד ינהה מהטוב שיש לשני. כבר למדנו חז"ל 'אין אדם נוגע במוכן לחברו' אף אחד לא לוקח לה, נותנים לה! רק תראה עם עין טובה.

יסוד התורה הקדושה זה מדות טובות הנתינה והשמחה בה...!

בכל בקר אנו אומרים ב'יצר אור' על המלאכים, שהם נותנים באהבה רשות זה לזה, המלאכים מסכימים שמלאך אחר יעשה את התפקיד שלהם, וכמובא בזהר הקדוש שכל מלאך שמו משתנה בהתאם לתפקידו, וכלשון המלאך "למה זה תשאל לשמי והוא פלאי" מחמת שבכל פעם יש לו תפקיד אחר, וכך גם אנו נשמח ונפרגן לאחרים את התפקיד שהיה לנו ועל ידי כך ה' יתן לנו שפע עצום הרבה יותר.

וזה מה שרבי אליעזר בן הורקנוס מלמדנו, שיסוד הכל זה 'עין טובה'. תראה טוב בעצמך ובחברך, וכן תתבונן במה עליך להשתפר. רבי אליעזר ממשיך ואומר: "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלה, ואל תהי נח לכעס ושוב יום אחד לפני מיתתך, והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים" - שכל אלו הנם דרגות ותוצאות של עין טובה.

ראוי לנו לשדר עין טובה בבית, לפרגן לכלם, לשמח כאשר השכן בונה. לומר בבית כמה נפלא שיהודים אחרים מרחיבים את ביתם, שיש להם מכונית יפה, לשמח בכך, והילדים קולטים שזה טוב לנו כשטוב לזולת.

כאשר אדם נתן משלו במקום אחד, הוא פותח צנורות של שפע במקום אחר, וכן כאשר אדם לא מצליח במקום אחד והוא לא מתרעם, ה' מרעיף עליו שפע של כל טוב במקום שכלל לא חשב עליו.

שאנשים לוקחים לו את המקום או את תפקיד שהיה לו או שהוא רואה שאנשים מרויחים ומצליחים והוא נותר מאחור, ולבו מתמלא בחסר הבנה למה באמת הוא צריך לסבל כל כך, אבל כבר אמרו חז"ל (גטין ז.) 'כל מי שיש לו צעקת לגימא, כגון שלקחו לו את הפרנסה, את האכל שלו, את המעמד והתפקיד שהיו לו 'ושותק' - מבליג ולא מתרעם - 'שוכן עדי עד עשה לו דין'; עדי עד יש בו שני משמעויות, ה'עד' הראשון זה 'עד ולא עד בכלל' שזה מסמל לזמן שאדם מצמצם בתוך הקשי והוא מרגיש עשוק וגזול ובכל זאת הוא שותק, הוא זוכה ל'עד' השני שהנו 'עד בכלל' - שכאשר אדם שותק מתוך אמונה שה' מסובב הכל בשביל שהוא יזכה להשתלם ולהתעלות דוקא על ידי הקשי, אזי הוא זוכה לשכר נצחי עדי עד בזה ובבא.

כמו פעמים אדם נמצא בתפקיד מסוים, כגון שהוא מלמד או שהוא אחראי באיזה מקום וביום בהיר אחד לוקחים לו את התפקיד, ובאותו זמן הקשי הנו עצום אבל אחר כך אדם פונה למלאכת קדש אחרת והוא רואה בתפקיד השני הצלחה כה מרבה שאלולי שהדיחו אתו מהתפקיד הראשון הוא לא היה זוכה להתעלות ולהצליח בתפקיד השני.

וכמו שספר מו"ר רבי אביגדור מילר זצ"ל, שפעם הוא בקש להתקבל להיות מלמד במקום מסוים, ומישהו הקדים אתו במספר דקות וקבלו אתו למרות שהוא היה הרבה פחות מכשר ומצליח מרבי אביגדור, ורבי אביגדור הצטער ולא הבין מדוע, ובסופו של דבר רבי אביגדור התעלה על הקשי, והתחזק באמונה בבורא, שהוא ורק הוא עשה הכל לטוב לנו, ובסוף זכה להגיע לדרגות גבוהות, ואלו הוא היה נשאר המלמד באותו מקום, הוא לא היה זוכה להשפיע לכלל ישראל את כל מה שזכה להשפיע, וכן לכל אחד ואחד יש את המסלול שה' מוליך אתו ואסור לנו להחליש בדעתנו לעולם, אדרבה, להאמין בבורא, לשמח בחלקנו הטוב, ובטוב שבכל אחד ואחד.

חז"ל (שבת קנא:) דורשים על הפסוק: "כי בגלל הדבר הזה" גלגל הוא בעולם' - כל מה שקורה בעולם זה כמו גלגל שמסתובב, והחכמה להתגלגל, לא להתקע, לא להתקשר ולהתחבר יותר מדי לעניינים ולתפקידים של העולם הזה שגם כך חולף ועובר, מי שעובד את ה' באמת ולא את עצמו מבין שזה לא משנה באיזה תפקיד או באיזה מקום הוא נמצא, בכל מקום הוא מחפש כיצד לעבד את ה' לפי הכללים שה' נתן לו, בכל מקום הוא מבקש את עובדי ה' ודבק בהם. ולכן אמרו חז"ל שהצדיקים נפטרים מהעולם הזה כמו שמוציאים שערך מחלב - ללא שום קשי - כי הם לא נקשרים לעולם הזה, מאידך רשעים צועקים מרב צער על שהם לא יכולים להמשיך להשיג כבוד ותאוות רעות בעולם הזה.

הן אמת שעל האדם לעשות השתדלות שלא יזיקו לו ולא יקחו

זה שנה הכל; כְּאִשֶּׁר אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהֶעֱקָר זֶה חַיֵּי תוֹרָה, גַּם כְּאִשֶּׁר הוּא צָרִיךְ לַעֲסֹק לְפָרְנִסְתּוֹ, הוּא זוֹכֵר שֶׁזֶה רַק טַבֵּל, הוּא עוֹשֶׂה אֶת מְלַאכְתּוֹ בְּמֵה שֶׁנֶּצְרָךְ לוֹ עִם מַחְשְׁבָה שֶׁל חֶסֶד לוֹ וְלִבְנֵי בֵיתוֹ, וְהוּא קוֹנֶה חַיֵּי נֶצַח גַּם בְּעִבְדוּתוֹ.

ה. אֵינָהּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה רוּת "אָמַר רַבִּי זְעִירָא, מִגְלָה זוֹ אֵין בֵּה לֹא טְמֵאָה וְטִהָרָה וְלֹא אִסּוּר וְהֵתֵר, וְלָמָּה נִכְתְּבָה לְלַמְדֵּךְ כַּמָּה שֶׁכֶּךָ טוֹב לְגוֹמְלֵי חֲסָדִים". אֲנִי קוֹרְאִים מִגְלַת רוּת בְּשָׁבוּעוֹת פְּדֻבְרֵי חו"ל "תוֹרָה תִּתְחַלְתֶּה גְּמִילוּת חֲסָדִים וְסוֹפָה גְּמִילוּת חֲסָדִים" - כִּשְׁם שֶׁכְּאִשֶּׁר אָדָם קוֹנֶה סִפֵּר הוּא פוֹתַח בְּתַחֲלָה וּבִסּוֹף וְהוּא מִשְׁכִּיל מֵה כְּתוּב בְּסִפֵּר - כֶּה תוֹרָה הַקְּדוּשָׁה פוֹתַח וּמְסַיֶּמֶת בְּגְמִילוּת חֲסָדִים, לְלַמְדֵנוּ שֶׁהַתוֹרָה בְּלֵה זֶה חֲסֵד ה', וְעַל יְדֵי כֶּה נִדְבֵק בְּקֶבֶ"ה מֵרַב הַחֲסָדִים שֶׁהוּא מְרַעִיף עֲלֵינוּ, וְכֵן נִדְבֵק בְּדַרְכָיו וְנַעֲשֶׂה חֲסֵד עִם הַבְּרִיּוֹת.

אָדָם לֹא יָכוֹל לְדַעַת מֵה מַעֲשֵׂה חֲסֵד אֶחָד יָכוֹל לַפְעֵל, כְּעִנְיָן שֶׁאֲנִי שֶׁאֲנִי רוֹאִים בְּמִגְלַת רוּת, שֶׁעַל יְדֵי הַחֲסֵד שֶׁל רוּת וְנַעֲמִי וּבַעֲזוֹ, קָם כָּל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וּמִלְכָה הַמְּשִׁיחַ. וְהֶעֱקָר שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶת הַחֲסֵד עִם מַחְשְׁבָה לְתַת מַשְׁלָנוּ וְלַעֲזוֹר לְבְרִיּוֹת, מֵתוֹךְ יְדִיעָה שֶׁהַחֲסֵד שֶׁאֲנִי עוֹשִׂים יָשׁוּב אֵלֵינוּ בְּכַפֵּל כַּפְּלַיִם.

אָלָא עַל הַגְּבֵרָא - עַל הַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שְׁמוֹסְרִים אֶת הַתוֹרָה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חו"ל "חֵיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרַגְלֵי", הַיּוֹת שֶׁהַצְּדִיקִים הַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים מְלַמְּדִים אֶתְנֵנו הֵיאָה נִדְבֵק בֵּה' בְּכָל חַג וְחַג, שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה אֶת הַמִּצְוּוֹת כְּמִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה, אָלָא נִתְקַרֵב לְבוֹרָא בְּאַהֲבָה ע"י כָּל מִצְוָה.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חו"ל שֶׁרַבּוֹ גְּמִילָאֵל צָוָה לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְבוֹא אֵלָיו בְּיוֹם כְּפוּר שֶׁחַל לְהֵיּוֹת בְּחֻשְׁבוֹנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְלַחֲלַל יוֹם כְּפוּר, וְלֹא אָמַר לוֹ רַק לְהַחֲמִיר בְּיוֹם כְּפוּר שֶׁל רַבּוֹ גְּמִילָאֵל, הַיּוֹת שֶׁיְסוּד הַיְהוּדוּת זֶה לְקַבֵּל מִמְּנֵהֶיךָ הַדּוֹר וְלֹא לְחַשֵּׁב שֶׁאֲנִי חֲכָמִים יוֹדְעִים יוֹתֵר מֵהֶם, וְלֹא נִחְמָד יוֹתֵר מֵהֶם.

ג. חַג שְׁבוּעוֹת נִתְיַחַד מִכָּל הַחֲגִים שֶׁהוּא לֹא מְגִדֵר לְפִי תַאֲרִיךְ אָלָא לְפִי סְפִירָה, הַיּוֹת שֶׁאֲפָשֶׁר לְזַכּוֹת לְמִתְּנֵן תוֹרָה רַק אַחֲרֵי שֶׁאָדָם סוֹפֵר אֶת כָּל הַטּוֹב וְכֵן שֶׁאָדָם סוֹפֵר אֶת מַדּוּתָיו הַטּוֹבוֹת וּמַשְׁנֶה אֶת שְׂאֵר מַדּוּתָיו לְטוֹבָה.

ד. לְפָנֵי חַג מִתְּנֵן תוֹרָה אֲנִי קוֹרְאִים בְּפָרְקֵי אֲבוֹת אֶת דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בֶן קַסְמָא, שֶׁאָמַר: "אֲפִלוּ אֶתֶּה נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁבְּעוֹלָם אֵינִי דָר אָלָא בְּמִקּוֹם תוֹרָה - בְּעִיר שֶׁל חֲכָמִים וְסוֹפְרִים"; רַבִּי יוֹסִי מְלַמְּדֵנוּ שֶׁכְּאִשֶּׁר אֲנִי זוֹכִים לְהַסְתוֹפֵף בְּצֵלֶם שֶׁל חֲכָמִים וְלַקְבֵּל מֵהֶם תוֹרָה עִם דַּעַת ה' וְלִנְחַל עַל יְדֵי דְבָרֵיהֶם חַיֵּי הַעוֹלָם הַבָּא,

א. לְפָנֵי שֶׁאֲנִי קוֹרְאִים בְּתוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת אֲנִי שָׂרִים אֶת הָאֲקָדָמוֹת, שֶׁהוּא פְּיוּט שְׁמֵלָא בְּקִרְבַת ה' אֵלֵינוּ, וּבִנְיָמִינוֹת הַמְּחַלְטֵת שֶׁלָּנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הַיּוֹת שֶׁמְטַרֵת לְמוֹד הַתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּתְקַרֵב לְנוֹתֵן הַתוֹרָה שֶׁנֶּרָאָה אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁה' מְרַעִיף עֲלֵינוּ, וְנִדְבֵק בּוֹ בְּאַהֲבָה עֲצוּמָה, וְכֵן מִבְּאֵר בְּאֲקָדָמוֹת הַמַּעֲלָה שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל עַל הַמְּלָאכִים שֶׁאֲנִי זוֹכִים לְשִׁיר וְלִשְׁבַח לְפָנֵי ה' בְּכָל עֵת, מֵה שֶׁהַמְּלָאכִים לֹא זוֹכִים, לְלַמְדֵנוּ שֶׁדוֹקָא מֵה שֶׁאֲנִי מְנַחִים בְּעוֹלָם גְּשָׁמִי שְׁמֵלָא בְּתַאוּת וְנִסְיוֹנוֹת, כְּאִשֶּׁר אֲנִי מִתְעַלֵּים זֶה חֵיב מֵאֵד מֵאֵד לְפָנֵי ה'.

וְלֹא עוֹד אָלָא שֶׁכָּל מְטַר הַמְּלָאכִים לְהִבִּיא אֶתְנֵנו לְשִׁלְמוֹת, וְהֵם מְשַׁמְשִׁים אֶתְנֵנו כְּעִנְיָן הַמְּלָאכִים שֶׁנִּשְׁלַחוּ לְאַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם בְּמַעֲשָׂיו הַגְּדוֹלִים זָכָה לְמַלְאכִים גְּדוֹלִים, אוֹלָם כָּל אֶחָד אֲפִלוּ בְּמַעֲשֵׂה קֶטַן זָכָה לְמַלְאָךְ, וְלֹא עוֹד אָלָא שֶׁאֲפִלוּ עַל יְדֵי רְצוֹן טוֹב שֶׁאָדָם כֶּסֶף וְרֹצֵחַ לְהַדְבִּיק בֵּה' הוּא בּוֹרָא מְלָאכִים שֶׁמְסַיֶּעִים לוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר בְּמִהַרְש"א עַל מֵאֵמֶר חו"ל "בְּדַרְךְ שֶׁאָדָם רוֹצֵחַ לִלְךָ מוֹלִיכִין אֹתוֹ"; כִּי ה' מַחֲבֵב מֵאֵד שֶׁאָדָם נִלְחָם בְּתוֹךְ הַעוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִי וְהַמְּסַתֵּר בְּכַדֵי לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן אֲבִינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם.

ב. חו"ל דוֹרְשִׁים עַל הַפְּסוּק "אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אוֹתָם" אֶל תִּקְרֵי אוֹתָם אָלָא אֶתְם - שֶׁאָדָם לֹא יִסְתַּכֵּל רַק עַל הַחֲפָצָא שֶׁל הַתוֹרָה,

פנינים מנויירים

נִכְנַס לְקַדֵּשׁ הַקְּדָשִׁים הוּא בִקֵּשׁ מֵה' אֲרִיכוֹת אַפִּים, שִׁיְהִיָה לְכָלל יִשְׂרָאֵל סְבִלְנוֹת וְנִנְהַג בְּכַבּוֹד זֶה לְזֶה וְאֵז יִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמֵי ה' עֲלֵינוּ.

זֶה שֶׁאָמְרוּ חו"ל שֶׁבַעַת שְׁעָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל אֶת הַתוֹרָה גְּלָה לוֹ הַשְּׁטָן אֶת סוֹד הַקְּטוֹרֵת שֶׁמִּצִּילָה מִמּוֹפּוֹת, מֹשֶׁה רַבְּנוּ שֶׁהִיָה סְבִלָן וְעָנָו קַבֵּל מֵהַשְּׁטָן אֶת הַסּוֹד הַזֶּה שֶׁהַקְּטוֹרֵת הִנֵּה סֵם חַיִּים הַיּוֹת שֶׁמֹשֶׁה כָּל הַזְּמַן רָצָה לְקַנּוֹת עוֹד אֲרִיכוֹת אַפִּים, כְּמֵאֵמֶר חו"ל: 'מֵה רָאָה מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ אַפִּים רָאָה'. וּמִלְכַד הַסּוֹד שֶׁבְּדַבְּרֵי רוֹאִים גַּם בְּמוֹחַשׁ שֶׁאָדָם שֶׁלֹּא מְקַפֵּיד וְאֵינוּ מְטִיל אִימָה יִתְרָה בְּסִבִּיבָתוֹ חַיֵּי מֵאֲשֵׁרִים וְשׁוֹלִים וְהוּא מֵאֲרִיךְ יָמִים, הַיּוֹת שֶׁהַפֶּעַס וְהַטִּינָה אוֹכְלִים אֶת הָאָדָם, וְכְמֵאֵמֶר הַכְּתוּב "וְרַקֵּב עֲצָמוֹת קִנְיָה" מֵאִידָךְ אָדָם שֶׁשָּׁמַח וְרָגַע תְּמִיד חַיֵּי אֵיכוּתִיִּים וְאַרְכִּים.

בְּפִרְשַׁת בְּמִדְבָר נֵאֱמַר שֶׁנִּדְב וְאַבִּיהוּא נִפְטְרוּ "וּבְנִים לֹא הָיוּ לָהֶם" וְדַרְשׁוּ חו"ל שֶׁהֵם נִפְטְרוּ מִחַמַּת שֶׁלֹּא הִתְחַתְּנוּ, בְּוֹדֵאֵי שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם הַשְּׂגָה בְּבְנֵי אַהֲרֹן הַקְּדוֹשִׁים, אוֹלָם יֵשׁ כָּאֵן לְמוֹד עֲצוּם עֲבוֹרָנוּ; ה' לֹא דַרַשׁ מֵהָאָדָם שִׁיְכַנַּס לְפָנָיו וְלִפְנֵים לְקַדֵּשׁ הַקְּדָשִׁים, ה' מִבְּקֵשׁ מֵהָאָדָם שִׁיְסַתְּדֵר עִם בְּנֵי בֵיתוֹ! שִׁיְקַנֶּה סְבִלְנוֹת וְאַרְיכוֹת אַפִּים וְלֹא יִקְפִיד בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ!

וּלְפִיכָךְ עַל הַכְּהֵן הַמְּכַפֵּר לְהֵיּוֹת נְשׁוּי, זֶה מַעֲכָב בְּכַפְּרָה, עַד כְּדֵי כֶּה שֶׁלְפִי רַבִּי יְהוּדָה הָיוּ מִתְקִינִים לוֹ אִשָּׁה אַחֲרַת, וְכְאִשֶּׁר הִיָה כֵהֵן נִכְנַס לְקַדֵּשׁ הַקְּדָשִׁים הוּא הִיָה מְקַטִּיר אֶת הַקְּטוֹרֵת שֶׁמְסַמֵּל עַל נְשִׁימוֹת אַרְכוּת - עַל אֲרִיכוֹת אַפִּים - וְכֵן הַקְּטוֹרֵת זֶה הוֹדָאָה עַל הַנְּשִׁימוֹת שֶׁה' נָתַן לָנוּ וְלִבְנֵי בֵיתָנוּ, וְכְאִשֶּׁר רַבִּי יִשְׁמַעֵל

ערב החג עמלתי לסדר את העוגות ושאר הדברים של הקדוש, ובמקום להפיר טובה הם זורעים לי מלח על הפצעים כאלו אני אשם בכך שישנתי, ברגע האחרון בלמתי את פי, הסתובבתי ויצאתי בחפזה לפני שאקבל עוד בזיונות.

בשכונה אחרת מצאתי מנין שבדייק התחיל, בקשי היה לי חשק להתפלל, היה לי כעס בלב על בני ביתי ועל האנשים שלעגו לי, המחשבות על הצער שנגרם לי לא נתנו לי מנוח. לפני קריאת התורה יצאתי לחצר בית הכנסת לשאף קצת אויר זך, מצאתי פנה שקטה, ישבתי והנחתי את הראש, לפתע הרגשתי שמעיני זולגות דמעות, הצער והאכזבה שהיו בלבי מצאו דרור דרך הדמעות, הרגשתי הקלה בלבי וה' הכניס במחשבתי את מאמר חז"ל 'כל השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה' - שמי שלא שמח ובאחדות עם בני ביתו לא זוכה לתורה שכל מהותה שלום ונתינה הנובעת מעבודת המדות, הבנתי שה' סבב שאשן פנראה שפעת הנסיון שלי האם להאשים את האחרים או שאתגבר ואהיה רגוע ושמח, וכעת אני במבחן אם אני עבד את עצמי או שאני מחפש את רצון ה'.

פניתי לבוא עולם ואמרתי אבא אני מודה לך על הדעת שהכנסת לי - שהעקר לא לכעס ולא להיות ממרמר, שעקר ותכלית התורה הקדושה זה להעריף ולכבד את בני ביתי - חזרתי לבית הכנסת ובדייק התחילו קריאת התורה, הייתה לי הרגשה עלאית בעת שקראו את עשרת הדברות הרגשתי כעין מתן תורה פרטי שה' מדבר אלי ואומר לי העקר זה 'אנכי ה' אלוקיך', 'זכור את יום השבת', שמהות שניהם זה הפרת הטוב - להפיר טובה לה' ולשלוחיו הטובים ובעקר לבני הבית - וכן הלאה כל דבור קבל אצלי משמעות מוחשית.

בסיום התפלה החשתי את פעמי לביתי, נכנסתי במאור פנים ובאמירת 'גוט יום טוב' לבני ושמח, בני ביתי שאלו אותי מה היה, מתי קמתי, והיכן התפללתי? אמרתי להם שזכיתי לקרבת ה' ולהתעלות יוצאת מגדר הרגיל: לשייך את התורה לעצמי, מה עלי לעשות וכיצד עלי לנהג לפי מה שצונו ה' בתורה הקדושה וכפי שנהגו רבות רבותנו מדור דור באצילות ומדות טובות.

בסעודה ישבנו יחד עם בני ביתי וקראנו את כל התהלים, כשחבר פגש אותי אחרי תפלת מנחה ושאל אותי היכן הייתי אמרתי שתקונו ליל שבועות, השבתי לו בהומור שהשנה תקנתי את עצמי בשבועות... את האמת אמר שהרגשתי שהכל היה שוה בכדי לקבל דעת כיצד לנהג ובמה עלי להשתפר, ואלו לא זכיתי אלא לכך דינו.

אולם בכך לא תם הספור, אינני יודע חשבונות שמים אבל כבר אמרו חז"ל שמי שנוהג לפניו משורת הדין גם ה' נוהג אתו באותה מדה, בשבועות היה לי יום דין להפקד בדבר ישועה ורחמים, ובשנה שאחר כך שוב הכנתי את כל העוגות לקדוש של שבועות בבקר שהיה בשלוב סעודת ברית של בני בכורי שנולד ברחמי ה' ובחסדו המרבים עלינו בכ"ח באייר...

בדירה משלי, התחברתי מאד לקהלה ולרב הקהלה, עסקתי בצרכי צבור בבית הכנסת של הקהלה כשאחד מהעוסקים שלי היה לדאג לכבוד קל בזמנים שונים בשבתות וחגים, וכמוכן בסדר הלמוד של ליל שבועות ובקדוש שאחרי התפלה בשבועות בבקר.

היה לי הכל, ב"ה, אולם דבר אחד העיב על שמחתי, לא זכינו לזרע של חימה, העסקנו את עצמנו במצוות ושמחנו בחלקנו הטוב והמתנו לישועה.

באחד השנים עם התקרב חג מתן תורה ערכתי הזמנה של עוגות ללילה ולבקר לכל הלומדים והמתפללים ובערב שבועות סדרתי את הכל במגשים, תוך כדי שאני מכין חשבתי על מצבי ועל ישועתי שבוששה מלבוא, ואזי נצנצה בלבי מחשבה שהיות ששבועות הנו היארצו של דוד המלך, אין דבר טוב יותר מלומר תהלים לאחר שאסים את התקון של ליל שבועות. הודרתי לסיים עם ההכנות בבית הכנסת בכדי שיהיה לי זמן להתכונן לחג ולהכין בבית את מה שדרוש לחג וגם להספיק לישון ולצבר כוחות ללילה הארוך והגדוש שמצפה לי.

כשהגעתי הביתה צפתה לי הפתעה, רעייתי קבלה את פני ואמרה: טוב שבאת, אני מאד רוצה לקשט את הבית השנה, ולשם כך אני זקוקה לעזרתך מאד. רעייתי לנוח קמעא, אבל הרגשתי שאני חייב לעזר ולשמח גם בבית, נרתמתי למשימה וקשטתי את כל הבית, כשסימתי הסתכלתי על השעון והבנתי שכבר לא אספיק לישון, התארגנתי לחג ויצאתי לתפלת מעריב של יום טוב.

אחרי הסעודה הרגשתי שראשי כבד עלי מרב עיפות, פניתי לבני ביתי ואמרתי: אני מקרח לנחה, אני מאד מבקש שתעירי אותי בעוד חצי שעה. עליתי על יצועי בכונה לקום בעוד חצי שעה, אולם מסבב כל הסבות רצה אחרת...

כשקמתי ראיתי שהבית מואר, לא ידעתי אם אני חלם או שאכן כבר הגיע הבקר, הסתפלתי בשעון שהראה שהשעה שמונה בבקר, הייתי בהלם, לבי נפל בקרבי, הרגשתי החמצה גדולה, לא האמנתי שכל התכנית שלי וכל הלילה הגדול שאני מצפה לו זמן רב חלף לו בלי שאעשה בו מאומה.

במחשבה ראשונה האשמתי את רעייתי שלא נתנה לי לנוח בערב החג ובנוסף גם לא העירה אותי ובגללה קמתי מאחה, היה לי כעס עצום בלב, אבל אמרתי, שקדם כל אלה להתפלל לפני שלא יהיה לי היכן להתפלל.

בשכונה היכן שאני גר כלם מתפללים בשבועות כותיקין והבנתי שאצטרף לנדד לשכונה מרחקת בכדי למצא מנין, בדרך נכנסתי לבית הכנסת שאני מתפלל בו בקביעות, כשנכנסתי עם פראוץ של מי שקם מהשנה הבחינו בי כמה מהמתפללים, אחד אמר לי בקר טוב, טוב שקמתי; ואחר אמר לי, הקדוש מיעד למי שהתפלל ולא למי שבא רק לקדוש.

הכעס שהיה בלבי התעצם שבעתים, רצייתי לומר להם שכל

גליון 576
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה קיימת על הישיבה לפרשת במדבר

סיפורי חז"ל

מי הוא שרה של תורה
אמר רבי ישמעאל, בן שלוש עשרה שנה
הייתי כשהלכתי אל סבי נחוניא בן הקנה,
ושאלתי, מי הוא שרה של תורה, ומה
שמו? אמר לי שמו יופיאל, עמדתי
הוספתי צער על צער, הייתי בתענית,
פרשתי עצמי מכל תענוג ארבעים יום
תוספת על תעניתי, ואמרתי שם גדול
בסוף ארבעים יום, עד שהורדתי אותו
וירד בשלהבת אש ופניו כמראה הבזק.
כשראיתי אותו, נבהלתי ונודעועתי, כל
איברי נתפרקו וירדתי לאחור. ואמר לי
בן אדם, מה טובך והרעשת פמליא
גדולה, והתחוקתי עצמי ואמרתי לו, גלוי
וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שלא
הורדתיך לכבודי אלא לעשות רצון קונך.
אמר לי, בן אדם טיפה סרוחה רימה
ותולעת, אף כי נפשך הואיל ויש לה
חברת הגוף הנגוף, אם כן אם תרצה
שאתגלה אליך, שב ארבעים יום
בתענית, תטבול עשרים וארבע טבילות
בכל יום, אל תטעום דבר מזוהם, ולא כל
מיני קטניות וירק, ואל תסתכל באשה,
ושב בבית אפל. עשה כן, ולמד לו שם
ולמד והיה עולה ויורד.

(ראשית חכמה שער התשובה פ"ה)

פרשת השבוע

לעזור לעניים חולים ונצרכים, החלק
המוקצב לתורה אוצר בקרבו מצוה רבת
צדדים, שהרי כלול בכך גם חסד,
בהושטת עזרה לתלמידי חכמים עניים
לכלכלה להלבשה וכו', ונוסף על כך
לאפשר בידם לעסוק בתורה. הנגיד
הסכים לכך מיד והבטיח לשנות את
הצוואה ולחלק את רכושו לחמישה
חלקים במקום לארבעה. ברם החפץ
חיים הוסיף לדבר אליו: עצתי לך, ר'
יוסף, אף זו, שאת חלקך בן שמונת אלפי
הרובל, תעביר עוד בחיך למוסדות
המתאימים ולא תמתין עד לאחר מאה
ועשרים שיהיה צורך לתובעו מבניך.
הרי ידוע לנו שעל פי רוב נלחמים הבנים
נגד צוואה מעין זו. הם מעמידים עורך
דין מוכשר, שבהשתדלו לפסול את
הצוואה ממציא הוא הוכחות כוונות
לבית המשפט, שלפיהן לא היה האב
בדעה צלולה בעת עורכו את הצוואה
ולפיכך הצוואה אינה ברת קיום. שווה
אפוא בנפשך, כאשר יקראו בעולם
האמת את צוואתך בצירוף עדותו
הכוזבת של העו"ד יימצא, כי לא אתה
הפיקח ובר הדעת הנך בעל הצוואה,
אלא איזה יוסף אחר, אך שונים יהיו פני
הדברים לו תמסור את נדבתך למוסדות
הקדושים כמו ידיך. ר' יוסף אל תסמוך
על שום אדם. והחפץ חיים היה מבאר
תמיד את הפסוק "ואיש את קדשיו לו
יהיו" מה שמקדיש האדם לדברים
שבקדושה רק זה בלבד נשאר לו.

ואיש את קדשיו לו יהיו (ה' - י')
מסופר על ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א
שבא אליו יהודי עשיר בשם ר' יוסף, הוא
ביקש שיעיין בצוואתו שערך ויביע עליה
את הסכמתו. בצוואתו חילק ר' יוסף את
כספו המזומן בסך ארבעים אלף רובל
לארבעה חלקים. עשרת אלפי רובל לכל
אחד משלושת בניו ועשרת אלפים רובל
לאשתו. כספים אחרים ומטלטלים חילק
לקרובים. את כל הספרים שבספרייתו
העשירה הוריש לישיבות. עיין החפץ
חיים בצוואה ואמר, אדרבה ר' יוסף חוזר
בעצמך על הדברים שכתבת ומצא את
משגיך, ציית ר' יוסף ובדק, אולם לא
מצא כל משגה. אמר לו החפץ חיים,
ראשית מרבה אני לתמוה עליך ר' יוסף
שהקצבת את כל הכסף למשפחה ואת
כל הספרים לישיבות, מן הראוי היה
לנהוג קצת אחרת, להקציב חלק מהכסף
לישיבות ומקצת מן הספרים לבנים, הרי
אין מחסור לבני הישיבות בספרים, כשם
שהם חסרים כסף לכלכלתם, ושנית
רואה אני כי בצוואתך עברת על המקרא
"ומבשרך אל תתעלם". אמנם בשרך
פירושו הקרובים, אך הקרוב ביותר אל
אדם הריהו הוא גופו, "אדם קרוב אצל
עצמו", מדוע אפוא הנך מסיח דעתך
מעצמך? וכי לך לעצמך אין מגיע כלום?
הרי אף את עצמך חייב היית לחשוב
לפחות כבן, לו יהי בעיניך כי ארבעה
בנים לך, בחר אף לך חלק אחד וחלקו
לשנים, מחצית לתורה מחצית לחסד

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:18 ת"א: 8:21 ר"ת: 8:51

זמני כניסת החג
חג השבועות ופרשת נשא

זמני כניסת החג
ירושלים: 7:00 ת"א: 7:15

ליומא דהילולא של הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

לפני כמאתיים וחמישים שנה חי בעיר סלוצק אברך ששמו היה ר' שלמה. אביו ר' אורי נתן נטע היה גאון מפורסם שנולד בבריסק, ומאוחר יותר התיישב בעיר סלוצק, בנו שלמה למד אצלו עד אחרי הבר מצוה, לאחר מכן כמנהג בחורי הישיבה באותם ימים, הוא נסע למרתקים כדי לקיים את הכלל של "הווה גולה למקום תורה" קודם הוא נסע לווילנא, לאחר מכן לפורודנה ולאחר מכן לקרקוב, בכל המקומות הוא הצטייד במטען רב של תורה ויראת שמים. בקרקוב פגש ר' שלמה אחד מחסידיו הנסתרים של הבעש"ט הקדוש זיע"א, באותם הימים היו כבר לבעש"ט תלמידים רבים גדולים בתורה ומצטיינים בהתנהגותם החסידית, הללו עשו בשליחותו של רבם בסתר מבלי להתפרסם ולהתגלות, ולכן הם נקראו חסידים נסתרים. בדרך זו למד ר' שלמה להכיר את שיטת החסידות, ועד מהרה נהיה לחסיד נלהב של הבעש"ט, אם כי איש לא ידע על כך, כאשר מלאו לו עשרים ושנים שנה חזר ר' שלמה לבית אביו בסלוצק, הגאון רבי אורי נתן נטע ניהל עם בנו שיחה למדנית וגילה לשמחתו כי בנו דומה לו בכל הנוגע לכישורים בלימוד התורה, וכי השנים שעשה בשיבות עשו את שלהן והבן נהיה למדן גדול. מיד החל האב לחפש עבור בנו שידוך מתאים, ולא עברו ימים מרובים עד שנמצא שידוך הוגן בדמות בתו של יהודי חשוב, חוכר לפי משלוח ידו, חותנו לעתיד של ר' שלמה היה יהודי אמיד למדי, וקיבל על עצמו לקיים את בני הווג כדי שר' שלמה יוכל להמשיך וללמוד תורה באין מפריע.

החתונה נערכה בשעה טובה ומוצלחת. והיה נראה שהכל הולך למישורין, אולם כחצי שנה אחרי החתונה, אירע אסון גדול, אשתו הצעירה של ר' שלמה יצאה מדעתה לפתע פתאום רח"ל. היא לא דיברה עם אף אחד מאומה, ישבה לה מאחורי התנור ונשארה כך יושבת יומם ולילה מבלי להשמיע הגה, גם לאכול היא סירבה, עד שנאלצו להאכילה כמו תינוק, בעלה וההורים לא ידעו את נפשם, הם חשבו כי אולי מישוהו נתן בה עין רעה על שהצליחה למצוא שידוך כה מוצלח, עם אברך למדן ובעל מידות, הוריה של האשה הצעירה ניסו כל מיני דרכים כדי להבריא את בתם, אולם הדבר לא עלה בידם, שנים נקפו וכבר כמעט חלפו שש שנים מאז שהאשה חלתה ובעלה נשאר כאלמן בחיי אשתו. בימים אלה הגיע לסלוצק לביקור, הבעל שם טוב הקדוש, תלמידי החכמים שבעיר וכן בעלי הבתים החשובים באו להקביל את פניו, ביניהם היה גם אביו של ר' שלמה וכן חותנו.

בדמעות הם ספרו לצדיק על האסון שאירע להם, ואבי האשה ששמע רבות על המופתים שעשה הבעש"ט בהודמנויות שונות, בקש רפואה לבתו החולה, הרבי ביקש משלשתם מר' שלמה ומשני המחוננים לבוא אליו בשעה יעודה, כאשר באו, הוא שאל אותם אם אין בלבם איש על רעהו? הם השיבו בלאו מוחלט, אדרבא כל אחד מהם שיבח את חברו, ושני המחוננים כאחד שיבחו את ר' שלמה, במיוחד הפליג בשבחיו חותנו שאמר, שלפני שר' שלמה בא למקום, קרה לעיתים קרובות שיהודים היו רבים ומתקוטטים ביניהם מתוך קנאה בענייני פרנסה, אולם מאז שר' שלמה התיישב ביניהם, והחל להפיץ את אור התורה והמידות הטובות, השתנו היהודים ושורר ביניהם שלום אחווה ורעות. ר' שלמה היה מקרב במיוחד את האנשים הפשוטים, לומד אתם חומש עם רש"י, עין יעקב, מדרש ופרקי אבות, הוא היה מסביר להם כי ה' יתברך הוא בעל הבית של העולם, וכיצד הוא משגיח על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית, בצורה

שאיש אינו יכול לקחת אצל חברו דבר מבלי שזה מגיע לו. בצורה כזו רכש לו ר' שלמה לאט לאט השפעה מכרעת, והאנשים הפסיקו לריב, והתקרבו איש אל רעהו באחדות ורעות, עתה השתתפו כולם בצערו של ר' שלמה והתפללו כולם שאשתו תזכה לרפואה שלמה במהרה.

לאחר ששמע את דברי המחוננים, השיב להם הבעש"ט באומרו, כי בעזרת ה' האשה תבריא, תחזור לאיתנה ותהיה שוב בריאה ברוחה כפי שהייתה, אולם בתנאי אחד, מיד שהאשה תבריא יתן לה בעלה גט ויתגרש ממנה. השמחה שנגרמה ע"י הבטחת הבעש"ט לרפא את האשה, נמהלה בצער ובתימהון למשמע התנאי המוזר שנתלווה להבטחות, היתכן? שאלו, אם אפשר לרפא אותה הרי זה טוב מאד, והווג הצעיר יוכל להמשיך את חייו המשותפים באושר, ואם כן מדוע להתגרש? אבי האשה הבטיח מצידו תרומה גדולה למטרות צדקה, אם רק לא יצטרך חתנו לגרש את אשתו, גם אביו של ר' שלמה הגאון הקשיש השמיע טענות ומענות, וניסה לעמוד על המקח לגבי התנאי הקשה שהתנה הבעש"ט, אולם כל זה היה ללא הועיל, הבעש"ט ענה להם כי אם אין הם מקבלים את התנאי שלו אין הוא יכול לעזור להם.

כעבור ימים אחדים באו שוב המחוננים אל הבעל שם טוב בלוויית ר' שלמה ואמרו לה כי לאחר שיקול ועיון החליטו לקבל את התנאי שלו, אולם הם לא יכולים להבטיח לו שגם האשה הצעירה תסכים להתגרש. הבעש"ט קבל את דבריהם ואמר אל החוכר שיסע הביתה ויספר לבתו שהוא הבעש"ט קורא לה לבוא אליו, כי הוא רוצה לשוחח עמה, המחוננים היו מוכי תדהמה, קל לאמר זאת לבן תגידו לאשה שהבעש"ט קורא לה, הרי כמה וכמה שנים שהיא בכלל לא תופשת משה שמדברים אליה, אביה ניסה לאמר לבעש"ט כי יהיה זה בלתי אפשרי למסור לה את זה, אולם הבעש"ט לא השיב מאומה והמחוננים נסעו הביתה במצב רוח שהיה רחוק מלהיות משמח, אילו ידע הבעש"ט באיזה מצב נמצאת בתי האומללה היה יועץ לנו ודאי אחרת, אמר לעצמו במרירות אבי האשה, אולם חתנו ר' שלמה הרגיע אותו באומרו כי הבעש"ט ודאי יודע מה שהוא מדבר, ויש לעשות מה שהוא ציווה ללא היסוס. בבואו הביתה מצא החוכר את בתו יושבת כדרכה מאחורי התנור, הוא סיפר לאשתו כי הבעש"ט אמר שבעזרת ה' הבת תרפא, ודרך אגב הוא סיפר על מעשה ניסים ומופתים שונים שהיו מיוחסים לבעש"ט, שלפיהם הוא ריפא חולים וכו'.

כאשר שקעו הבעל ואשתו בשיחה על הבעש"ט, לא הבחינו בכך שהבת הגיחה ממקום מחבואה, התקרבה והאזינה בכבוד ראש לדברי אביה, כאשר הבחינו בכך ההורים, הם קפצו ממקומם מרוב הפתעה. מיהו אותו צדיק גדול שעליו אתה מדבר אבא? שאלה הנערה בארשת פנים רצינית. אביה לא האמין למראה עיניו ולמשמע אזניו, זה שש שנים שהאשה לא דברה אף מילה, והנה עתה לפתע היא מדברת כאדם בריא לחלוטין הוא סיפר לה איפוא על הבעל שם טוב כל מה שהוא יודע.

מפחד עין הרע סגרו ההורים את הדלתות והחלונות, ולא סיפרו לאף אחד על השינוי שחל בבתם, באותו ערב ישבה האשה הצעירה אל השולחן, ואכלה יחד עם כולם כאילו מאומה לא קרה, אולם היא הרגישה את עצמה חלשה, ובליילה היא קיבלה חום גבוה וכל הלילה היא דברה מתוך החום, והיה קשה להבין מה שהיא אומרת, פרט לזאת שבדבריה חזרה והזכירה את הבעש"ט הקדוש.

משל ונמשל

בלי לימוד תורה משולים אנו לעץ יבש שחרב מעיינו
מה רבים הם הימים העוברים עלינו בביטול תורה
ובעיסוק בדברים בטלים, אין אנו שמים על לב כיצד עובר
עלינו הזמן בבטלה בלא תורה שהיא חיינו ואורך ימינו.
וכל מעיינינו אך ורק בענייני העולם הזה, כגון להשתכר
ממון הרבה ונדמה לנו שממון זה שאנו צוברים יעמוד לנו
בשעת הצורך ובו נוכל להציל גם את נפשנו. אם כך אנו
סבורים אין אנו אלא טועים.

משל למה הדבר דומה לעשיר שבנו יחידו חלה ונפל
למשכב. אי אפשר היה לראות עליו שחולה הוא, ברם חש
היה עצמו בכל רע ולא היה בו כוח לעמור על רגליו. אמרו
הרופאים כי אין הם מוצאים שום חולי מיוחד, ואין זאת
אלא שלקה הבן בחוסר דם חמור, לכך לא יועילו שום
תרופות רגילות. ורק דרך אחת יש להעלות לו ארוכה,
והיא להוציא מגופו של אדם בריא מנה גדולה של דם
ולהעבירה לגופו של הבן החולה, ושב ורפא לו. הלך
העשיר ובא אל העניים שבעירו ואמר להם הרי אני נותן
לכם כל ממון שאתם מבקשים ובלבד שתתנו לי רשות
להוציא מנה של דם מגופו של אחד מילדיכם כדי
להעבירה אחר כך לגופו של בני החולה, שכן אנושה
מחלתו וזוהי רפואת היחידה. אמרו לו העניים, מוכנים
ומוזמנים אנו לעשות למענך בממון זה שאתה רוצה לתת
לנו כל מלאכה וכל עבודה שבעולם, אבל להוציא דם
מגופו של ילדנו ולתתו לך בשביל רפואת בנך. זאת לא
נוכל לעשות, שהרי הדם הוא הנפש והוא מקור חיותו של
אדם. ואיך נפקיר את חיי ילדנו למען בצע כסף.

הנמשל: התורה היא מקור חיותנו וממנה לנו תוצאות
חיים, בלי לימוד תורה משולים אנו לעץ יבש שחרב
מעיינו, ועליו נובלים כבעל חיים שדלל מקור דמו, וסכנה
גדולה צפויה לנו ללקות באפיסת כוחות. ברם הללו באים
ואומרים תקנה יש לנו, ניקח ממון שצברנו בימים של
ביטול תורה ונתן אותו לתלמידי חכמים, ומהם נקנה חלק
משכרם המגיע להם בעד לימוד תורה. הכיצד יעלה על
הדעת שיימצא משהו שירצה למכור בכסף את מקור
חיותו? על זה הן אמר החכם מכל אדם 'אם יתן איש את
כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו'. משום כך חייב אדם
לתת יפה את דעתו על העניין הזה, ולהשתדל בכל כוחו
לקבוע עתים לתורה כל עוד יש בידו לעשות זאת, כדי
שלא תהא נפשו חסרה את עיקר חיותה ושורש חייה.

(הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

רק עכשיו נזכר האב שהוא בעצם לא מסר עדיין לבתו את דברי
ההזמנה של הבעש"ט, מיד הוא סיפר לה זאת, והאשה נשמה
לרווחה, ניכר היה בה כי היא שמחה ממה ששמעה ומיד נרדמה
וישנה שינה ערבה.

למחרת בבוקר יצאו ההורים יחד עם האשה הצעירה אל הבעל שם
טוב, הם שלחו להודיע למחותן על הנס הגדול שקרה לבתם, גם
המחותן יחד עם בנו ר' שלמה באו מיד אל הבעל שם טוב, הגאון
הישיש רבי אורי נתן נטע שבאותם ימים עדיין היה רחוק מחסידות,
הרגיש עתה כי יחסו משתנה, סייע לשינוי זה גם בנו ר' שלמה שמצא
עתה הזדמנות להרחיב את הדיבור על דרכי החסידות ותורת
הבעש"ט. האב ובנו הרבו לשוחח בנושא זה עד שהגאון הקשיש
השתכנע ונעשה מקושר לבעל שם טוב הקדוש. עתה כאשר הם
עמדו כולם לפני הבעש"ט היו מוכנים לעשות הכל שיאמר להם,
האשה הצעירה סיפרה לבעש"ט על מעלותיו של בעלה ר' שלמה,
איזה בעל טוב הוא היה לה, על מסירותו ומידותיו התרומיות, אך
יחד עם זאת הוסיפה כי מן הסתם היא לא זכתה להיות אשתו, ולכן
היא מוכנה לקבל ממנו גט, כשאמרה זאת בכתה האשה בדמעות
שליש. גם ר' שלמה סיפר לבעש"ט כי אשתו מחוננת בכל המעלות
שמנו חכמים באשת חיל, אולם הואיל והבעש"ט גור כי הוא יתגרש
ממנה הוא יעשה כדבריו, באומרו זאת פרץ גם הבעל בבכי, כל
הנוכחים בכו וכולם היו נבוכים מאוד נוכח המצב שנקלעו לתוכו.
הבעש"ט נתן להם שהות של שלשה ימים, ואמר להם לבוא ביום
הרביעי לסדר את הגט.

שלשת הימים שקבע להם הבעש"ט עברו על כולם בצער רב ויגון
עמוק, הם צמו, אמרו תהילים והתפללו, ביום הרביעי הם חזרו אל
הבעש"ט כמו אבלים בלב שבור ובעיניים דומעות, אצל הבעש"ט
כבר חיכה להם סופר סת"ם שיכתוב את הגט, וכן עדים כשרים.
הבעש"ט שאל את ר' שלמה ואשתו אם הם מוכנים להתגרש
מרצונם הטוב וללא כל כפייה? השניים ענו כי הם מאמינים באמונה
שלמה בדברי הצדיק, כי הגירושין יהיו לטובת שניהם ומאחר שהם
ידידים טובים רוצים שהשני יהיה מאושר, הם מסכימים לעשות
זאת איש לטובת רעהו.

הבעש"ט נכנס לחדרו ולאחר זמן מה יצא ואמר: לפני כשש שנים
היתה על האשה תלונה תמורה לפני בית דין של מעלה שגור, כי
האשה תלקה בטרופ הדעת והבעל יהיה עגון כל ימיו, אולם הואיל
וחזרתם עתה בתשובה ומתוך מסירות נפש רבה הסכמתם להתגרש,
הוסר הקיטרוג מעליכם, לכו הביתה בשלום וחיו באושר, ה' יתן
לכם בנים ובנות ואריכות ימים ושנים טובות. ברכתו של הבעש"ט
אכן נתקיימה, ולר' שלמה ואשתו היו בנים ובנות. ר' שלמה נמנה
על זקני החסידים שסייעו רבות להפצת אורה של החסידות בקרב
ההמונים.

צ'ין אדם לחברו

זכות הכנסת אורחים

רבי אליעזר, אביו של הבעל שם טוב הקדוש זיע"א היה גר בכפר אחד, והיה מכניס אורחים גדול, עד כי הושיב שומרים בקצה הכפר וצווה להם שמיד כשבא איזה אורח, יאמרו לו שילך מיד לביתו של רבי אליעזר ושם יהיה לו מכל טוב הארץ, כדי שהאורחים הבאים לא יצטערו ויצטרכו לחפש היכן להתאכסן במקום שאינם מכירים. וכאשר היה בא אליו אורח, היה מקבלו בשמחה ובחביבה והיה מאכילו ומשקהו ומציע לו את המיטה - ועוד קודם שאכל היה מעניק לו נדבה מכובדת, כדי שיאכל בלב טוב ושמח, שהרי העני, עיקר מגמתו להשיג ולקבל פרוטות כדי להביא טרף לביתו, וטרם ישיג את נדבותו, עדיין ליבו דואג. ורצה רבי אליעזר שיאכלו בלב רגוע ושמח. פעם, שיבחו מאוד בשמים את הכנסת האורחים שלו ואת מידותיו הטובות, והסכימו בפמליא של מעלה להעמידו בנסיון, כדי לראות אם ינהג במידותיו גם בעת נסיון.

אמר הס"מ: אני אלך ואנסהו. אמר אליהו הנביא, לא טוב שתלך אתה, אלא אני אלך. והלך אליו אליהו הנביא זכור לטוב, ובא לביתו בשבת אחר הצהריים בדמות עני, במקלו ותרמילו, ונכנס לביתו ואמר "שבת שלום", כנהוג. ומן הראוי היה, שיגרשו רבי אליעזר לחוץ, כמחלל שבת! אבל רבי אליעזר היה סבלן ולא רצה לביישו, ונתן לו מיד לאכול סעודה

שלישית, ובליילה נתן לו שוב לאכול סעודת מלוח מלכה, ונתן לו נדבה, כדרכו, וכן ביום ראשון בבוקר הגיש לו ארוחת בוקר, ולא הזכיר במאומה את ענין חילול שבת, כדי שלא לביישו. וכאשר ראה אליהו הנביא את הנהגתו, התגלה אליו ואמר לו: דע שאני אליהו הנביא, ובאתי לנסות אותך, ובשכר זה שעמדת בנסיון גדול שכזה לפי קדושתך ויראת השמים שלך, ואהבת ישראל נטועה בלבך עד אין חקר, זכות זה ובזכות הכנסת אורחים שלך תוכה לבן יחיד שיאיר את עיני כל עם ישראל. וזכה לבנו הקדוש, אור שבעת הימים רבינו הבעל שם טוב זיע"א.

הכרת הטוב של צדיק

עוד אחת ממידותיו של הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א (יומא דהילולא חג השבועות), היתה להכיר טובה לכל מי שעשה חסד עמו אי פעם, אפילו בדבר קל שבקלים, גם עשרות שנים שחלפו מאז המקרה לא החלישו את רגשי הכרת הטוב בלבו. כמו המעשה כדלקמן: בילדותו בגור שיחק פעם הצדיק עם חבר ליד שפך ה"וויסיל" ונפצע ברגלו, נשא אותו הילד החבר בורעותיו הביתה. אחרי עשרות שנים נכנס אצלו חבר זה והציג את עצמו בשמו, מבלי לזכור כלל את המאורע, אולם הרבי שהכיר לו טובה, זכר היטב והעיר בחיוך וזכר אתה אצל ה"וויסיל"?

חילולא דצדקיא

יום שישו ו' סיון
דוד מלך ישראל חי וקים בן ישי (ב"א תתקכ"ד)
רבי חיים ב"ר בצלאל מוירמייזא (באר מים חיים על פירשי - שמ"ח)
מורינו הבעש"ט הקדוש רבי ישראל ב"ר אליעזר (תק"כ)
הרה"ק רבי אברהם מרדכי מגור ב"ר אריה יהודה לייב (תש"ח)
שבת קודש ז' סיון
הגר צדק מוילנא אברהם בן אברהם (תק"ט)
הגה"ק רבי ראובן זעליג ב"ר צבי בענגיס (תשי"ג)
יום ראשון ח' סיון
הרה"ק רבי ישכר בעריש מוידוטישוב ב"ר יצחק אייוק מכפר ספרין (תקצ"ב)
יום שני ט' סיון
רבי משה רבקה ב"ר נפתלי הירש (באר הגולה - תמ"ד)
הרה"ק רבי יצחק אייוק מוידוטישוב ב"ר ישכר בעריש (תרל"ג)
יום שלישי י' סיון
הרה"ק רבי משה מראוואדא ב"ר אליעזר מדויקוב (תרנ"ד)
הגה"צ רבי יצחק יעקב וייס ב"ר יוסף יהודה (מנחת יצחק - תשמ"ט)
יום רביעי י"א סיון
הרה"ק רבי יהודה (ר' יודלע) מדויקוב ב"ר אלטר יחוקאל אליהו (תשמ"ט)
יום חמישי י"ב סיון
רבי יצחק ב"ר שמשון כ"ץ מפראג (חתן המהר"ל - שפ"ד)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מברא (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)
יום ששי י"ג סיון
רבי אפרים ב"ר יעקב מוילנא (שו"ת שער אפרים - תל"ח)
הרה"ק רבי עזריאל ב"ר צבי מפליצק (עץ הדעת טוב - תלמיד המגיד - תקפ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אורח" רפורם יוסף הורו"ם על המעשים.

המפסיק ממושנתו (ה')

א) אם באמצע לימודו קוראים לו להשלים מנין, אם אין להם אפשרות להשיג במקום אחר, יכול להפסיק מלימודו וללכת להשלים להם מנין. (שו"ת שבט הקהתי, ח"ב, סימן ל"ט).
ב) עד כמה חייבים להיזהר אותם המבקשים דבר מה בבית המדרש, אפילו דבר קטן ביותר, כגון עט לכתוב, או לפרוט מטבע וכדומה, שיהורו להתבונן תחילה מי ברגע זה אינו לומד, ואליו לפנות, ולא לפנות למי שמודמן לפנייהם אף שלומד, ואם כולם לומדים, עדיף שיפנה למי שלומד לבדו, ולא יפנה לשנים הלומדים בחברותא, כי מוטב שיבטל אחד ולא שנים. וצריך להתבונן אם מותר לו על פי דין להפסיק האדם הלומד לצורך מבוקשו, וגם לא ניתן לדיחוי לאחר זמן. (ספר בנין עולם, פרק ב', אות י')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

נדבת הר"ר פינחס רוזנשטיין הי"ד
לע"נ מורנו הבעש"ט הקדוש
רבי ישראל ב"ר אליעזר זיע"א
גלב"ע ו' סיון תנצב"ה

בחסות דפוס פוסטר
דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

פרשת
נשא

מבית
שבת טיש

תדפיס
מתוך הספר "מדות טיש"
שיצא לאור בעזרת השם
על פרשות השבת
עם המדורים הקבועים
והארוכים

נושא השבוע: בספר פנים יפות

משבה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

הארת פנים לאלת ומקבלתו בספר פנים יפות, אינם בגדר מדות נאצלות ויקרות שהאדם צריך להשתדל להתנהג בהם, אלא הם יסוד חשוב בחיינו, והם בגדר צדק אנושי של כל אדם ברוחניות ובגשמיות. רגיל היה רבי אליהו אליעזר דסלר בעל "מכתב מאליהו" לומר בשם אביו, כי את האמרה "הוי מקבל את-כל האדם בספר פנים יפות", אמר שמאי הגזן, וכידוע בית שמאי העמידו דברייהם על מדת הדיון, ואם שמאי אמר זאת, הרי שאין פאן מדת חסד יותר משורת הדיון, אלא הנהגה זו היא בגדר הדיון וההלכה שהאדם חייב לנהג בו. כשהאדם זוכה להארת פנים מקדום, חיי משתנים לטובה, כמו שאמרו חז"ל: "אין לנו אלא הארת פנים", וכפי שכתב רבנו יונה, שהאדם המבקש להתקרב אל הקב"ה, הוא שואף להגיע לידי כך שהקב"ה יאיר אליו פניו ונושעה, כי זו בקשת הצדיקים מה: 'תברך שפיר לו פנים. ועל האדם להתנהג במדותיו של הקב"ה, מה הוא מאיר פנים "המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים", אף אתה הוי מאיר פנים לכל אדם, והוי מקדים שלום לכל אדם. רבנו מנחם המאירי תרה על לשון חז"ל במסכת אבות "והוי מקבל את-כל האדם בספר פנים יפות", למה נאמר את 'כל האדם? ומהו לשון ספר פנים? והסביר, שלפעמים קשה לקבל את פני האלת בספר פנים יפות, מפני שהלה הוא לה לטרח וקשה לה לסבל אותו, ואולם כדי שלא לגרם לו צער, נצטיינו להסביר לו פנים, שלפחות מבחון הוא יראה פנים שחוקות, ואף זו מדה טובה לאדם, שלא יגרם לחבור לחוש את אשר על לבו.

בפרשתנו, פרשת נשא, מצויים פסוקי ברכת פנים: "בברכה ה' וישמרה, יאר ה' פניו אליה ויחנה, ישא ה' פניו אליה וישם לה שלום". ברכות אלו כוללות את כל הטוב שבעולם, שמירת הגוף ורובי הפזמון, הארת פנים, נשיאות חן וברכת השלום, ואולם אינן חלות על האדם אלא אם כן הוא מקבלם בכלים ראויים. אם מקבל כל-אדם בספר פנים יפות, מאיר פנים לאלת ומראה לו חן ושכל טוב, משתמש בכלי המחזיק ברכה שהוא השלום ואוהב את הבריות, אזי חלות עליו ברכות אלו שבברכת פנים יפות, ואף הוא זוכה מן השמים לכל-זאת, מדה כנגד מדה. כמו-כן, מפני שאין הכהנים מחזירים את פניהם עד ששליח הצבור מסים את ברכת 'שים שלום', אנו רואים בכך את הקשר בין שתי הברכות הללו, ברכת פנים יפות וברכת השלום, כי רק על-ידי השלום והארת הפנים, זוכים לברכות אלו.

את האמרה "והוי מקבל את-כל האדם בספר פנים יפות", טבע שמאי הגזן, פמוצא במסכת אבות, וכנתנו להאיר פנים לכל אדם באשר הוא, כמו שאמרו חז"ל על רבי יוחנן, שהיה מקדים שלום אפלו לנכרי בשוק, מפני דרכי שלום. ואף-על-פי שאין אמות העולם קרויים אדם, כתבו בעלי התוספות שם, שפאשר כתוב 'האדם' בה"א הידיעה, גם הגויים בכלל. ואולם לכאורה הדבר נראה תמוה מעט, שדוקא שמאי הגזן הוא שטבע משפט נאצל ונעלה זה, בעוד שחז"ל מספרים עליו, שדחה את הנכרי באמת הבנין כשבא ללמוד אצלו את התורה על רגל אחת ולא קבלו בספר פנים יפות. כמו-כן הקט מצטייר שמאי כאיש קפדן ונקשה, כפי שאמרו חז"ל "לעולם יהא האדם ענותן כהלל ואל יהיה קפדן כשמאי", וכך מתפרשת שיטתו של שמאי ותלמידיו, שהיו מחמירים בהלכה, כנגד בית הלל שמקלים בהלכה. ואולם לאמתו של דבר, היה שמאי אמון אף הוא על מדת החסד והארת הפנים, ולא לחנם הוא זה שקבע ואמר "והוי מקבל את-כל האדם בספר פנים יפות". כך גם נהג עם אותו נכרי שבא אליו, ותחלה קבלו בספר פנים יפות, אלא שפאשר ראה שאינו ראוי לקבל את התורה, דחפו מלפניו באמת הבנין. וכבר המליצו ואמרו, שלא לחנם השתמש שמאי במינוח "בספר פנים יפות", מלשון סבא ומשכל ראשון, כדי להורות לנו, שבתחלה ובסבא הראשונה יש לכבד את האלת, להאיר לו פנים ולקבלו בספר פנים יפות, ורק לאחר מכן יש לבדק את פנותיו ולבדק שלא יצא נזק ממנו, כפי הכלל הידוע שקבעו חז"ל "כפדהו וחשדהו". ואלו רבי יחזקאל שרגא משינובה אמר פעם, שאת דבריו שיש לקבל כל אדם בספר פנים יפות, אמר שמאי לאחר שראה את הגרים שגיד הלל וראה שהם גרי אמת, ולכן שנה את הנהגתו והסכים לדרך של הלל הגזן.

על רבי איסר זלמן מלצר מספר, שפעם אצו אליו בני ביתו בהתרגשות וספרו לו, כי הרב מבריסק מתקרב ונא. מהר רבי איסר זלמן ללבש את בגדי השבת, ויצא בחיל ורעדה לקבל את פני האורח הדגול. ואולם, פאשר נכנס האיש התברר, כי הלה אינו אלא יהודי בלתי מוכר, שפניו היו דומים לרב מבריסק. לפליאת בני הבית, המשיך רבי איסר זלמן לנהג באורח כבוד בלתי רגיל וקבלו בספר פנים יפות באופן מיוחד. לאחר מכן הסביר להם רבי איסר זלמן ואמר בטוב-טעם: "ראו נא, מעקר הדיו מחיבים אנו לקבל כל-אדם בספר פנים יפות ובכבוד גדול, ללא הבדל במעמדו ובדרגתו. אלא שלמעשה, מחמת שאנו טרודים בענינים שונים, אין דעתנו פנויה לכבד כל אורח פראוי, ורק פאשר מזדמנ לנו להקביל את פניו של איש גדול בתורה, אנו טורחים וחרדים לכבודו. פאשר הודעתם לי כי הרב מבריסק הטריח את עצמו ונא לבקרני בביתי, התכוננתי לקבל את פניו בכבוד הגדול הפגיע לו, ועל-אף שראיתי מיד כי איש אחר בא לפני, לא עלה בדעתי להמעיט את סדר הכבוד שהכנתי לרב מבריסק, רק בגלל שהוא סתם יהודי", כי הרי גם הוא ראוי לכל הכבוד הגדול הזה".

המקבל את חברו בספר פנים יפות
אפלו לא נתן לו כלום,
מעלה עליו הכתוב
כאלו נתן לו כל מתנות טובות שבעולם.
(אבות דרבי נתן)

נמשל

למה הדבר דומה

בספר פנים יפות, כל אחד לפי מעלתו ודרגתו. מי שאינו רואה זאת בעין יפה, מזמן אחר כבוד לעזוב את המלון ולנסות את מזלו במקום אחר. השומעים היו מושכים בכתפיהם בתמהון, מתנזרים פליאה על עקשנותו המוזרה של זנויל, אבל מכיון שלבית המלון לא היה תחליף, השלימו האנשים עם המנהגים המוזרים במקום.

גלגל חוזר בעולם, וגם גלגלו של זנויל החל אט אט להתהפך. ימים קשים באו עליו, הוצאות רבות השתרגו על צוארו, ואורחיו הקבועים הלכו והתמעטו עקב מלחמות ומאורעות דמים שפרצו. בעינים פלות ראה זנויל את מצבו הפלפלי הולך ודועך, עד שלא נותרה בידי הברכה אלא להציע את בית המלון לאיל-הון מגוע האצלה, שרכש את האחזה בלה במחיר מציאה. באין בררה עבר זנויל להתגורר בעיר עצמה, ולפרנסתו פתח לעצמו בית מלון קטן, שהיה נראה כצל חור של בית מלוננו הקודם והידוע לתהלה. אולם גם לאחר השנוי הגדול, המשיך זנויל משום-מה במנהגו המוזר. גם בבית המלון הקטן, שלא היה אלא מעין שבמעיין מהמלון הקודם והמפא, המשיך להפריד בין אורחיו, מאכסן אותם בנפרד בהתאם למעלתם, ואף בשעת הסעדה היה מושב כל אחד בשלחן נפרד. האורחים גיכו בסתר על-כף, אולם אף אחד לא מצא את הדרך הנכונה איך להאיר את עיניו כדי לחדל מדרך המוזרה שכל-כף לא היתה מתאימה בקורת הגג החדשה. עד שאל בית המלון נקלע פעם איש פקח אחד, והוא הצליח לפקח לזנויל את עיניו הסומות. "ראה נא", אמר לו האיש, "מילא במלון הקדם, בו היו לה שטחים אדירים ועצומים, והאפשרות היתה בידך לארח את אורחיה באגפים נפרדים, ולהושיב אותם באולם הסעדה בהתאם לרמתם ומעמדם, היה הדבר קצת מובן ומתקבל על הדעת. אולם עתה, כאשר כל גדלו של בית המלון שלך אינו אלא פאגף קטן אחד במלון הקודם, ואולם הסעדה שלך אינו אלא חדר קטן, מדיע ממשיך הנה להפריד בין האורחים? הרי כלם אוכלים מאכלים זהים, ישנים על אותן מטות, נמצאים בחדרים פשוטים הדומים זה לזה, ואין שום הבדל בין אחד למשנהו. ומה טעם אפוא, להמשיך במנהג הקודם? אינך אלא מעורר בכך גחון ותמיהה!"

הנמשל

במשל דומה לכה, השתמש בעל ה"אמרי אמת" כדי להמחיש את העבודה שפלים אין הבדלים בין איש לרעהו בכל עדות ישראל. בעבר, היו הבדלי שיטות בעבודת השם וחלוקי דעות בענינים נשגבים, אולם היום, כאשר ישנה ירידה רוחנית קשה בעולם והמאבק נטוש על יסודות ועקרונות היסודיים, אין שום הבדל בין אדם לחברו ובין עדה לחברתה, ויש לקבל כל אדם בסבר פנים יפות ולתת לכל אחד לחיות כפי שיטתו בדרך התורה והיראה, ללא פרוז ומחלקת חלילה.

בית המרוגע והנפש של זנויל, היה מפא ורחב ידים. הוא עמד בתוך אחזה נרחבת על צלע הר גבוה, בין כרי דשא מוריקים ומזרקי מים, והנוף הפורה שמסביב היה עוצר נשימה. שמו של בית ההארה נשא לתהלה, וסוחרים רבים היו פוקדים את שעריו בכל ימות השנה, כמו גם עשירים מפלגים שבקשו לקחת את הנחמה בחייהם המלאים והטרודים, ולזכות למעט רגע וישוב הדעת. ידי של זנויל בעל המלון היו מלאות עבודה, והיה מתרוצץ ללא הרף בין אורחיו הרבים, מקבל את כלם בסבר פנים יפות ומשרת אותם באדיבות ובנעים. האורחים היו נהנים בבית המרוגע משפע של מאכלים ערבים, מאויר צח ונקי, באוירה שלווה ושקטה, ללא רעש והמלה, וחשו במקום אורה של מעין עולם הבא. מנהג מוזר היה לו לזנויל שהיה מעורר תמיד תמיהה ופליאה, אולם האורחים השלימו עם כן. זנויל בקש לכבד את אורחיו באופן מיוחד ולהעניק להם את מרב תשומת הלב והשלווה המרבית, ומשום כך היה נוהג לאכסן את האורחים באגפים נפרדים, כשהם רחוקים זה מזה, ובעקר היה מקפיד לשמור על מעמדיהם של האורחים, הבדלי ארחות חיים ורמתם. בכל אימת שאורח חדש היה מופיע בשערי בית המלון, היה זנויל מקבלו במאור פנים, ותוהה מייד על קנקנו כדי לבדק במי מדבר. דעתו לא היתה נוחה מכה, שאילי הון מפלגים ישבו יחד בארוחת הערב עם סוחר דלפון שמשתפר אל צורו נקוב. הוא דגל בשטיה שיש לתת לכל אחד את הסביבה המתאימה לו, ולתת לו את המרחב הפרטי שלו לפי מעמדו וכבודו. כל בית המרוגע שלו היה בנוי בצורה כזו, שכל אחד היה מקבל פנה שקטה משלו לפי מעמדו, ובה קבל את כל בקשותיו וצרכיו במנוחת הדעת.

כשהגיעה שעת הארוחות, והאורחים הרבים היו נכנסים בשערי אולם הסעדה, היה זנויל עומד בשער האולם, ומפנה כל אורח אל מקומו המוכן לו. ושוב, היתה מתבצעת החלקה על-פי מעמדיהם השונים של האורחים, שהרי אינו דומה אורח עשיר מפלג, שמשלם על ארוחו מחיר מלא ומיוחד, והוא זוכה להנות מפטעמים מיוחדים וערבים המגשים לו בשפע ובדיב, עם שרות אישי ומסור; לעומת אורחים אחרים, שישבו בירכתי האולם ולהם הגשו מאכלים פשוטים יותר, בהקף קטן יותר ומצמצם בהרבה. היו אף אורחים נחותים ביותר, שהפריטה לא היתה מצויה בכיסם, וזנויל היה מושיב אותם באולם סמוך, שם הם קבלו מנה מצמצמת כדי שביעה בלבד, בהתאם לתשלום דמי הארוחה הזעום שלהם.

עברו ימים וימים, וזנויל המשיך במנהגו המוזר, למרות הבקרת הקשה שהוטחה בו לא פעם. דעתם של רבים מהאורחים לא היתה נוחה מחלקת המעמדות בבית המלון, וראו בכך בגדר גאון והשתרות על האלת, אולם זנויל המשיך להתעקש על שלו, ולא עזרו כל המחאות והטרונות של ידידיו ואורחיו. "אני דוגל בשטיה זו, כדי להנעים את שהותם של אורחי, ומשתדל לקבל את פניהם

מרגל

הלכות והליכות

- צריך האדם להקדים שלום לכל אחד ולשאל בשלומו. ואף-על-פי שהשם שלום הוא אחד משמותיו של הקב"ה, אין בכה זלזול בה' אלא משום כבוד הבריות, וכן נאמר בתורה "וישאלו איש-לרעהו לשלום". (מסכת ברכות)
- כשהאדם פוגש את רבו, יש לו להקדים לו שלום בדרך כבוד וביראה, יותר משהוא מקדים שלום לכל אדם, ויאמר לו "שלום עליך רבי ומורי". (שולחן ערוך)
- מקדימים שלום אפילו לנכרי, מפני דרכי שלום ואיבה, אף אין כופלים לו ברפת שלום. וכן אמרו על רבי יוחנן בן זכאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק. ולעולם יהא אדם ערום ביראה, ולהערים בכל מיני ערמה ליראת בוראו, ויקים הנאמר במשלי "מענה-רה ישב חמה", ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם, ואפילו עם נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה ויהא מקבל על הבריות. (משפטי השלום)
- מי שמכיר את חברו, ויודע שהוא נוהג לשאל בשלומו, אזי כשרואה אותו יקדים לו שלום, שנאמר "בקש שלום ורדפהו". ואם חברו נתן לו שלום ולא השיב לו, נקרא גולו, שנאמר "ואתם בערתם הפרס גולת העני בבתיקם", ומפרש רש"י, שאף שגולת העשיר גולה היא, ולא רק גולת העני נחשבת גולה פשאין לו מאומה, גולה זו היא כשלא השיב לו על שלומו. (מסכת ברכות)
- כל המברך את חברו מתברך מן השמים, ומי שמקדים בשלום כל אדם, הוא מביא לידי כף שכלם יאהבו אותו ובכה ישיג את ההצלחה הגדולה ביותר שיוכל להשיג. (תפארת ישראל על אבות)
- מצוה לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, וגדול המלפין שנים לחברו ושמח עמו, יותר ממשקהו חלב. (מסכת כתובות)
- מצוה גדולה היא לשמח אנשים שאינם שרויים בשמחה, להשפין שלום בין אדם לחברו, ולהכניס שמחה בלב האדם העצב. (מסכת תענית)
- גדולה היא ברפת השלום, עד שהתירו לשאל בשלום אדם או להשיב שלום בקריאת שמע וברכותיה, מפני היראה או מפני הכבוד. אף אין הם נוהגים בזמן הזה, שאין מפסיקים לשם כף בתפלה. (משפטי השלום)
- אסור לומר 'שלום' בבית המרחץ או במקומות שאסור להזכיר דברים שבקדשה, מפני שהוא שמו של הקב"ה, ויש שהקפידו שלא לכתב שלום מלא במקתבים, שפא יבוא המכתב לאשפה ולידי בזיון. וכן היו גדולי ישראל שנקראו בשם שלום, והיו כותבים אותו בשנוי או במלה בלתי שלמה משום כף. (שולחן ערוך)
- בבקר לפני תפלת שחרית, אסור לאדם להקדים אל בית חברו ולומר לו שלום, משום ששמו של הקב"ה הוא שלום, אולם מתגר לומר לו 'בקר טוב' וכדומה. (שם)
- מי שרואה את חברו לאחר שלשים יום, מברך ברפת שהחיינו, ואחר שנים-עשר חדש מברך מחיה הפתים, והוא רק כאשר חביב עליו החבר הרבה ושמח בראיתו לאחר שלא ראהו זמן רב. (שם)
- מצוה לאדם להכניס אורחים ולקבלם בסבר פנים יפות, ואם נתן מתנה לחברו ופניו זועפות, מעלה עליו הכתוב כאלו לא נתן לו כלום, ואם קבלו בסבר פנים יפות אפילו לא נתן לו כלום, מעלה עליו הכתוב כאלו נתן לו כל מתנות טובות שבעולם. (אבות דרבי נתן)
- צריך האדם לדקדק בעצמו, שיהיה דבורו בנחת עם הבריות וידעתו מערבת עמהם, ומקבלם בסבר פנים יפות, מכבד להם ונושא ונותן באמונה, ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין, עד שימצאו הכל מקלסים אותו ואוהבים אותו ומתאנים למעשיו, הרי זה קדש את השם, ועליו הכתוב אומר "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר-בה אתפאר". (הרמב"ם)
- גם כאשר קשה לאדם לקבל את האילת בשמחה פנימית, מפני שהוא שרוי באותה שעה בצער וחלי ומתיסר בייסורים, ישתדל לפחות לקבלו בסבר פנים יפות, כדי שהלה לא יחוש שלא בנוח, וישתדל להסתיר מהאילת את יסוריו. וזהו ההבדל בין הנאמר "הוי מקבל את-כל-האדם בסבר פנים יפות", לבין "והוי מקבל את-כל-האדם בשמחה", שפאשר יכול האדם לקבלו בשמחה פנימית ואמתית, צריך לעשות כן, אולם כאשר אין האדם שרוי ב'עת לשמח', לקחות יקבלו במאור פנים מן השפה ולחוץ. (שולחן ערוך)

מההלל

מספורי חז"ל

שְׂאֵמָנָם מִתְגוֹרֵר בְּעֵינַם אָדָם חָשׂוּב אֶחָד וְגָדוֹל בְּתוֹרָה, שְׁהוּא עוֹר וְסוֹמָא בְּעֵינָיו. אָמַר רַבִּי חַיָּא לְרַבִּי: "אֵנָּה מְמַד, הִתְעַכַּב פּוּה וְהִמְתֵּן לִי וְאֵנִי אֶלְךָ לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי שֶׁל הָאִישׁ, מִפְּנֵי שְׂאָם אֲתָה תֵּלְךָ עִמִּי אֲלֵו, יְהִיָּה הַדְּבָר בְּגֵר וְלִזְלוּל בְּנִשְׂיָאוֹתָ וּבְכַבּוּדָךְ". סָרַב רַבִּי לְהַצָּעָתוֹ שֶׁל רַבִּי חַיָּא, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה עֲנֻתוֹ גְּדוֹל וְבִקְשׁ לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי הַחֶכֶם, וּשְׂנִיָּהֶם הִלְכוּ יַחַד לְבַקֵּר אֶת הָאִישׁ בְּעִיר. נִכְּסוּ רַבִּי וְרַבִּי חַיָּא אֶל הָאִישׁ הַסּוֹמָא, וְהוּא קִבְּלָם בְּסִבְר פְּנִים יְפוֹת וְלֹא־חָר שִׁשׁוּחָחוּ בֵּינֵיהֶם, נִפְרְדוּ מִפְּנֵי לְשָׁלוֹם. טֶרַם צֵאתָם, בְּרַךְ אוֹתָם הָאִישׁ וְאָמַר: "כְּשֶׁם שְׂאָתָם בְּאֵתָם לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי וְלְהַסְבִּיר לִי פְּנִים, לְמָרוֹת שְׂאָנִי נִרְאָה וְלֹא רוֹאָה, כִּךָּ תִּזְכּוּ גַם אַתֶּם לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא רוֹאָה וְאֵינָה נִרְאִית". שִׁמְחוּ שְׂנִיָּהֶם עַל הַבְּרָכָה הַמִּיִּחְדָּת שֶׁקִּבְּלוּ, וּכְשֶׁצִּיצָא רַבִּי מִהַבַּיִת, אָמַר לְרַבִּי חַיָּא: "רוֹאָה אֲתָה? כְּמַעַט הַפְּסֻדִית בְּגָלְלָךָ בְּרָכָה פּוּה חֲשׂוּבָה, וְלֹא הֵייתִי זוֹכֵה לָהּ אֵלּוּ לֹא הֵייתִי בָּא לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי שֶׁל הָאִישׁ". שָׂאֵל רַבִּי חַיָּא אֶת רַבִּי: "מֵהֵיכֵן לְמַדְתָּ זֹאת, שֶׁפּוּה חָשׂוּב לָךְ לְלַכֵּת לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי שֶׁל תִּלְמִיד חֶכֶם וְלְהַסְבִּיר לוֹ פְּנִים?" אָמַר לוֹ רַבִּי: "דְּבָר זֶה לְמַדְתִּי מִרַבִּי יַעֲקֹב אִישׁ כְּפָר חַטָּא, שֶׁהָיָה מְקַבֵּל אֶת פְּנֵי רַבּוֹ כָּל יוֹם, וְכִשְׁהִזְקִין וְכַחוּתָיו נַחְלָשוּ, אָמַר לוֹ רַבּוֹ שְׂאֵינִי צָרִיךְ יוֹתֵר לְהִתְאַמֵּץ וּלְבֹא אֲלֵיו. אָמַר לוֹ רַבִּי יַעֲקֹב, "וְכִי קָלִים בְּעֵינֶיךָ דְּבָרֵי הַפְּתוּב בִּתְהִלָּים יוֹחִיעוּד לְנֻצַח לֹא יִרְאָה הַשְּׂחַת, כִּי יִרְאָה חֲכָמִים יְמוּתוֹ, מַה הִרְוֹאָה חֲכָמִים בְּמֵיתָתָם כִּךָּ, בְּחַיֵּיהֶם עַל אַחַת כְּפֹה וְכַמָּה, וְלָכֵן מְבַקֵּשׁ אֲנִי לְהַמְשִׁיךְ לְבֹא לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵיךָ גַם בְּזִקְנוּתִי". וּמִפְּנֵי לְמַדְתִּי לְנַהֵג בְּנִלְכָת לְדַרְשׁ בְּשָׁלוֹם חֲכָמִים וְלְהַקְבִּיל פְּנֵיהֶם בְּסִבְר פְּנִים יְפוֹת". (מַסְכַּת חַגיגָה)

סְפּוֹר דּוּמָה לָזֶה מִסְפָּר עַל רַבִּי אֲלֵיעָזָר בְּוַיַּעֲקֹב, שֶׁפָּעַם אַחַת נִכְּנַס אִישׁ עוֹר אֶחָד לְבֵיתוֹ, וְרַבִּי אֲלֵיעָזָר קִבְּלוֹ בְּסִבְר פְּנִים יְפוֹת וְהוֹשִׁיבוֹ בְּמִקּוֹם גְּבוּהָ יוֹתֵר מִפְּנֵינוּ. לְאַחַר מִכֵּן נִכְּסוּ אֲנָשִׁים אֶל רַבִּי אֲלֵיעָזָר, וּכְשֶׁרָאוּ אָדָם אֶחָד בְּלִתֵּי מִכָּר יוֹשֵׁב לְמַעְלָה מִהַרְבַּ, חָשְׁבוּ שֶׁבְּנִדָּאֵי הוּא אִישׁ חָשׂוּב מְאֹד, עַד שֶׁרַבִּי אֲלֵיעָזָר מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּכַבּוּד פּוּה גְּדוֹל, וְכָל הָאֲנָשִׁים בְּרָכוּ בְּשָׁלוֹם אֶת הָאִישׁ הַסּוֹמָא וְסִיעוּ לוֹ בְּפְרָנְטָה בְּכַבּוּד. הִתְפַּלָּא הָאִישׁ מְאֹד וְשָׂאֵל אֶת הָאֲנָשִׁים: "בְּמָה זִכִּיתִי שְׂאָתָם כֹּה מְכַבְּדִים אוֹתִי?" סִפְרוּ לוֹ כָּלָם, כִּי רַבִּי אֲלֵיעָזָר הוֹשִׁיבוֹ בְּמִקּוֹם גְּבוּהָ יוֹתֵר מִפְּנֵינוּ, וְאָמְרוּ לוֹ: "אִם רַבִּי אֲלֵיעָזָר יוֹשֵׁב לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, אָנּוּ לֹא נִכְבְּדָךְ"? הִתְרַגַּשׁ הָאִישׁ הַסּוֹמָא מִהֶאֱרַת פְּנֵיו שֶׁל רַבִּי אֲלֵיעָזָר אֲלֵיו, וּבְרָכוּ מֵעַמְק לְבוֹ: "אַתָּה גִּמְלַת חֶסֶד לְמִי שֶׁנִּרְאָה וְאֵינִי רוֹאָה, כִּךָּ הַקֶּבֶץ" שֶׁהוּא רוֹאָה וְאֵינִי נִרְאָה, יְגַמֵּל עִמָּךְ חֶסֶד רַב". (ירושלמי מַסְכַּת שְׁקָלִים)

עַל פְּסוּקֵי בְּרִכַּת כְּהָנִים שֶׁבְּפָרְשֵׁתָנוּ פְּרִשְׁתׁ נִשְׂא, נִאָּמַר בְּהַר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁכָּל כְּהֵן שְׂאִין הוּא שְׂרוּי בְּאַהֲבָה עִם הַעָם שֶׁבְּבֵית-

בְּתַקוּפַת מַלְכוּתוֹ שֶׁל אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, כְּאֲשֶׁר הִרְשִׁיעַ בְּמַעֲשָׂיו וְהִחְטִיא אֶת הָרַבִּים בְּעַבְדוּת זָרָה, גָּזַר אֲלֵיהֶם הַנְּבִיא עַל רַעֲב שֶׁנִּמְשַׁךְ שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְלֹא יָרְדוּ גְשָׁמִים, כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת הָעָם לְתִשׁוּבָה. לְאַחַר תְּקוּפָה, צִוָּה לוֹ הַקֶּבֶץ"ה לְלַכֵּת לְנַחַל פְּרִית וְשֵׁם כְּלַפְלוּהוּ הָעוֹרְבִים בְּלָחֶם וּבְשׂוֹר, וְהָיָה שׁוֹתֵה מִיַּם מִהַנַּחַל. לְיָמִים, רָאָה הַקֶּבֶץ"ה שֶׁאֲלֵיהֶם לֹא חָשׂ בְּרַעֲב וְלָכֵן אֵינִי מְתַפַּלֵּל שֶׁתְּפַסֵּק הַבְּצֻרָת, וְלָכֵן גַּרְם לְנַחַל לְהִתְיַבֵּשׁ וְאֲלֵיהֶם הִצְטָנָה לְלַכֵּת צָרְפַּתָּה אֲשֶׁר לְצִידוֹן, וְשֵׁם יִתְאַרַח בְּבֵית אֲלֶמְנָה אַחַת שֶׁהָיָה צְדִיקָה וְנָאִים מַעֲשִׂיהָ. כְּשֶׁבָּא אֲלֵיהֶם אֶל הָאִשָּׁה הַצָּרְפַּתִּית, רָאָה אוֹתָהּ מְקוּשָׁשֶׁת עֲצִים וְהוּא בִקְשׁ מִמֶּנָּה שֶׁתִּתֵּן לוֹ מַעַט מִיַּם לְשִׁתּוֹת. הִלְכָה הָאִשָּׁה הַצָּרְפַּתִּית לְהִבִּיא לוֹ מִיַּם, עַל-יָף הַבְּצֻרָת הַקְּדוּשָׁה שֶׁשִּׁרְרָה עַד שֶׁכְּמַעַט לֹא נוֹתְרוּ מִיַּם, אָף כְּשֶׁבִקְשׁ מִמֶּנָּה הַנְּבִיא גַם פֶּת-לָחֶם, סִפְרָה לוֹ שִׁישׁ לָהּ רַק מַעַט קְמוּח כְּמֵלֵא כִּף וּמַעַט שֶׁמֶן בְּצַפְחַת, וּמְבַקֶּשֶׁת הִיא לְהִכִּין מֵזֶה מַעַט מִזוֹן לָהּ וּלְבָנָהּ הַיְחִיד, וְלֹא־אֶחָר מִכֵּן עֲתִידִים הֵם לְמוֹת חֲלִילָה בְּרַעֲב. צִוָּה עֲלֶיהָ הַנְּבִיא לְהִבִּיא לוֹ מִשֶׁם עוֹגָה קְטָנָה, וְלֹא־אֶחָר מִכֵּן לְעַצְמוֹהּ וּלְבָנָהּ, וְהוּא מְסַר לָהּ אֶת הַנְּבוֹאָה בְּשֵׁם הַשָּׁם, כִּי פַד הַקְּמוּח לֹא תִכְלָה וְצַפְחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תִחְסֹר, עַד אֲשֶׁר הַקֶּבֶץ"ה יוֹרִיד גְשָׁם עַל הָאָרֶץ. הַבְּטַחְתּוֹ שֶׁל אֲלֵיהֶם הַתְּקִימָה, וּבְדַרְךָ גַם לֹא אֶזְלוּ הַקְּמוּח וְהַשֶּׁמֶן בְּבֵית הָאֲלֶמְנָה, וְכִי הִצְלִיחָה לְכַלֵּל אֶת עַצְמוֹהּ וְאֶת בְּנָהּ עַד שֶׁהַבְּצֻרָת פָּסְקָה. יוֹם אֶחָד, חָלָה בְּן-הָאִשָּׁה בְּמַחְלָה קָשָׁה, עַד שֶׁלֹּא נוֹתְרָה בוֹ נֶשְׁמָה, רָחַמָּה לְצַלוֹ. בָּאָה הָאֲלֶמְנָה בְּטָרְנָה לְאֲלֵיהֶם וְטַעַנְתָּה בְּפִיהָ, כִּי בְעַטְיוֹ מוֹת הַיָּלֵד, שָׁפֵן עַד עַכְשָׁו הֵייתָה הִיא הַצָּרְפַּתִּית הַגְּדוֹלָה בְּעִיר, וְעַכְשָׁו שֶׁהוּא צְדִיק גְּדוֹל מִמֶּנָּה, הִזְכִּירוּ אֶת עֲוֹנוֹתֶיהָ בְּשָׂמִים וְהֵעֲנִישׁוּהָ בְּמוֹת בְּנָהּ. נִטַּל אֲלֵיהֶם אֶת הַבֶּן, הֵעֲלָהוּ אֶל הַעֲלִיָּה אֲשֶׁר שָׁם הַתְּגוּרֵר בְּבֵית הָאֲלֶמְנָה, וְהִתְפַּלֵּל אֶל ה' שֶׁהַיָּלֵד יָקוּם לְתַחֲתֶיהָ, וְאֵמָנָם תְּפַלְתּוֹ הַתְּקַבְּלָה וְהַיָּלֵד קָם לְתַחֲתֶיהָ בְּדַרְךָ גַם וְשָׁב לְיַד אָמוֹ הַצָּרְפַּתִּית. וְאָמַר רַבִּי שֶׁמַּעוֹן בְּרִיחוּאֵי, בְּאִיזוֹ זְכוּת זָכַתָּה הָאֲלֶמְנָה שֶׁבָּנָה יָקוּם לְתַחֲתֶיהָ בְּגִלְל שֶׁהֶאֱכִילָה אֶת אֲלֵיהֶם וְכַבְּדָה אוֹתוֹ בְּעַת שְׂבָא לְבֵיתָה. וְתִמְהוּ עַל-כֵּךָ שֶׁהִרִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרִ-אַלְעָא, שֶׁאֲלֵיהֶם הַנְּבִיא לֹא הָיָה נִהְנֶה מֵאַף אָדָם בְּעוֹלָם אִפְלוּ בְּאַצְבַּע קְטָנָה, וְאִפְלוּ נִרוֹת וּפְתִילוֹת הָיָה מַעֲבִיר מִמִּקּוֹם לְמִקּוֹם כְּדִי שֶׁלֹּא יִטְרַחֵם שׁוּם בְּרִיָּה, וְכֵן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרִ-סַמּוֹן שֶׁלֹּא מְשַׁלָּה אָכַל אֶלָּא הוּא וְהִיא אָכְלוּ מְשֻׁלוּ, וְאִם-כֵּן לָמָּה זָכַתָּה לְנֵס הַגְּדוֹל שֶׁבָּנָה קָם לְתַחֲתֶיהָ? אֶלָּא רַק בְּשִׁבִיל שֶׁקִּבְּלָה אוֹתוֹ בְּסִבְר פְּנִים יְפוֹת וְהֵייתָה מְשֻׁמָּשֶׁת אוֹתוֹ בְּסִבְלָנוֹת וּבְמִסְרִירוֹת, בְּשִׁבִיל זֶה זָכַתָּה לְנֵס כֹּה גְּדוֹל שֶׁל תַּחֲתִית הַמוֹתִים מִמּוֹשֶׁה. (מְדַרְשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים)

רַבִּי, הוּא רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ מְחַבֵּר הַמְּשֻׁנָה, וְתִלְמִידוֹ רַבִּי חַיָּא, הִלְכוּ פַעַם יַחַד בְּדַרְךָ, וּבְדַרְכָּם הִגִּיעוּ לְעִיר אַחַת. עִם הַפְּנִסִים הָעִירִי, שָׂאֵלוּ אֶת אֲנָשֵׁי הָעִיר, אִם גַּר בָּהּ אָדָם גְּדוֹל וְחָשׂוּב, כְּדִי שִׁיכְלוּ לְלַכֵּת אֲלֵיו וְלְהַקְבִּיל פְּנֵיו פְּרָאוּי לְכַבּוּדוֹ. אָמְרוּ לָהֶם אֲנָשֵׁי הָעִיר,

מתפל

אמרות ופתגמים

• אם יהיה שקבעת עתים לתורה הרבה, לא תמנע עצמך מלקבל אדם בסבר פנים יפות, לפי שלא תחשוב בעצמך, אני איני רוצה לבטל עסק התורה ולא רגע, לפיכך אמר והיו מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. (רבי דוד הנגיד)

• אין די להרגיש בלב את אהבת הרע, אלא חובה על האדם להראות לחברו שהוא נהנה בחברתו ושמוח לראות את פניו, כפי שאמר שמאי הזקן באבות, הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. (תרי"ג מצוות)

• תפנה פנים ולא ערף לשום אדם לקבלו בסבר פנים יפות, וימינו תהיה פשוטה לקבל שבים, ולדון את כל האדם לכף זכות. (צוואת הסמיכת חכמים)

• יקבל כל אדם בסבר פנים יפות, וכל המסתכל בו יהיה נכנס בו שמחה בלב, מאוד השכינה שמאיר על פניו. (הבעש"ט)

• לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, מפני שגם הוא נברא על ידי השם יתברך. (רבי יחיאל מאלכסנדר)

• בארבעה סמנים הללו תכיר את היקר רוחו: שמקבל את חברו בסבר פנים יפות, ומראה לו אהבה, וממלא את שאולתו, ומשתתף בצערו. (שכל טוב)

• יש איש מתאוה להיטיב לזולתו. הפגשו עם רעהו הוא לו לחודות לב, מקבלו בסבר פנים יפות, חרד אולי לא קלע אל המטרה לפי רוח רעהו, אולי דבר דבר שלא בהגן, פי אין פאבילב אצלו ככאב של פגיעה בכבוד חברו, או שחסר מרעהו חסד. (חזון איש)

• על ידי הפנים אפשר לגלות מה שנסדר בפנים. פנים מלשון פנים, והפנים מוכנים בכל חלקיהם להאיר את אור הנשמה שבפנים ולהראותה לחוץ בסבר פנים יפות. ויקבל כל אדם בסבר פנים יפות, כדאיאת הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, וכשברא ה' יתברך את האדם בצלם אלקים, נתן לו את הכח להיות דומה לעליונים גם בכח של הארת פנים, ובארת פניו של אדם לכל סביבתו טמון אוצר של ברכה, שמחה ונתינה. (באור על תמר דבורה)

• שמאי אומר: עשה תורתך קבע, אמר מעט ועשה רבה, והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. (מסכת אבות)

• הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. אם אדם נותן לחברו כל מתנות טובות שבעולם ופניו זועפות, מעלה עליו הכתוב פאלו לא נתן לו כלום. אבל המקבל את חברו בסבר פנים יפות, אפלו לא נתן לו כלום, מעלה עליו הכתוב פאלו נתן לו כל מתנות טובות שבעולם. (אבות דרבי נתן)

• כך אמר לו הקב"ה למשה, פשם שאני הסברתי לך פנים בהלכה, כך אתה הסבר פנים לישראל. (מסכת ברכות)

• טוב המלביין שנים לחברו יותר ממשקהו חלב, שנאמר "ולבן שנים מחלב", אל תקרי לבן שנים אלא לבון שנים. (מסכת כתובות)

• כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפסיד בדברים מתברך באחת עשרה ברכות, שנאמר "ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע וזרח בחשך אורך ואפלתך בצהרים, ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמתך יחליץ והיית כגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו". (מסכת בבא בתרא)

• תני רבי ישמעאל, "ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתנו משה לפני האלקים", וכל לפני ה' אכלו? אלא מכאן שהמקבל פני חברו, פאלו מקבל פני שכינה. (ירושלמי עירובין)

• רבא אמר, אם ראית תלמיד שלמודו קשה עליו כבודו, בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים. שנאמר "והוא לא פנים קלקל". ומה תקנתו? ירבה עליו רעים וירצה את רבו שיסביר לו פנים, שנאמר "וחילים יגבר ויתרון הכשר חכמה", וכל שפן אם הכשרו מעשיו בפני רבו מתחלה. (מסכת תענית)

• "כמים הפנים לפנים פן לבי האדם לאדם", כמים הללו שאדם צופה בהן ורואה בהם פנים בפניו, אם הוא שוחק, הם שוחקות, ואם הוא עוקם הם עקמות, פן לב האדם לאדם האחר, אם הוא אהב את זה, גם הוא אהבו, ואם הוא שונא את זה, גם הוא שונאו. (רש"י ביבמות)

לו בבית הפנסת בו היה מתפלל מדי יום. פעם אחת הגיע פהו אחד לבית הפנסת והתבטא בעזאת, פי הוא שונא את הרב מרא דאתרא וחש כלפיו איבה כבושה. שמעו המתפללים את הדבר ונחרדו, ומיד הזיירו את הפהו לבל יעלה על הדוכן לברכת פהנים, והזיירו לו את דברי החרה הללו, אולם הפהו לעג להם וטען שרב פנה מותר לשנא והזייר לא דבר באדם פנה. באותו לילה, נפטר הכהן באופן פתאומי, אף שלא היה חולה מעולם. פטירתו הפתאומית בועזעזע את כל המתפללים, שראו בכך אות מן השמים להצדיק את דברי החרה, המובאים גם בדברי הפוסקים, וכפי שכתב בעל "עטרת זקנים": "הכהן ששונא את הצבור או הצבור שונאים אותו, לא יעלה לדוכן, ויש לפהו הזה סכנה גדולה פשהוא עולה לדוכן". (יברכה ה')

הפנסת ואינו מקבל את פניהם בסבר פנים יפות, לא ישא את כפיו ולא יברך אותם ברפת פהנים, מפני שצריך לברך אותם באהבה, ואז הכהנים מתברכים אף הם, כמו שנאמר "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם". וכל פהו שאינו אוהב את ישראל ואין העם אוהב אותו, לא ישא את ידיו ולא יברך אותם, שנאמר "טוב עין הוא יברך" אל תקרי יברך, אלא יברך, שרק מי שהוא טוב עין הוא יברך את העם ולא מי שהוא רע עין. ומספר שם באחר, שפעם אחת היה פהו אחד שקם לשא את כפיו, ובטרם הספיק לסיים את כל הברכות, נפל ארצה ונעשה גל של עצמות, רחמנא לאלו. והסבה לכה היתה, מפני שלא ברך את העם באהבה, והיתה בלבו שנאה על העם. מיד לאחר מכן, קם פהו חר ונשא את ידיו, וברך ותקן את אותו היום. וספר אחד מגדולי רבני דורנו ספור מחריד, שהוא בעצמו היה עד

מספר

ספורי צדיקים

האיש ואמר שהוא שבע מאד ואינו מסגל להכניס מאומה לפיו מרב שבע, וישב לברך על מזונו. לאחר שהאורח כלה את סעדתו, התענין אצלו הרבי בדרך כבוד אם תמיד רגיל הוא לאכל הרבה, והאורח הצטחק ואמר: "לא רבי, אין זה מדרפי כלל לאכל הרבה. אך כאשר ראיתי את השמחה והארת הפנים של הרבי על כל טעימה וטעימה שלי, עד שפניו זרחו בפשמש מרב אהבת ישראל וקבלת כל אדם בסבר פנים יפות, בקשתי לגרם לרבי הנאה נוספת וקנת רוח, ולכן אכלתי עוד ועוד ביגיעה גדולה ובהתאמצות כדי לשמחו עוד, עד שהגעתי ממש למסירות נפש וכבר לא הייתי מסגל לאכל יותר". (אורות מרדכי)

מדותיו של רבן של ישראל, רבי עקיבא איגר, היו תרומיות ונאצלות, ומיוחדות במינו. ענותו היה פהילל, והיה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות. נוהג היה, שעם כל אדם שהיה מדבר, קטן כגדול, לא היה מדבר בלשון נוכח, אלא בלשון רבים בדרך כבוד. מונע היה את מקרבו ובני משפחתו לשמשו, ואף לבחור צעיר לא היה מניח להושיט לו ספר מארון הספרים, אלא הלך בעצמו להוציאו. במקתבו שכתב לבנו רבי אברהם, הוא כותב שלא יכנה למי מתלמידיו בשם תלמיד ולא ידבר אליו בלשון נוכח, "ואני מעודי לא קראתי לאדם בשם תלמיד, כי אמרתי מי יודע, מי למד יותר ממני". (דור דעה)

אל ביתו של רבי עקיבא איגר, הגיע פעם עני בן טובים, תלמיד חכם צנוע, והתאונו לפניו על מצבו הפלפלי קשה. שתי בנות לי בביתי שהגיעו לכרךו, אמר האיש, "ואין בידי פרוטה להוצאות נשואיהם". קבלו רבי עקיבא בסבר פנים יפות, חאקו ועודדו בדברי בטחון ואמונה, ולאחר מכן שלף סכום הגון והושיטו במאור פנים לאותו עני. לפליאתו של רבי עקיבא, סרב האיש לטל את הפמון, ואמר: "אין בפי מלים להודות לרב על תרומתו הגדולה, אולם מאה לא אוכל להחליץ ממצבי הקשה ולא מכאן תבוא ישועתי, שהרי אין פאן אפלו חלק קטן מההוצאות הגדולות שלהן אני זקוק". הצטער רבי עקיבא ואמר: "אם כן, במה אוכל לסייע בעדכם? רואה אני שרוצים אתם לבקש ממני דבר אחר, אלא שאאתם בושים ממני. אל תהססו, אלא אמרו את אשר על-לבכם". אורו פניו של האיש ואמר: "מבקש אני רשות לצלם את פניו של רבנו, וכך אוכל להתפרנס ממכירת תמונת הוד פניו". התפלא רבי עקיבא על דבריו ואמר ברב ענותנות: "תמה אני על הצעתו זו, כי מי ירצה לשלם כסף על מנת לרפש את תמונתו? אך אם חושבים אתם שהדבר יהיה לכם לתועלת, מוכן אני להסכים לכך". שמח האיש, ועל-אתר הביא צלם עם מצלמה של הימים ההם, לפני כמאה ושמונים שנה בתחלת עון הצלום, ותוך זמן קצר הצליח האיש למכור את תמונתו של רבי

עוד בצעירותו של רבי ישראל סלנטר, כשהחל לעסק בלמוד המוסר ותקון המדות, הלך פעם בליל יום הכפורים להתפלל תפלת ערבית של היום הקדוש, ובדרך נתקל באחד מגדולי הגראים, וחדרת הדיו היתה נסוכה על פניו ודמעתו על לחיו. פנה אליו רבי ישראל בשאלה מסומת, אך האיש לא השיב לו מאומה מרב חרדתו ואימת הדיו. לקימם ספר זאת רבי ישראל ואמר: "כשעברתי על פני האיש חשבתיו בלבבי, מה הנני חיב ואשים פי אתה הנך ירא אלוקים, והנך פוחד ורועד מיום הדיו? מה זה נוגע אלי? הרי עליך להשיבני על שאלתי בנחת רוח, וזוהי מדרכי ההטבה וגמילות חסדים". (תורת היראה)

לבו של רבי רפאל ברוך טולדנו ממקנס, היה פתוח לכל אחד, וכלבו הפתוח כן היה גם ביתו פתוח לכל דכפין. כל אדם היה מתקבל אצלו בסבר פנים יפות, והוא היה מפקיר את מעונו בשביל אורחים. בעצמו היה טורח להאכילם ולהשקותם, ולא היה מבקש מאחרים לסייע בעדו בכך. באמצע הלילה היה יורד לבדק אם חסר דבר מה לאורחים והאם הם מכסים פראוי, וכך היה מתמסר ליתומים הרפים שגדל בביתו והעניק להם טפול אבהי מסור, כאלו היו ילדיו שלו. פעם התאכסן אצלו הלך נודד אחד, שהיה סומא בעיניו, ובמשך פמה שבועות ארפים שהה בביתו של רבי רפאל ברוך, כשהוא משמשו במסירות, בלי לחוס על זמנו הקר, מאכילו ומלבישו במו ידיו, כילד טפוחים. הלך אחר נקלע אליו פעם, ואף הוא נהנה בבית מפל טוב, אלא שהוא היה לקוי בשכלו ובנפשו, ולא חדל מלחרף ולגדף את בעל הבית, ולקללו בקללה נמרצת. אולם גם את האדם הזה היה מקבל בסבר פנים יפות, והיה מטפל בו ברח ונסבלנות, וחספש כל דרך כדי להנעים לו את ישיבתו בביתו, בלי להתניח לגדופיו וקללותיו. (אורות ממזרח)

בשעת לילה מאחרת, נקלע אל ביתו של רבי מרדכי מנדבורנא יהודי בלתי מכר, ובקש להתאכסן בביתו של הרבי. הגבאים והמקורבים לא היו בבית עקב השעה המאחרת, והרבי בעצמו קבל את האיש בסבר פנים יפות ובשמחה רבה כדרך תמיד, ובמו ידיו הצייע לו מטה נוחה לישן. טרם עלה האיש על יצועו, שאלו הרבי אם רעב הוא ומבקש לאכל, וכשהאיש השיב בחיוב, מהר הרבי והביא לו לחם ותמאה לאכל, ובשמחה הגיש לו את המאכלים וזרוז לטל ידיו ולסעד את לבו. לאחר שהאיש סים פרוסה גדולה, שהיה בה די והותר כדי להשיבנו, שאלו הרבי אם עדן רעב הוא ומבקש פרוסה נוספת, והדבר נשנה כמה פעמים, מהר הרבי ופרס לו פרוסה נוספת, והדבר נשנה כמה פעמים, עד שהאיש פלה כמעט את כל כפר הלחם הגדולה שהרבי הגיש לו. לבסוף, כאשר הרבי נסה להצייע לו פרוסה נוספת, הצטדק

עקבא איגור, בתפוצה רבה וברוחים הגונים. הפתעתו של רבי שלמה איגור, בנו של רבי עקיבא איגור, למראה תמונת אביו המתנוססת בראש כל חצוצות, היתה גדולה, שכן הוא ידע כמה אביו מתנגד להצטלם, ולכן מהר לשאל את אביו על כך. "הבה ואסביר לך את הספמתי", אמר לו אביו. "הלא נפסקה ההלכה, שלשם צרכי נשואין מתר למכר אפלו ספר תורה, ואמנם להשיא בת של אחרים, יתכן שאין למכר ספר תורה, אולם להצטלם על מנת להוציא תלמיד חכם ממוצוקתו, ודאי חייבים. אמנם אני לא האמנתי למסחר זה, ולא העליתי על דעתי שהלה ירויח מעסק זה, אולם אם הצבור מוכן לשלם על התמונה, הריני מודה לה' שאכתי לסייע בחלוץ תלמיד חכם ממוצוקתו בדרך כבוד". (אור מובלא)

רבי זלמן מוולוז'ין, ישב פעם בעירה סמוכה לז'לנא, ושם הגיע אליו איש אחד שהיה עובד אדמה ובא לחלות את פניו. קבלו רבי זלמן בסבר פנים יפות, כפי שהיה נוהג לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, וקבלת הפנים הנלבבת הפתיעה את האיש התמים, עד שאמר לרבי זלמן: "מדוע מצאתי חן בעיני אדוני, שהוא פה מכבדני ומקבלני בסבר פנים יפות? והרי אני איש פשוט, עובד אדמה מנעורי ועד עתה, מה אני מה חיי?"! השיב לו רבי זלמן ואמר: "הרי דוד המלך אמר לנו בתהלים 'גיע פניך כי תאכל אשריך וטוב לך', וכן אמר בנו שלמה המלך בקהלת 'מתוקה שנת העיבד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון', וכיצד לא אקבל בסבר פנים יפות אדם כמוך, שעמל לפרנסתו ומתפרנס בישור"?! (תולדות אדם)

ענו וסבלן גדול היה רבי חיים עוזר גרודז'נסקי, רבה של ז'לנא, ותמיד היתה בתשוקה על פניו לקבל כל אדם בסבר פנים יפות. מעולם לא ראהו אדם שרוי בכעס, והיה מושל ברוחו ביצאת אלוקים. בחורף שנת תרס"ב, בא אליו קצב אחד, ובדיו ראה של בהמה ששחט, כדי לבדק את כשרותה. בחר רבי חיים עוזר את הראה ופסק שהיא טרפה. התרגז הקצב על ההפסד המרובה שלו, עד שלא שלט ברוחו והטיח בו בזעם: "אם אינך יודע לנסק שאלות ראה, איך קבלת על עצמך להורות הוראה בישוראל?! המקרים ששהו אז בביתו של רבי חיים עוזר, בקשו להשתיק את הקצב ולעשות בו שפטים, אולם הרב מנע זאת מהם בהבינו לנפשו של האיש והפסדו הגדול, ואמר: "הניחו לו, כי נפשו מרה עליו בגלל ההזקק הגדול, ואין אדם נתפס על צערו". משפילי העיר ז'לנא ראו בו את האיש העוין ביותר לפעולותיהם בהפצת ההשכלה, והם השתדלו לבאותו בכל הזדמנות, הפיצו נגדו עלילות בכתבי פלסטר וכנהו בלעג 'הגנרל של הלשפה השחנה'. רבי חיים עוזר כלל לא טרח להשיבם דבר, ואף היה מעכב את מעריציו ודורשי שלומיו שלא לקנא את כבודו. הוא טרח רבות שלא תפרץ מחלקת בעיר, והמשיך בשיטתו עליה כתב בספרו "אחייעור": "לבלי לעמוד על קו הנצחון". על כל החצים והבליסטראות ששגרו לעברו, היה אומר במליצה: "החצים ממני והלאה", ולאשתו שפעם התבטאה ואמרה שגם לענוה יש גבול, אמר: "אדרבה, אלו הייתי יודע היכן הוא גבול הענוה, הייתי באמת מתחיל ללמוד מדה חשובה זו". (אחייעור)

רבי ישעיה חשין מיקרי ירושלים וצדיקיה, היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות והיה משפיע עליהם משמחתו ואור פניו. בדבריו המנחמים היה מעודד כל קשה לב ומרנפש, וכשהיו באים למחצתו, מיד נעשו לאחרים ופניהם הקודרים נעלמו מהם, והיו יוצאים ממונו מנחמים ומלאי תקנה ובטחון בישועת ה'. הוא היה מערב עם הבריות והיה משוחח עם כל אחד בסבר פנים יפות, אפלו עם נערים צעירים, ומעביר להם חידושים בהלכה או בדרוש ומוסר, וכן ספורים מגאונים וצדיקים בדורות שעברו, וכך היה מתהלך כנגד רוחו של כל אחד בנעימות. כל ימיו היה מיטיב עם הבריות, וכל אחד מישראל היה פאח לו. כשהיה נודע לו על אדם הנתון במוצוקה, לא נח ולא שקט והיה רץ ומשתדל למענו בכל כוחותיו. בימי מלחמת העולם הראשונה, כשבביתו חיו בתנאי רעב והיו מצפים בכליון עינים לקראת קבלת משפחתו החדשית הדלה מהתלמוד תורה, והימים ימי ערב פסח, והנה הוא חוזר לביתו כשבכיסו המשפחת ששה עתה קבלה. בדרפו הוא פוגש אלמנה עניה אחת, ששפכה לפניו את מר לבה, על חג הפסח הקרב ובא ובדידה אין כל, אף לא פרוטה אחת למצות ויין. לא הרחר רבי ישעיה כלל, ומיד הוציא מכיסו את כל כסף משפחתו והפציר באלמנה בסבר פנים יפות שתטל את הפמון. כשחזר לביתו, היה שמח וטוב לב על שעלה בידה להרנין לב אלמנה ויתומים ולשמח אותם בחג הקרב ובא. (דברי ישעיהו)

רבי יצחק בלאר מפטרבורג, היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, והיה נוהג שכשהיה מסיים את שיחתו עם הפונה אליו לאחר שקבלו בכבוד ובמאור פנים, היה נפרד ממנו במלים: "אנא מחלו לי", ברב אצילות נפשו. הסבא מסלבודקה היה אף הוא מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, ומדקדק מאוד בהכנסת אורחים. כשהיו מבקרים בביתו תלמידי חכמים, היה מכבדם לאין שעור, והיה משמש אותם בעצמו. נוהג היה להקדים שלום לכל אדם, והיה מי שיהיה, והיה נכנס עמו בשיחה נעימה ומשתדל להיטיב עמו בכל יכלתו, והיה אומר שבחסד אין להבדיל בין אדם לחברו. בתקופה שישבתו היתה בעיר האבות חברון, הגיעה פעם קבוצת צעירים לעיר, בעצמו של יום הדין ראש השנה. צוה הסבא לקרב את הנערים ולהשפיע עליהם להנתר במקום עד אחרי החג, כדי למנע אותם מחלול יום טוב. הוא גם בקש מהתלמידים לקדם את המטילים באכילה ושתיה ולגמול עמם חסד, וכן לזכותם במצות תקיעת שופר. כך ארע גם עם קבוצה אחרת שהגיעה בחג הפסח לחברון, והיה חשש שאין בידם מאכלים לשרים לפסח. מיד צוה הסבא לעכב אותם בדרך כבוד, וכל קבוצת תלמידים תדאג למספר מטילים, ולספק להם מצות, בשר ויין, פדין שמחת חיים. (המאורות הגדולים)

רבי אברהם מגוץ הכהן מגר'בא, בעל "ויקרא אברהם", היה בעל מדות תרומיות, נוח לשמים ונוח לבריות. הוא היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, ומעולם לא צער שום אדם. אמו היתה מספרת, שממיו לא גרם לה מרת רוח, ואפלו בעודנו ילד, ומילדותו נברו עליו אותות קדשה ואצילות. השתמר פתק בכתב ידו של אביו רבי כלפון משה הכהן ראש חכמי

ג'רבא, ובו כתב שהוא מבקש את מחילתו של בנו, לאחר מעשה שהיה. בהיות בנו זה ילד כבן אחת עשרה שנה, התרעם האב עליו על מעשה כליהו שעשה, אולם לאחר שחקר ודרש בדבר, הסיק שבנו צודק במעשיו ולא היה מקום להתרעם עליו. מה עשה האב? כתב למזכרת שכתבוא בנו אליו שוב, יבקש ממנו מחילה על שהתרעם עליו שלא בצדק. (ויקרא אברהם)

והשיב לו שלום, והתנצל על שלא השיבו קדם, כיון שעמד באמצע קריאת שמע. פעם אחרת הקדים בחור אחד שלום לרבי משה, בעת ששהה בבית האבלים אליהם בא לנחם, והוא לא ענהו. לאחר שיצא מהבית, בקש ממלניו לקרא לאותו בחור, והתנצל לפניו על שלא היה רשאי להשיב לו שלום בבית האבל פדיון. (קיצור משפטי השלום)

ספר רבי יצחק שלמה אונגר אב"ד חוג תת"ם סופר, כי פעם נכנס אל רבי אהרן מבלו עם חתן ביום חפתו, והרבי עוררו על קדשת היום, שבו שערי שממים פתוחים לפניו ויכול הוא לפעל בשממים גדולות ונצורות לכל ימי חייו. טרם יצא, אמר לו הרבי: "זכור נא, שהגם שהנך שקוע ביום גדול זה בענינים נעלים ותהיה טרוד במחשבותיך, עס'כל זה עליך לקבל בסבר פנים יפות את כל אחד שיבוא להשתתף בחתונתך, וכל מי שפא לאחל לך מזל טוב השב לו בזמור ובחיה. ואף אל תשכח להודות לכל מי שיעניק לך תשורה לכבוד נשואיך, ולהכיר לו טובה על-כף". (רשומים בשמן)

אח היה לו לרבי יוסף פאב"ד מטרונופול בעל "מנחת חנוך", שהיה דומה לו כשתי טפות מים. פעם ישב האח בביתו של המנחת חנוך כשאחיו לא שעה בבית, ולפתע נכנס אשה קשת רוח לחדרו ובדמעות שלישי החלה להתחנן בפניו על צרותיה ותלאותיה, מבלי להבחין כי לא אל הרב היא שופכת את לבה אלא לאחיו. מכיון שלא היה רגיל בכך שאנשים באים אליו לבקש ברכה ועצה, לא ענה לה דבר והיא יצאה מלפניו בפחי נפש. ברדתה מביתו של הרב, פגשה את בעל ה"מנחת חנוך" כשהוא עולה במדרגות הבית, ומיד הפירה בו שהוא הרב והחלה לשפך לפניו את מרי לבה. הקשיב לה רבי יוסף בחמלה ובסבר פנים יפות, ולבסוף ברך אותה מקרוב ילב וחזקה בדברי אמונה ובטחון. כשנכנס לבית, התבטא בכאב לאחיו ואמר לו שעל ידי שת'קתו כמעט אבד את כל חלקו לעולם הבא. "וכי מה היה אכפת לך" שאל את אחיו, "לוי היית מברך את האשה האמולה הא? ואם חששת שפא חס ושלום לא תתקיים ברכתך, אם-כן דבר זה גובל חלילה עם גאות, וזה בודאי אסור". (גדולי הדורות)

המגיד מוידסלוב, רבי צבי הירש בעל 'ארץ צבי' ו'עשרה למאה', אבי של הרבי ר' בונים מפשיסחא, הגיע פעם אל החוזה מלפלין והוא קבלו בסבר פנים יפות. תמה המגיד על קבלת הפנים הנלפבת ושאל: "הלא אני מונגד לשיטתכם בעבודת השם, ומדוע אתם פה מקרבים אותי בסבר פנים יפות?" אמר לו החוזה: "הרי אמרו חז"ל במסכת אבות, הוי מקבל את פלי האדם בסבר פנים יפות, ואם נדיק נראה שכתוב 'בסבר', שאפלו אם באמת יש לאדם בלבו על האחר, צריך להראות בפניו שהוא שמח לכבודו, דהינו שיגרם לאחר לסבד שהוא מראה לו פנים יפות, וזהו לשון בסבר, מלשון סברה אצל האחרים". (נפלאות הרבי)

רבי שלום טובי מרבי תימן, היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, בחיה ובשלום לבבי, כאב לבנו. כשהיה מלמד הלכה בבית הכנסת, היו השומעים מתעוררים לשאל שאלות שונות הלכה למעשה. הלומדים היו מציעים את השאלות לפניו, והוא היה משיב לכל אחד ואחד בסבר פנים יפות ובניחותא. פעם ישב זמן אחד בחבורת הלומדים, והוא הרבה לשאל שאלות שונות עד שקצרה רוחם של שאר השומעים. אולם רבי שלום השיב לו בסבלנות מיחדת על כל שאלה, לא פעס ולא רגז, והמשיך להאיר לו פנים כל העת. אך כשהאיש הוסיף לשאל שאלה שאינה מצויה, השיב לו רבי שלום בחמלה ובסבלנות: "כשגיע מעשה זה אצלה, תבוא לשאל אותי כיצד לנהוג" ... (אחרית לאיש שלום)

אחד מחשובי הרבנים הגיע לישיבת "תפארת ירושלים" של רבי משה פינשטין, וצעד לעבר מקומו של רבי משה במזרח ההיכל כדי לברכו בשלום. לפתע עמד על-כף שהצבור עומד בעצומה של תפלת ערבית, ומהר לעזב את המקום. לאחר התפלה, פגשו רבי משה

ממלכה

בבקורו של השר השתדלן רבי משה מוויטפריי בעיר וילנא, באו אליו נכבדים רבים משל בני-ברית ומשאינם בני-ברית, כדי להקביל את פניו. השר קבל את כלם בסבר פנים יפות והאיר להם פנים, חויץ מלא אורח אחד, שהיה יהודי מומר, ואותו דחה מלפניו בשאט-נפש. תמהו כמה נכריים נכבדים על-כף, ואמרו: "ביצד יתכן שאדם כזה חשוב ורם-מעלה, אינו יכול לקבל במאור פנים ובסבלנות אדם שהמיר את דתו?" הסביר להם השר ואמר בפקחות: "מה לכם משתוממים ומתפלאים? הרי כבר הבטיח הקב"ה לאביהם של ישראל, יעקב אבינו, כי זרעו יהיה כעפר הארץ. ואלו הגוי משול למים רבים, כפי שדרשו חז"ל את הפסוק 'מים רבים לא יוכלו לכבות את-האהבה', אלו הם אמות העולם. נמצאו אפוא ישראל והנכריים להבדיל, במים ועפר, ודאי יודעים אתם כי כאשר מתיזים מים על עפר מתקבל ביץ, רפש וטיט, ומכיון שמעודי בחלה נפשי ברפש וביץ, לכן מאסתי באותו מומר שעשוי מעפר והזו עליו מים, עד שהפך לגוש ביץ מאוס"...

אמר פעם רבי אשר זאב ורנר רבה של טבריה, על דברי חז"ל שאמרו על אברהם אבינו שקבל את שלשת המלאכים שבאו לפניו בסבר פנים יפות, ואליהבקר רץ אברהם והכין להם שלש לשונות בחרדל, ותמה: "הרי אברהם אבינו עליו השלום היה שרוי אז ביום השלישי למילתו, ומדוע אפוא היה עליו לטרח להכין לכל אחד לשון משלו? וכי לשון אחת גדולה של בהמה, לא תספיק לשלשת האורחים?" והשיב בדרך צחות: "יש כאן רמז לכל אדם שמכנים אורחים לביתו, שעליו להשכיל לקבל את פניו בסבר פנים יפות, ועליו להשתמש לכל אורח בלשון אחרת ובסגנון המתאים לו, וכך עשה אפוא אברהם אבינו, שהכין לשלשת האורחים שבאו לפניו, שלש לשונות שונות, ועם כל אחד דבר ושוחח כפי המתאים לו"...

לא נפסיק את השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות וכדו' 0534-135-183
לשליחת בדיחות או הערות והארות: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו

ווארט על הפרשה פנינים יקרים לפרשת בהעלתך

וַיְהִי הַמָּקָרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת קֶרְבָּנוֹ וְזֹזְשׁוֹן בֶּן לַמִּזְבֵּחַ (ז-י"ב)

מסביר גדול הדור, רבן של ישראל, רבינו מרן ראש הישיבה חכם שלום הכהן זיע"א, נשיא מועצת חכמי התורה. שנשיא ראובן רצה להקריב ראשון, שהרי הוא הבכור. אמר לו משה 'אם אתה בכור, למה לא קפצת ראשון לים סוף? מי שקפץ ראשון למים יהיה ראשון גם בהקרבת הקרבנות'. ומזה אנו לומדים: אם אתה ראשון בבית הכנסת - תקבל אישור להיות ראשון אצל בורא עולם בשאר דברים שכולם ירצו להיות ראשונים, שעל זה רמזו 'זריזים מקדימים למצוות', שאם אתה זריז ומגיע ראשון לבית הכנסת ולבית המדרש - אתה מקדים לפני כולם בשאר הדברים.

ידוע שעד היום כשרוצים לבטא מי הראשון אומרים 'מי הנחשון', ללמדנו כמה פעולה של מסירות נפש שבוצעה לפני כ-3,300 שנה פועלת עד היום הזה. ואחרי נחשון בא נשיא ראובן. אמר לו הקב"ה 'תמתין, עכשיו יקריב נשיא שבט יששכר, כי יששכר לומד תורה כחמור גרם, ותורה היא מעל הכל וגם מעל הבכורה'. ואחרי יששכר אמר הקב"ה לנשיא ראובן 'תמתין, עכשיו יעלה זבולון, שתומך ביששכר שלומד תורה, ובצל החכמה בצל הכסף'. ורק אחרי נשיא זבולון הקריב נשיא ראובן. שבת שלום

הדבר תורה לע"נ: ר' משה בן יוכבד, רק יעקב בן כוכבה, נורית בת טאוס שושנה ע"ה.

לשואלים???

בחודשים האחרונים!!

הגיליון:

'לא נפסיק את השמחה'
מודפס בכמות שלא היה
כבתחילה.

על-כן ניתן לקבל את העלון
במייל:

a05832349@gmail.com

כבר ביום שני!!!

מילתא דבדיחותא

1. למה ערבים לא מפוצצים את עזריאלי?

כי ממילא אחר כך הם יצטרכו לבנות הכל מחדש.....

2. יהודי וערבי מגיעים לבאר משאלות, היהודי משליך מטבע ומבקש משאלה. גם הערבי רוצה, הוא מתקרב יותר מידי ונופל פנימה. היהודי מניד בראשו בחוסר אמון: וואלה, זה באמת עובד....

3. אמריקאי, צרפתי, ישראלי וערבי עולים למגדל אייפל. האמריקאי קופץ וצועק: "למען ארצנו". צרפתי קופץ וצועק: "למען ארצנו". הישראלי דוחף את הערבי וצועק: "למען ארצנו....."

הזדמנות נוספת לכל מי שלא הספיק לקנות את ספר הבדיחות
הודפס כמות מצומצמת מאוד.

מילתא דבדיחותא

4. איך יודעים מה יהיה המקצוע של הערבי הנולד? זורקים אותו על הקיר: נדבק - טייח. לא נדבק - רצף.....
5. ערבי עובד בקומה 78 במגדלי התאומים. פתאום הפלאפון מצלצל "אחמד!! הבן שלך מת...!" מהדיכאון קפץ למטה, בקומה 30 הוא חושב: איזה מטומטם אני, אולי הוא לא באמת מת. בקומה 15 הוא חושב: איזה מטומטם אני, אני בכלל יש לי רק בנות... בקומה לפני האחרונה הוא חושב: איזה מטומטם אני בכלל לא קוראים לי אחמד.....
6. מה זה 5 יהודים באוטו? צוות לעינין.
מה זה 5 ערבים באוטו? צוות לבנין.....
7. סבא ונכדו יושבים ברחוב הסבא אומר לנכד אתה רואה פעם את הבנין הזה אני בניתי, את העץ הזה אני שתלתי, את המוסך הזה אני הקמתי אז הנכד שואל: תגיד סבא היית פעם ערבי?.....
8. אין דבר יותר מבאס מלשלוח לבוס שלך הודעה שאתה מאחר ואז להגיע למשרד ולגלות שהוא לא בא היום וסתם הלשנת על עצמך בהתנדבות.....

יש לכם שבת חתן?

רוצים להפתיע את האורחים במזכרת מיוחדת.

'לא נפסיק את השמחה' יוצאת במבצע מיוחד לרגל 'עונת החתונות'

'חוברת הבדיחות משמח חתן וכלה'

לבחירתכם:

* 25 חוברות, 16 עמודים, 108 בדיחות, זמני השבת, דבר תורה קצרצר, ועוד דברים לבחירתכם ב- 70 ₪. כולל הדפסה.

* 25 חוברות, 28 עמודים, 207 בדיחות, זמני השבת, דבר תורה קצרצר, ועוד דברים לבחירתכם ב- 100 ₪. כולל הדפסה.

אפשרות להוסיף חרוזים על חתן וכלה.

גם שמחה! גם מזכרת! וגם קצת שקט מהילדים המקסימים!

מהרו והזמינו לכבוד השבת שלכם!

פלאפון: 0534-135-183. מייל: a05832349@gmail.com

מילתא דבדיהותא

9. ערבי ושני יהודים יושבים בכלא 10 שנים היהודי הראשון אומר - רצחתי 2 אנשים וקיבלתי 10 שנים. השופט אמר שאם הייתי רוצח עוד 10 הייתי מקבל 20 שנה. היהודי השני אומר שדדתי 100 בנקים וקיבלתי 10 שנים. השופט אמר שאם הייתי שודד ורוצח הייתי מקבל 15 שנה. הערבי אומר תפסו אותי נוסע בלי אורות וקיבלתי 10 שנים. השופט אמר שאם היו תופסים אותי נוסע בלילה הייתי מקבל 40 שנה.....

10. מבזק חדשות: "לפני כשעה אירעה תאונה קטלנית בדרך חברון, מונית ערבית נכנסה בעץ, עד כה ידוע על 43 הרוגים....."

11. רב אחד עצר נרקומן ושאל איפה זה הדואר: הנרקומן הסביר לו והתכוון ללכת. הרב החליט להחזיר לו חסד ואמר: "בני היקר, עזוב אותך מהסמים, בוא ואקח אותך לעולם התורה. אני אראה לך את התענוג האמיתי בדת שייקח אותך לשמיים!" הנרקומן: "אתה תיקח אותי לשמיים? אתה לא יודע איפה זה הדואר!".....

בעקבות בקשות מהקוראים הודפס מחדש בכמות מצומצמת.

דבר כזה בתולדות השמחה לא היה מעולם!

כל ה- 9 חוברות הבדיחות שיצאו עד היום ע"י המערכת:

1. לא נפסיק את השמחה חלק 1.	6. חג פורים.
2. לא נפסיק את השמחה חלק 2.	7. חג פסח.
3. לא נפסיק את השמחה חלק 3.	8. משמח חתן וכלה חלק 1.
4. לא נפסיק את השמחה חלק 4.	9. משמח חתן וכלה חלק 2.
5. חגי תשרי.	ועוד הרבה הוספות, בדיחות על חנוכה וכדו'
- כל זווה בספר אחד 228 עמודים, 1,500 בדיחות, עם הרבה בדיחות חדשות ונוספות שלא היו בחוברות.

מחיר הספר 50 ₪!

המכירה נמצאת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים ||| אך ורק בתיאום מראש! או משלוח חינם ברוב שכונות ירושלים.

התקשרו עכשיו לפני שהמלאי יגמר: 0534-135-183.

מילתא דבדיחותא

12. אמריקאי, רוסי, צרפתי, פלסטינאי וישראלי טסים במטוס. לפתע מודיע הטייס שהמטוס עומד להתרסק, יש להם 4 מצנחים ושיחליטו מי יצנח וינצל. אומר האמריקאי: "אנחנו המעצמה הכי גדולה בעולם" לוקח מצנח וצונח. אומר הרוסי: "אנחנו המעצמה השניה בגודלה" לוקח מצנח וצונח. אומר הפלסטינאי: "אנחנו העם הכי אינטליגנטי בעולם" לוקח מצנח וצונח. נשאר מצנח אחד. הישראלי אומר לצרפתי "קח את המצנח". אומר הצרפתי: "מה, אתה מקריב את חיך למעני?" עונה הישראלי: "לא, העם הכי אינטליגנטי לקח שק שינה....."

13. נפגשו שני אנשים בשוק. "הלוויני מאה זהובים" ביקש האחד. "כיצד אלוך ואיני מכיר אותך?" "כמה מוזרים בני האדם" ענה הראשון "כאן אין אחד מלווים לי מכיוון שאינם מכירים אותי, ובעירי אין מלווים לי מכיוון שמכירים אותי....."

בסייעתא דישימא

יצא לאור חוברת הבדיחות 'משמח חתן וכלה' חלק 2

ניתן לקנות את החוברת בירושלים:

(מרכז העיר) רחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים. הכניסה בצד ימין, ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל.

מחיר החוברת 5 ₪ בלבד!

ובחברת 99 בדיחות מצחיקות על 16 עמודים A5. להזמנות: 0534-135-183

מתאים מאוד לשבת חתן!

ואלה יעמדו על הברכה!

נא לא לקרוא את הפרסומות בשבת!

הבטחתי לפרסם

התפללתי בציון הקדוש של חכם ששון מזרחי זיע"א

אמרתי פרשת הקטורת, נתתי פרוטה לצדקה, קבלתי על עצמי לשוב בתשובה,

בקשתי בקשה ולאחר כמה זמן נושעתי.

הציון נמצא בבית החיים סנהדריה בירושלים

מקום זה יכול להיות שלך
ב- 10 ₪ בלבד!

פרסם ותתפרסם.
פרסום בעלון החל מ- 10 ₪
העלון מופץ ב- 8,000 עותקים
+ 5,000 בדיגיטלי.
0534-135-183

גמ"ח הקלדות

דברי תורה | מסמכים
0534-135-183

הנחות לכמות

מוניות והסעות

לכל חלקי הארץ
מ- 4 עד 60 מקומות.

0533-154-330

לארגון: "ושננתם לבניך"

דרושים: גמרות (עדיף קטנות וכריכה רכה) עם ביאור.

(כגון: שוטנשטין, מתיבתא, ושננתם)

משומשות או חדשות אך אתם לא צריכים,

עדיפות לסדרים נשים ונזיקין.

נשמח מאוד לקבלם במספר: 058-324-9966 רפאל.

רצופות

עלילה מרתקת על רקע היסורי

כתיבה: ע. דויטש | ציור: ד. פונד

כפי הידוע לכם, הטלנו על אנשי הצבא לגייס ילדים יהודים מגיל שתיים עשרה שנים ומעלה, לצורך העברתם לחינוך צבאי בקנטונים. אולם, אנשי הצבא מתקשים לעמוד במשימתם בגלל ערמת היהודים. הם מתביאים את ילדיהם במקומות שאין להעלותם על הדעת!

התאספנו כאן לשיבה ממסלולית. בראשותי, הצאר ניקולאי, כדי לדון בדמיסיות בענין גיוס הילדים היהודים.

הצאר נעל את הדלת. אנחנו כלואים כאן בידיו, עד שנמצא פתרון. אם נרצה לצאת מכאן במימים, אמתנו תיביים למצא פתרון פניו נראות לחוצות.

כנסו אתכם, ער הממשלה, כדי למצא פתרון שיביא לתפיסת הנערים היהודים לפי המכסה שנקבעה. מקצבת לכם שעה למציאת פתרון הולם!

תצפה יהודית!
לא יתכן להרשות מצב כזה!
חן הוא חן ואסור להפך אותו!

רעיון לא רע, אוליציו. והיכן ימקו הילדים עד שיבואו אנשי הצבא לקחתם?
זו לא צביה. יכלאו אותם במדר שיזקו מראש למטרה זו!

בראון! בראון!

אני חושב שמצאתי פתרון. נמנה אנשים מתוך העיר שיעקבו אחרי הילדים ויחטפו אותם בהודמנות שטיפל לידם, בלי להכות לבקורם על אנשי הצבא!

מה צביה, אוליציו, שור הדלתות?

ימנו של אברהם דב:

ישיבת הממשלה התקומה בעיר הבירה באותם ימים, סנט פטרבורג (כיום עברה הבירה למוסקבה). בראשות הצאר ניקולאיוב, הצאר הראשון בשלשלת הצארים ששלטו ביד מזקה ברוסיה והתאפינו בשלטת ישראל יוקרת. הצעתו של אוליציו, שזכתה לקראות בראון-הידד נלהבות, הפילה פחד אים על היהודים. פחד, שהלך והשתלט על כל רגע במימיהם והספיע לרעה על התנהגותם המוסרית של חלק מהם. מאותו יום נאלצו היהודים לשמור על ילדיהם בכל עת ובכל שעה, ולא רק בשעת בקורם של אנשי יחידת הגיוס.

רצוצות

עלילה מרתקת על רקע היסורי

כתיבה: ע. דויטש | ציור: ד. פונד

טום דבר, לייבל, טום דבר, רק דאת קטן. אתה תעביר לנו רשימות של התושבים שממבאים את ילדיהם. תמרת ותגלה היכן מקומות המסתור.

אז מה אתה רוצה ממני? שאני אמתפ אותם? אני לא אסכן את עצמי בצורה כזו.

תשמע, לייבל, יש לי הצעה שבודאי לא תסרב לה. הדמנות פזו אנחנו. החוטפים הקבועים בצירה, לא מצליחים למלא את משימתנו. היהודים מתבאים את ילדיהם מהרגע ששמעו על ההתלשה המדושה.

יותר טוב ככה. תבין, לייבלה, על כל ראש שיתפס תקבל תשלום הגיון! יש לי רק גנות...

עד שהצורה תתרחק, אתה תהפך לעשיר, הא, הא, הא

אל תהיה טפס, לייבל. אתה עוד תרוח מזוה ראשית, לא יקחו את ילדיך - - -

יש לכם רשימות של כל התושבים ואם יודעים מי כבר נתפס ומי לא, למה אתם צריכים לסגן אותי?

אתה יצרת' מאד, לייבל!

היהודים מכרמים להיות יצרתיים. לחיים!

אתה מתכוון שאקרא עם מהרשימה ואתה תרמז לי אם יש עם ילדים? רעיון מצין. אפשר להשתמש בו גם בענני הממבוא. אני אטאל ואתה תלנה כן או לא. יפה מאד!

תראה, בצורה גלויה כל כך אני לא יכול לעבוד. אני רק יכול להגיד 'כן' ו'לא'.

יומנו של אברום דב:

הסכם השתנות בין לייבל הסוחר לבין החוטפים העמיד בסכנה גם את אבות הילדים. מאותה עת, אב שנתפס מחביא את ילדיו נאסר והשלך לכלא. לא קשה לתאר את כעסם של אנשי הצירה על לייבל הסוחר, אלא שאיט לא העז לפנות פה נגדו. החידו ש'העז לומר משהו, היה אגא והוא שלם על כך מחיר כבד...

© כל הזכויות שמורות